עין משפט
נר מצוה

ה א מ׳ מ״ו מ״ז מ״ח מ״ט מקואות פ״ה מ״ה מכלים פ״ב מ״ה פרה פ״ח מ״ט פלגים ב:

ו ב מ״י מ״ט פ״ב מ״ה מקואות פ״ה מ״ה מכלים פ״ב מ״ה פרה פ״ח מ״ט

ב ד מ״י מ״ט מוד שיש שם סמוך ד:

ז ה מ״י מ״ט פ״ב מ״ה מוד שיש שם סמוך ד:

ד ו מ״י מ״ט פ״ב מ״ה מכלים ה:

ח ה מ״י מ״ט פ״ב מוד שיש יודע סמוך ד:

ו ח מ״י מ״ט פ״ב מוד שאלמן עמוך שם סמוך ג:

פירוש רא״ש

ה השוקת ומי׳. פירוש בשוקת שבמקום מקוה בשביל שיהא מקוה מים ומים הנמשכים מן הדלתין ומים הנמשכים מן הדלתין אינם מקבלים טומאה אבל מ

הנוטפים שהם כשרים "ונוטפים ששעאן זוחלים סומך אפי' מקל אפילו קנה אפילו זב וזבה יורד ומובל דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר כ"ל דבר שהוא מקבל טומאה אין מוחילין בו: ד) על שנתלש וכו' ארבעים סאה ונפל על האדם ועל הכלים טהורים "כל מקום שיש בו ארבעים סאה טובלין ומטבילין "מטבילין. בהריצין ובנעיצין ובפרסת החמור המעורבת בבקעה: ב"ש אומרים מטבילין בהרדלית בית הלל אומרים "אין מטבילין ומודים שהוא גודר כלים וטובל בהם וכלים שגדר בהם לא הוטבלו:

פרק ששי

א כל "המעורב למקוה כמקוה "חורבי המערה וסדקי המערה מטבילין בהם כמה "שהם "עשקת המערה אין מטבילין בה אלא אם כן היתה נקובה כשפופרת הנוד אמר רבי יהודה "אימתי בזמן שהיא מעמדת עצמה אבל אם אינה מעמדת עצמה מטבילין בה כמה "שהיא: ב) "דלי שהוא מלא כלים והטבילן הרי אלו טהורין ואם לא טבל ד) אין הכים מעורבין עד שיהיו מעורבין כשפופרת הנוד: ג) "שלשה מקוואות בזה כ' סאה "ובזה כ' סאה מים שאובין והשאוב מן הצד וירדו שלשה וטבלו בזן ונתערבו המקוואות טהורין והטובלין טהורין היה השאוב באמצעיורדו שלשה וטבלו בהם ונתערבו המקוואות במות שהיו

מסורת השס"

ב) [תוספ' ריש פ"ד]: ג) [ר"ה ריש פ"ד]: ד) [ר"ה ריש פ"ד]: ה) [ר"ה ריש פ"ד]: ו) [ר"ה ריש פ"ד]: ז) [ר"ה ריש פ"ד]: ח) [ר"ה ריש פ"ד]: ט) [ר"ה ריש פ"ד]: י) [ר"ה ריש פ"ד]: יא) [ר"ה ריש פ"ד]: יב) [ר"ה ריש פ"ד]: יג) [ר"ה ריש פ"ד]: יד) [ר"ה ריש פ"ד]: טו) [ר"ה ריש פ"ד]: טז) [ר"ה ריש פ"ד]: יז) [ר"ה ריש פ"ד]: יח) [ר"ה ריש פ"ד]: יט) [ר"ה ריש פ"ד]: כ) [ר"ה ריש פ"ד]: כא) [ר"ה ריש פ"ד]: כב) [ר"ה ריש פ"ד]: כג) [ר"ה ריש פ"ד]: כד) [ר"ה ריש פ"ד]: כה) [ר"ה ריש פ"ד]: כו) [ר"ה ריש פ"ד]: כז) [ר"ה ריש פ"ד]: כח) [ר"ה ריש פ"ד]: כט) [ר"ה ריש פ"ד]: ל) [ר"ה ריש פ"ד]: לא) [ר"ה ריש פ"ד]: לב) [ר"ה ריש פ"ד]: לג) [ר"ה ריש פ"ד]: לד) [ר"ה ריש פ"ד]: לה) [ר"ה ריש פ"ד]: לו) [ר"ה ריש פ"ד]: לז) [ר"ה ריש פ"ד]: לח) [ר"ה ריש פ"ד]: לט) [ר"ה ריש פ"ד]: מ) [ר"ה ריש פ"ד]: מא) [ר"ה ריש פ"ד]: מב) [ר"ה ריש פ"ד]: מג) [ר"ה ריש פ"ד]: מד) [ר"ה ריש פ"ד]: מה) [ר"ה ריש פ"ד]: מו) [ר"ה ריש פ"ד]: מז) [ר"ה ריש פ"ד]: מח) [ר"ה ריש פ"ד]: מט) [ר"ה ריש פ"ד]: נ) [ר"ה ריש פ"ד]: נא) [ר"ה ריש פ"ד]: נב) [ר"ה ריש פ"ד]: נג) [ר"ה ריש פ"ד]: נד) [ר"ה ריש פ"ד]: נה) [ר"ה ריש פ"ד]: נו) [ר"ה ריש פ"ד]: נז) [ר"ה ריש פ"ד]: נח) [ר"ה ריש פ"ד]: נט) [ר"ה ריש פ"ד]: ס) [ר"ה ריש פ"ד]: סא) [ר"ה ריש פ"ד]: סב) [ר"ה ריש פ"ד]: סג) [ר"ה ריש פ"ד]: סד) [ר"ה ריש פ"ד]: סה) [ר"ה ריש פ"ד]: סו) [ר"ה ריש פ"ד]: סז) [ר"ה ריש פ"ד]: סח) [ר"ה ריש פ"ד]: סט) [ר"ה ריש פ"ד]: ע) [ר"ה ריש פ"ד]: עא) [ר"ה ריש פ"ד]: עב) [ר"ה ריש פ"ד]: עג) [ר"ה ריש פ"ד]: עד) [ר"ה ריש פ"ד]: עה) [ר"ה ריש פ"ד]: עו) [ר"ה ריש פ"ד]: עז) [ר"ה ריש פ"ד]: עח) [ר"ה ריש פ"ד]: עט) [ר"ה ריש פ"ד]: פ) [ר"ה ריש פ"ד]: פא) [ר"ה ריש פ"ד]: פב) [ר"ה ריש פ"ד]: פג) [ר"ה ריש פ"ד]: פד) [ר"ה ריש פ"ד]: פה) [ר"ה ריש פ"ד]: פו) [ר"ה ריש פ"ד]: פז) [ר"ה ריש פ"ד]: פח) [ר"ה ריש פ"ד]: פט) [ר"ה ריש פ"ד]: צ) [ר"ה ריש פ"ד]: צא) [ר"ה ריש פ"ד]: צב) [ר"ה ריש פ"ד]: צג) [ר"ה ריש פ"ד]: צד) [ר"ה ריש פ"ד]: צה) [ר"ה ריש פ"ד]: צו) [ר"ה ריש פ"ד]: צז) [ר"ה ריש פ"ד]: צח) [ר"ה ריש פ"ד]: צט) [ר"ה ריש פ"ד]: ק) [ר"ה ריש פ"ד]: קא) [ר"ה ריש פ"ד]: קב) [ר"ה ריש פ"ד]: קג) [ר"ה ריש פ"ד]: קד) [ר"ה ריש פ"ד]: קה) [ר"ה ריש פ"ד]: קו) [ר"ה ריש פ"ד]: קז) [ר"ה ריש פ"ד]: קח) [ר"ה ריש פ"ד]: קט) [ר"ה ריש פ"ד]: קי) [ר"ה ריש פ"ד]: קיא) [ר"ה ריש פ"ד]: קיב) [ר"ה ריש פ"ד]: קיג) [ר"ה ריש פ"ד]: קיד) [ר"ה ריש פ"ד]: קטו) [ר"ה ריש פ"ד]: קטז) [ר"ה ריש פ"ד]: קיז) [ר"ה ריש פ"ד]: קיח) [ר"ה ריש פ"ד]: קיט) [ר"ה ריש פ"ד]: קכ) [ר"ה ריש פ"ד]: קכא) [ר"ה ריש פ"ד]: קכב) [ר"ה ריש פ"ד]: קכג) [ר"ה ריש פ"ד]: קכד) [ר"ה ריש פ"ד]: קכה) [ר"ה ריש פ"ד]: קכו) [ר"ה ריש פ"ד]: קכז) [ר"ה ריש פ"ד]: קכח) [ר"ה ריש פ"ד]: קכט) [ר"ה ריש פ"ד]: קל) [ר"ה ריש פ"ד]: קלא) [ר"ה ריש פ"ד]: קלב) [ר"ה ריש פ"ד]: קלג) [ר"ה ריש פ"ד]: קלד) [ר"ה ריש פ"ד]: קלה) [ר"ה ריש פ"ד]: קלו) [ר"ה ריש פ"ד]: קלז) [ר"ה ריש פ"ד]: קלח) [ר"ה ריש פ"ד]: קלט) [ר"ה ריש פ"ד]: קמ) [ר"ה ריש פ"ד]: קמא) [ר"ה ריש פ"ד]: קמב) [ר"ה ריש פ"ד]: קמג) [ר"ה ריש פ"ד]: קמד) [ר"ה ריש פ"ד]: קמה) [ר"ה ריש פ"ד]: קמו) [ר"ה ריש פ"ד]: קמז) [ר"ה ריש פ"ד]: קמח) [ר"ה ריש פ"ד]: קמט) [ר"ה ריש פ"ד]: קנ) [ר"ה ריש פ"ד]: קנא) [ר"ה ריש פ"ד]: קנב) [ר"ה ריש פ"ד]: קנג) [ר"ה ריש פ"ד]: קנד) [ר"ה ריש פ"ד]: קנה) [ר"ה ריש פ"ד]: קנו) [ר"ה ריש פ"ד]: קנז) [ר"ה ריש פ"ד]: קנח) [ר"ה ריש פ"ד]: קנט) [ר"ה ריש פ"ד]: קס) [ר"ה ריש פ"ד]: קסא) [ר"ה ריש פ"ד]: קסב) [ר"ה ריש פ"ד]: קסג) [ר"ה ריש פ"ד]: קסד) [ר"ה ריש פ"ד]: קסה) [ר"ה ריש פ"ד]: קסו) [ר"ה ריש פ"ד]: קסז) [ר"ה ריש פ"ד]: קסח) [ר"ה ריש פ"ד]: קסט) [ר"ה ריש פ"ד]: קע) [ר"ה ריש פ"ד]: קעא) [ר"ה ריש פ"ד]: קעב) [ר"ה ריש פ"ד]: קעג) [ר"ה ריש פ"ד]: קעד) [ר"ה ריש פ"ד]: קעה) [ר"ה ריש פ"ד]: קעו) [ר"ה ריש פ"ד]: קעז) [ר"ה ריש פ"ד]: קעח) [ר"ה ריש פ"ד]: קעט) [ר"ה ריש פ"ד]: קפ) [ר"ה ריש פ"ד]: קפא) [ר"ה ריש פ"ד]: קפב) [ר"ה ריש פ"ד]: קפג) [ר"ה ריש פ"ד]: קפד) [ר"ה ריש פ"ד]: קפה) [ר"ה ריש פ"ד]: קפו) [ר"ה ריש פ"ד]: קפז) [ר"ה ריש פ"ד]: קפח) [ר"ה ריש פ"ד]: קפט) [ר"ה ריש פ"ד]: קצ) [ר"ה ריש פ"ד]: קצא) [ר"ה ריש פ"ד]: קצב) [ר"ה ריש פ"ד]: קצג) [ר"ה ריש פ"ד]: קצד) [ר"ה ריש פ"ד]: קצה) [ר"ה ריש פ"ד]: קצו) [ר"ה ריש פ"ד]: קצז) [ר"ה ריש פ"ד]: קצח) [ר"ה ריש פ"ד]: קצט) [ר"ה ריש פ"ד]: קק) [ר"ה ריש פ"ד]: קקא) [ר"ה ריש פ"ד]: קקב) [ר"ה ריש פ"ד]: קקג) [ר"ה ריש פ"ד]: קקד) [ר"ה ריש פ"ד]: קקה) [ר"ה ריש פ"ד]: קקו) [ר"ה ריש פ"ד]: קקז) [ר"ה ריש פ"ד]: קקח) [ר"ה ריש פ"ד]: קקט) [ר"ה ריש פ"ד]: קל) [ר"ה ריש פ"ד]: קלא) [ר"ה ריש פ"ד]: קלב) [ר"ה ריש פ"ד]: קלג) [ר"ה ריש פ"ד]: קלד) [ר"ה ריש פ"ד]: קלה) [ר"ה ריש פ"ד]: קלו) [ר"ה ריש פ"ד]: קלז) [ר"ה ריש פ"ד]: קלח) [ר"ה ריש פ"ד]: קלט) [ר"ה ריש פ"ד]: קמ) [ר"ה ריש פ"ד]: קמא) [ר"ה ריש פ"ד]: קמב) [ר"ה ריש פ"ד]: קמג) [ר"ה ריש פ"ד]: קמד) [ר"ה ריש פ"ד]: קמה) [ר"ה ריש פ"ד]: קמו) [ר"ה ריש פ"ד]: קמז) [ר"ה ריש פ"ד]: קמח) [ר"ה ריש פ"ד]: קמט) [ר"ה ריש פ"ד]: קנ) [ר"ה ריש פ"ד]: קנא) [ר"ה ריש פ"ד]: קנב) [ר"ה ריש פ"ד]: קנג) [ר"ה ריש פ"ד]: קנד) [ר"ה ריש פ"ד]: קנה) [ר"ה ריש פ"ד]: קנו) [ר"ה ריש פ"ד]: קנז) [ר"ה ריש פ"ד]: קנח) [ר"ה ריש פ"ד]: קנט) [ר"ה ריש פ"ד]: קס) [ר"ה ריש פ"ד]: קסא) [ר"ה ריש פ"ד]: קסב) [ר"ה ריש פ"ד]: קסג) [ר"ה ריש פ"ד]: קסד) [ר"ה ריש פ"ד]: קסה) [ר"ה ריש פ"ד]: קסו) [ר"ה ריש פ"ד]: קסז) [ר"ה ריש פ"ד]: קסח) [ר"ה ריש פ"ד]: קסט) [ר"ה ריש פ"ד]: קע) [ר"ה ריש פ"ד]: קעא) [ר"ה ריש פ"ד]: קעב) [ר"ה ריש פ"ד]: קעג) [ר"ה ריש פ"ד]: קעד) [ר"ה ריש פ"ד]: קעה) [ר"ה ריש פ"ד]: קעו) [ר"ה ריש פ"ד]: קעז) [ר"ה ריש פ"ד]: קעח) [ר"ה ריש פ"ד]: קעט) [ר"ה ריש פ"ד]: קפ) [ר"ה ריש פ"ד]: קפא) [ר"ה ריש פ"ד]: קפב) [ר"ה ריש פ"ד]: קפג) [ר"ה ריש פ"ד]: קפד) [ר"ה ריש פ"ד]: קפה) [ר"ה ריש פ"ד]: קפו) [ר"ה ריש פ"ד]: קפז) [ר"ה ריש פ"ד]: קפח) [ר"ה ריש פ"ד]: קפט) [ר"ה ריש פ"ד]: קצ) [ר"ה ריש פ"ד]: קצא) [ר"ה ריש פ"ד]: קצב) [ר"ה ריש פ"ד]: קצג) [ר"ה ריש פ"ד]: קצד) [ר"ה ריש פ"ד]: קצה) [ר"ה ריש פ"ד]: קצו) [ר"ה ריש פ"ד]: קצז) [ר"ה ריש פ"ד]: קצח) [ר"ה ריש פ"ד]: קצט) [ר"ה ריש פ"ד]: ק) [ר"ה ריש פ"ד]: קא) [ר"ה ריש פ"ד]: קב) [ר"ה ריש פ"ד]: קג) [ר"ה ריש פ"ד]: קד) [ר"ה ריש פ"ד]: קה) [ר"ה ריש פ"ד]: קו) [ר"ה ריש פ"ד]: קז) [ר"ה ריש פ"ד]: קח) [ר"ה ריש פ"ד]: קט) [ר"ה ריש פ"ד]: קי) [ר"ה ריש פ"ד]: קיא) [ר"ה ריש פ"ד]: קיב) [ר"ה ריש פ"ד]: קיג) [ר"ה ריש פ"ד]: קיד) [ר"ה ריש פ"ד]: קטו) [ר"ה ריש פ"ד]: קטז) [ר"ה ריש פ"ד]: קיז) [ר"ה ריש פ"ד]: קיח) [ר"ה ריש פ"ד]: קיט) [ר"ה ריש פ"ד]: קכ) [ר"ה ריש פ"ד]: קכא) [ר"ה ריש פ"ד]: קכב) [ר"ה ריש פ"ד]: קכג) [ר"ה ריש פ"ד]: קכד) [ר"ה ריש פ"ד]: קכה) [ר"ה ריש פ"ד]: קכו) [ר"ה ריש פ"ד]: קכז) [ר"ה ריש פ"ד]: קכח) [ר"ה ריש פ"ד]: קכ

טהרה. הלכות מקואות פ"ט

מלא דוקא בשנכון כשרים אף להגך תלת מילי אבל כשהן זוחלין אע"פ שהם מטהרים לכל הטמאים אף בזוחלים מ"מ-פסולים להגך תלת מילי דצעי המים ואפשר דטעמיה משום דכשהם זוחלין דמו לנהרות וכיון דכל הנהרות פסולין למילי דצעי מים מים בזרינן בזוחלין דשאר ימים אינו נהרות אבל בזוחלין מן המעיין לא נזרו לפי שעל הרוב הם מים מועטים ולא אתו לאתכשרו בכשרים אף להגך תלת מילי דאע"פ שהם מטהרים לכל הטמאים אינו כשרים בכל הנהרות דין פיקול הנהרות לדין פיקול שאר ימים בזוחלין להודיענו דמשום בזירה אינו שאר נהרות נפסלו ופסק רבינו יוסף ז"ל דהיכן מכשיר שאר ימים בשנכון להגך תלת מילי הא מן בפ"ח דפרה דמים המוכים דהיינו שהם מרים או מלוחים פסולים ואין לומר דבמים מתוקים מירי מדמלגא דיינהו ליה הגדול אלמא דבמלוחים דומיא דיה הגדול מיירי ואפשר דמים מלוחים דפסולי היינו שמתמתם בהלכן שעובדין עליה עשבו מלוחים אבל היכא שמתמלא בריינן הם מלוחים כגון מי הים כשרים כי"ל לפרש לדעת רבינו ובכן לפנינו לדברי הגאון יש הגדול בין שאר הימים כשרים לטבילה שמלוחים בין בזוחלין בין בשנכון חוץ מן הזב הזכר ולתלוצעים ולקדש מהם מי מעלת שהים כשרים בזוחלין אבל בשנכון אף להגך תלת מילי כשרים וה"מ בשאר ימים אבל יש הגדול פסול להגך תלת מילי בין בזוחלין בין בשנכון והשתא ל"ש דפסק רבינו יוסף והבלבות פרה שהוא מקומו כתב הדינים בשורך שיש הגדול הוא כמקום גמור ולכן הוא פסול למלאות לקידוש בין שהוא בשנכון בין שהוא בזוחלים וממילא משמע שהוא פסול לטבילה זבין ומצורעין אבל שאר ימים אע"פ שהם פסולים להגך תלת מילי דוקא בשהן זוחלים אבל בשהם בשנכון הרי הם כמעיין וכשרים אף להגך תלת מילי וזהו שהחריך בלשונו גבי יש הגדול וכתב היש הגדול ממקום ולא יש כמעיין לומר אין לו דין מעיין בשום ענין כלל וגבי שאר ימים כתב שהם כמעיין לומר יש להם דין מעיין בקצת ולא היש הגדול שאין לו דין מעיין כלל בשום פנים שאלו יש להם דין מעיין גם להגך תלת מילי והיינו דוקא בשהם בשנכון אבל בשהם זוחלים פסולים להגך תלת מילי ובהלכות אלו שמם וכתב שכל הימים פסולים להגך תלת מילי ולא הש לפרש דהיינו דוקא בשהם זוחלין אבל שאר ימים זולת יש הגדול אם הם בשנכון כשרים אף להגך תלת מילי מפני שמתמ על מ"ש המקומו בהלכות פרה שאשר ימים הם כמעיין וע"פ דרך זה נמצאו דברי רבינו מבוארים ומיושבים:

יג המים הזוחלין מן המעיין וכו'. בפרק ה' דמקואות הזוחלים כמעיין והטופין כמקוה דין מעיין לכל דבר הטופים פי' מעיין שעל ההר ומימיו נופלים עפה עפה למטה בטיפולי ההר אע"פ שאותם עפות יורדות במהלכה מיקה זו אחר זו מין שאינו זוחל אלא יורדים בהפסק יש להם דין מקוה וכאן מרבעים אלה ואינם מטהרים בזחילה ופסולים לגזים ולמזורעים ולקדש מי חטאת עכ"ל:

הין הזוחלין מן המעיין וכו' ואם רבו הנוטפין על הזוחלין וכו'. הכי משמע מדאמרינן בפ"ב דמס' מקואות דף ק"ה.) דתנא דשמואל עניד מקואות לנמתיה ניומי ניסן משום דמיטרא דמערבא סהדא רבא פרא אבר אלא יכנו הנוטפים על הזוחלין כלומר והו אינם מטהרים בזוחלים אלא בשנכון משמע דוקא בארבו אם הו הנדי מטהרי בזוחלין וקשיא לי מדתנן בפ"ה דמקואות הטיר רבי לדוק על הנוטפין שהם כשרים ומשמע דוקא בארבו הא לי בהדי ניהו אינם כשרים לטהר בזוחלין. אמ"כ מלאתי להרא"ד בספר בעלי הנפש שהרגיש בקושיא זו ותירץ דהא דרבי לדוק משום דא"א לאמלה היא ומספיקא בעינן רובא ס"נ מיכא למימר דהא דרבי לדוק לאו לענין שבשנכון הוא אלא להכשירן לטבילה וזיש ומצורעים וכו' דבעו מים חיים אבל לענין שבשנכון אפילו מטלה על מטלה לא בעינן וכן עיקר דמן בפ"ק דמקואות לטמאה מהם מעין שמימיו מועטים ברבו עליו מים שלמים שזה לאקוה לטהר בשנכון ולטעיין להטבול בו בכל שהוא ש"מ עכ"ל. וכן פירש רבינו בפירוש המשנה הא דרבי לדוק להכשירן לזבין ומצורעים וכו':

ומ"ש רבינו לפיכר צריך להקיף בפיו וכו'. נבי נמתיה דאמרו דשמואל דבסמוך אמרינן דעבדי להו מקואות ביומי ניסן ומפלי ביומי תשרי ונראה שרבינו מפרש דאף ביומי תשרי איכא למיחש שיבאו נוטפין על הזוחלין וביומי ניסן שהגשרות גדלים הרבה היה מתשיך למקואות מים מהנהר וביומי תשרי שנתמעטו מי הנהר ואינם נמשכים למקואות היה מקיף מקוה מהנהר בחתיתא מפלים כדי שיהיו המים נקוים וגם יהיו זוחלים ורבינו כתב מיקון היקף המפלים לגמרנו שאפי' בשא"ל לעשות מקואות חוץ לנהר אפשר לעשותם נחוכי:

יג המים הזוחלין מן המעיין הרי הם כמעיין לכל דבר. והנוטפין מן המעיין אע"פ שהן טורדין הרי הם כמקוה ואין מטהרין אלא בארבעים סאה עומדין. ופסולין לזבים ולמצורעים ולקדש בהן מי חטאת. היו הזוחלין מן המעיין מתערבין עם הנוטפין *[ממנו אם רבו הזוחלין על הנוטפין] הרי הכל כמעיין לכל דבר. **ד**ואם רבו הנוטפים על הזוחלין וכן אם רבו מי גשמים על מי הנהר אינן ממהרין בזוחלין אלא באשבורן. לפיכך צריך להקיף מפץ וכיוצא בו באותו הנהר המעורב עד שיקוו המים ויטבול בהן: **יד** נוטפין שעשאן זוחלין בגון שסמך למקוה המנטף טבלא של חרס חלקה והרי המים נוחלין ויורדין עליה הרי הן כשרין. וכל דבר שמקבל טומאה ואפילו מד"מ אין מזחילין בו: **טז** זוחלין שקלחן בעלי אגוז כשרים כשהיו שאין עלי האגוז הלח שהוא צובע חשוב כבלים: **ד טז** מי גשמים הבאין מן המדרון והנם נזחלין ויורדין אף על פי שהיו מתחילתן ועד סופן מ' סאה אין מטבילין בהן כשהן נוחלין עד שיקוו וינוחו באשבורן מ' סאה. הרי שהקיף כלים ועשה מהן מחיצות עד שנתקבץ ביניהן מ' סאה ממים הנזחלין מן הגשמים ה"ז טובל בהן. וכלים שעשה מהן הגדר לא עלתה להן טבילה: **יז** גל שנחלש מן הים ונפל על האדם או על הכלים אם יש בו מ' סאה הרי אלו מהורין לחולין שאין הטובל לחולין צריך כוונה כמו שביארנו בהלכות שאר אבות הטומאות. ואם נתכוון והיה יושב ומצפה עד שיפול עליו הגל עלתה לו טבילה לדבר שנתכוון לו: **יח** אין מטבילין בגל כשהוא באויר קודם שיפול על הארץ ואע"פ שיש בו ארבעים סאה. לפי שאין מטבילין בזוחלים קל וחומר באויר. היו שני ראשי הגל נוגעין בארץ מטבילין בו ואין מטבילין בכיפה שלו מפני שהוא אויר:

ספק

*[כן הוא בפ"ה וכ"ל מהרי"ן]:

יד נוטפין שעשאן זוחלין וכו'. בפ"ה דמקואות נוטפין שעשאן זוחלין קומץ אפילו מקל אפילו קנה וכו' דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר כל דבר שהוא מקבל טומאה אין מזחילין בו ומקל הוי פשוטי כלי עץ שאינם מקבלים טומאה אלא מדרבנן ואפילו הכי והלכה כרבי יוסי:

טז זוחלין שקלחן בעלי אגוז וכו'. פרק שניעי דעדיות:

טז מי גשמים הבאים מן המדרון וכו'.

בסוף פ"ה דמקואות ב"ש אומרים מטבילין בהבלים וב"ה אומרים אין מטבילין ומודים שהוא גודר כלים ומוחל בהם הבלים שנגל בהם לא הוטבלו: ומ"ש רבינו שחדילת הם מי גשמים הבאים מן המדרון וכן מ"ש שאע"פ שיש מתחילתן ועד סופן ארבעים סאה. מפורש בפוסקים פ"ד:

יז גל שנחלש וכו' ארבעים סאה וכו'.

משנה סוף פ"ה דמקואות: ומ"ש ואם נתכוון והיה יושב ומצפה וכו' לדבר שנתכוון לו. כלומר אם לתרומה אם לקדש והוא עלמד ממתי דאיתמר עלה בפרק ב' דחולין (דף י"ח.)

ובסוף פרק ב' דמיגיה (דף י"ט.):

יח ומ"ש אין מטבילין בגל וכו'. בפרק ב' דחולין אם (ע"ב) מטבילין בהשאין ואין מטבילין בכיפין ופירש"י מטבילין כלים בתוך הגל המלא מן הים והלך למרחוק וגם לאחר נגמר אדם מתחת לאמו ומקבלו דהוי טבילה זו במחובר לקרקע ואין מטבילין בכיפין שלא חרוק כלים בכיפי הגל דהיינו בתמצעית שהוא עשוי כיפה ושעמא דמפרש שהיה טבילה אויר ואין מטבילין באויר ע"ל ולא נתברר מתוך דבריו אם לחה אין מטבילין באויר אבל בפרק ב' דמיגיה כתב שהטעם מפני שלא אמרה תורה מקום של אויר לטבילה ומשמע לי דבפקה ליה תדכתיב אף מעין ובור מקום מים דהגר אין דרכן לבוחה באויר ודברי רבינו תמוהים מכמה אנפי חדא דאמר"ש לפי שאין מטבילין בחולין ומשמע דיש אינו מטהר בחולין ורבינו כתב בפרק זה כל הימים מטהרים בחולין ואין לומר דהתם בשאר ימים שמטהרים בחולין וכרבי יוסי והכא היש הגדול וכדמשמע מפשט דברי רבינו בפירוש המשנה דלא אמר רבי יוסי דמטהר בחולין אלא שאר ימים אבל יש הגדול לא דא"כ לא הוה ליה למיתתם ולמיתתב כל הימים מטהרים בחולין אלא הו"ל לאפוקי יש הגדול מכללא ואפילו אמ"ל שמסך על מ"ש בדין גל שנחלש מן הים דמשמע הים הידוע שהוא היש הגדול וקאמר היה לאיש מטהר בחולין דא"כ הו"ל לאמתיבי דאין יש הגדול מטהר בחולין ובתר הכי ליתא שהטעם שאין מטבילין באויר היינו משום דאמר בפ"ו מחולין לו ליתא לפי שאינו מטהר בחולין אלא לפי שאין מטבילין בו בחולין דלישמעא בגרעומיה דאין מטבילין בחולין משום דיש הגדול הוא דלפי מ"ש משמע לחולין דעלמא קאי ועוד דמדכתב היו שני דאמר הגל נוגעים בארץ מטבילין בו וכן ממ"ש גל שנחלש מן הים ונפל על האדם ועל הכלים הרי אלו טהורים משמע בהדיא שגל זה מטהר בחולין דאין לומר שמ"ש היו שני דאמר הגל נוגעים בארץ בכסה כמקום מחבורן הוא דא"כ הוה ליה לפרושי ועוד דיש"מ דקתני גל שנחלש מן הים ונפל על האדם ועל הכלים על כרחך דרך זחילה נפל עליהם ואפילו הכי הם טהורין לכך נראה לדעת רבינו יש הגדול מטהר בחולין ומ"ש אין מטבילין בגל דקאמר אלא ה"ש אויר יומר גרוש מחולין ומגל דחוי דמטבילין בחולין לא הוי הגדול קאמר אלא ה"ש אויר דאמרי מתניתא לגרוגי נוטפין דמעיין חד דרגא לומר דאין מטבילין באויר דנוטפין אבל בחולין דנוטפין שביר דמי ולפיכך גזרו אלא שיטבל באויר דגל שנחלש מן הים כדי שיהא היכר בדבר דהשתא ליכא למיחש לטעותא כלל דכ"ע ידעי דנוטפין גריעי ממעיין וכי גרעי ליה חד דרגא ממילא משמע להו דאין מטבילין בחולין ואע"פ שאין זה מבואר יפה בדברי רבינו מ"מ כיון שאם באנו לומר שהוא ז"ל מחלק בין יש הגדול לשאר ימים לענין טבילה שמאים אינו מבואר בדבריו וגם יש בו כמה דוחקים וקושיות כמו שהבאתי אפילו אם היינו יכולים לישבם בדוחק נראה לי דמוכר לאחוז בדרך זו להשוות דעתו עם דעת הפוסקים מלאחוז בדרך האחרת דמשיגו ליה מולק עליהו ועוד דכיון דליתו ז"ל סבר דבלו שאוב כשר מן התורה למה יצאו מכמיס על היש הגדול שלא יטהר בחולין דהא לא שייך למיגזר ביה אטו חרדלית של בשמים דכתב ר"מ דמהאי טעמא אמרו לטבול בארבעה כר מימי תשרי ועוד דיש הגדול לא משכחת לעולם שיבוא נוטפין על המעיין ואע"ג דתמצעת קרייה מקום היינו לענין דברים שהגיהה תורה מי מעיין קאמר דיש זה לאותם דברים דיש כמקוה אבל חכמים מה להם בכך כיון שלפי האמת הוא מעיין אלא שהתורה גזרה לפוקלו לאותם דברים לפיכך דעתי מסכמת דלעולם רבינו כן יש הגדול כן שאר ימים מטהרין בחולין וכמו שכתבתי לעיל:

ספק

פ"י א ב ספק מים שאובים שטיהרו חכמים וכו' עד ואב לות נפלו נספל. פ"ב דמקואות:

ג ד מקוה שהגיהו ריקן וכו' עד שהר יש שם מקוה בשר קבוע

מוסקמתא דמקואות פרק ב' וקשה דאמלי פסו בתכסתא נגלו הא ספק מים שאובים הוא וכ לומר דמהתמן ספק מים שאובים לתקוה משמע דלא הכשירו מים שאובים מספק אלא כשהיתה שם מקוה מים ונתפתק אם נפלו בו מים שאובים אבל אם היה ריקן ונמלא אלא בגלל זה ובשלא היתה מכסתא נגלו כשר אע"פ שהיה ריקן מקודם מטעמא דמהיים דמכסתא אמקוה המקואות כשירות לומר שחזקת הממלא מקוה

במה יחלה אם לזה נפלו נפס שאובין למקוה זה: **ד** ציגור ש זה פסול מפני שהפסול מוכח. ו כשר קבוע: **ה** כל המקואות ד לפנים מן המפתח בחזקת פסול בארץ ישראל חוץ למפתח בחז ספק יש בו ארבעים סאה ספק מהן טבל ספיקו טמא לפי ש ברה"ר בין שהיה ברה"י כל ה הטבילה מטומאה חמורה. אבל במים שאובין או שנפלו על ה

פ"י א ספק מים שאובים כו'. עיין בפ"ב דבי ובדברי מהן ועיין בהכרוטבא. (פ"ב) ו המטמא שירד למבול כו'. מן בתמכתא ידיה כ

בהם מלאכה בפרק יש בהם כשיעור ב

בפיקון טהור מפני שאמרו בפרק הידים לעמא ולעמ ודע דרבי יוסי מ"ל דהא דתפרק ידיה עהור הוא ד וכן לעמא אוכלין בפיקון טהור כגון הו ידיו לעמא ידיו עמאות בפרק עבל בפרק לא עבל אם מ"ל ע מלאכה אם אמ"ל לא נעשה בהם מלאכה בפרק יש ג בכל הני גווני דבפיקון עמא לפי שכל דבר שהוא בטומאתו עד שיודע שטהר והכ"ג נמלא רבי יוסי כגון אבל אוכלין שמאין ושתה משקין עמאים בא רובו שלשה לוגין מים שאובין ובפרק עבל בפרק לא ג פלה שני מקואות אחד יש בו מרבעים סאה ואחד עבל בפיקון טהור רבי יוסי מטמא שרבי יוסי אומר על שיודע שטהר אבל בפיקון לעמא ולעמא טהור לעיבר ובין בפרק לעמא ולעמא ולא קי"ל כרבי יוס רבינו בפפ"ד מהלכות שאר אבות הטומאה והכא דקאמי בפרק הידים לעמא ולעמא ולעיבר טהור. ו רבינו דמקואות וכתב והוא משנה בפרק ב' דמקואו דלא כרבי יוסי ואולי ע"מ הוא. ודע שמרן בכולה וכתב שם בעל עורי אבל אפי שהעמא בתוקתא הו שבאן מיירי אפילו בעמא טומאה דאבנן וכו' ע"ב מיירי אלא בעמא טומאה דאורייתא ומבוהר. ו דבפיקון טהור בין לעמא לא בעמא לא לעיבר הי אבל אוכלין שמאים לא שהה משקין שמאין ודבוהי בגון הבומים שהם מנים וע"ז הבומיהו שהם לא בין לעמא וכ"ש לעיבר ורבינו כרים פע"ז מאלנו לעמא בדבר שהוא לא הטומאה אף שהוא מד"ס טהרנו מ"ל ואף שבבינו פירשה לתמיהין בפפק ובין לעמא ומשום הכי בתרבוו בפרק שהם דבפיקון מעומאה אלא בפרק עבל בפרק לא טהור והבינו הלתמ"ד ב עמא ע"ב ומבן מירך לה דמאהר שבינו לא כתב דוקא הלאי הוא דמעבר אלא בדבר שהוא לא הו אף דלא נקט אלא אבל אוכלין שמאין הוצרכו לומר היה לו לפרש אבל לדידי קושא מעיקרא ליתא ולמשנינן דאפילו לעמא ולעמא שהוא דבר אל ד שהוא לא הטומאה שפיקו עמא וכ"ש לעיבר דם עלמד ממה אקדם ומכ"ש והו דמתמינהן דמקואו בתכסת טהרות הם ר"ל פסוט עד שאי אומר דהא אי מתיה על מ"ש הר"ש רים פ"ב דמקואות בנ מן המורה ע"כ. הם מימה דכל שנעמא בלא הטו בפרק ד' דטהרות והכי מוכח ממתיתן דהכא דקא עובדיה הפפיק דבבי הר"ש ממש. שוב ראיתי לבר הוא דמ"ל דבעמא דמתמרינן בלא הטומאה שהוא הלמדם לעולם לא יהיה שני לטומאה כי אם שומ"ש וכמ"ש רבינו פרק י' מהלכות אבות הטומאה דין

מי רבים שנפלו עליו טפיפין שנפלו אחלין (מה) כגון מקוה שנפרץ על שפתו ומימיו יצאין ואחלין אסור לעבוד בו דכיון שמי המקוה נעבדו והחולין לגתה הרי הוא כמו מקוה אחל ואפילו יטהר במקוה הרבעים סאה אחר שיצא האחלין מ"מ הבאתו מיהא הוא עובדו בם מים שבתוכם עם אחלין. והכנן יומר לפרש דמיירי שלא יטהר במקוה מ"מ אמה אמה לא נמים שבתוכם הבחלה ומהמת מיתת דפסול ר' יוסי משום דמיטר הכבר מקוה עשה בם ר' דבר המקבל טומאה (מו) לבל לם יטהר במקוה הרבעים סאה ואיש פיתם אלא כדי הרבות מים לא מיקרי הביתו על ידי טומאה ולכך פירשה לא מטהר במקוה מ' סאה לא"ע מאיר בו לרבעים סאה אחר שיצא האחלין דרבי יוסי סבר דבר המקבל טומאה אין מחלין בו לגמר אין ממתינין בו בתחלה. כיון דסתומה ש"ר נגזרה הבבר המקוה. ומתמה מתוכן בפ"ו דפרה (מ"ד) מהן יהו לו רגלו לו עלי ירקות כדי שיעברו המים לחבים בפסל. ומפרש מתמה בפרק אל הבחים (ד' כב) דלמר מקל וקבוה [ר] ואפי' הן כלים טמאים וכן זב לא זבב מיתמין ביד לו ברגל לעבר הבחלה בעיות ר' יהודה מודה בהיות המקבלים דלין תורת לם מקבלין טומאה בהיות לם מים אמר ר' יהודה אמר ר' יוחנן

מת המלוה אין היורשין מייבים להחזיר כלאיתה בפ"אינו
בשר הניח להם אביהם • דברי אלה יפרתים אף עפיתים
להפקת הגביר השואל אם יסכים עמי יסוד החכמה ועמוד
ההוראה גולתא דהבא ורים גלותא מורי ורבי הרב הגדול
שיחיה • ואם לאו דברי לעו מנשק ביפי וכרעי כחזרי עבד
עבדיו ואני מאז החפץ הכלע"ל כתבתי הלעיר חיים בבמה"ר
ישראל בנבנאת זל"הה

הלכות מקוה

סימן קצה

דשאלה מקוה של מי גשמים שיש לו בתוך המדרגן
ומימיו הולכים ומתמעטים בשנים ושלשה
אלפעות בכל יום ויום והוליאו את המי'מן המקוה ובדקוהו
יפה יפה והנה אין שם נקב כלל ועיקר לא בקרקע המקוה
ולא בכותלין ויש מי שאומר שמימי מורינו ורביגו הרב
הישיש המהר"ר יעקב עוזיאל זלה"ה היה מתמעט והולך המקו'
הנז' וכן בכל הזמן אשר כבר בשיאותו פה הרב המובהק
מורינו ורבי' המה"ר אהרן לפפא זלה"ה היה מתמעט והולך
המקוה הנז' והיו מלוים הגאוני'הרבנים הנז'למלאותו ממים
שאובין קודם שיתמעט מהשיעור ומעולם לא יצא עליו שם
פיסול כל הימים אשר הרבילו תורה פה הגאונים הרבנים
הנז' והנה עתה החכם השלם מרבין תורה רואה לפסול את
המקוה הנז' באומרו שכיון שמתמעט והולך בשנים ושלשה
אלפעות בכל יום כעשה זוחלין ואין מקוה מטהר בזוחלין
אלא בהשבורן עתה יורינו מה יהיה מספט המקוה הנז'
ומעשהו כיון שהמקוה הנז' אין זחילתו ניכרת ואין המים
מתנוטעים לגלות כלל ועיקר ושכמ"ה

תשובה מן הראוי היה שלא להפסל בזה הענין
כלל ועיקר כיון שהחכם השלם נר"ו
מרבין תורה שבעיר רומה לפומבו אנו מה איכפת לנו אבל
מה לעשות שיאמרו כל אשר עמי שח"ו יצא מתחת יד הגאוני'
הרבנים הנז' דבר בלתי מתוקן ח"ו על כן אמרתי אנא
לקראת נשק להוליע לשואל איך הרבנים הגאונים הנזכרים
שטהרו את המקוה הנז' טעמם ומסוקם עמם ולא יצא
מתחת ידם דבר בלתי מתוקן

ואמנם ואומר עיקרא דהאי מילתא איתא במשנה בפ"ה
דמקואות דתנן מוטפין שעשאן זוחלין מומר אפי'
מקל אפילו קנה אפי' זב וזבה יורד וטובל דברי רבי יהודה
רבי יוסי אומר כל דבר שמקבלין טומאה אין מזחילינן
ופירש רבינו שמשון ז"ל מוטפין שעשאן זוחלין כגון מקוה
שנכרן על שפתו ומימיו יוצאין וזוחלין אמור לטבול בו
דכיון שמימי המקוה נגטרו והתחילו לצאת הרי הוא טובל
במקוה זוחל עכ"ל וכ"כ הרב המרדכי ז"ל במס' שבועות וז"ל
הטובל במקוה אפי' יש בו אלף מאין יזהר שלא יצאו המים
מן המקוה בשעת טבילה דא"כ הוה להו זוחלין ואם הוא
מעכב זחילתו בדבר המקבל טומאה כגון שנתן שם כלי או
ידו או רגלו לעכב זחילתו אינו מופיל והכי תניא בפרק ה'
דמקואות טיפין שעשאן זוחלין פירוש כגון מקוה שכרן על
שפתו כו' עכ"ל

וכ"כ הרשב"א ז"ל בשטר המים וז"ל נכרן המקוה ומימיו
יוצאין ונעשו זוחלין פסול ואין טובלין בו לפי
שנעשו כל המים זוחלין עכ"ל • הנה זאת מצא
החכם השלם אשר גזר אומר לפסול את המקוה הנז' ואמר
שרבינו שמשון ז"ל והרב המרדכי והרשב"א ז"ל מוכרים
שכיון שנכרן המקוה ויוצאין ממנו המים נעשו כל המים
שבמקוה זוחלין ופסול
ובמחילה מכבודו לא דק בשקול דעתו להשוות המידות
לעשות את שאינו נקוב כנקוב כי זה הפירוש
המוטפין שעשאן זוחלין הרשו ר"ש ז"ל ואחריו שמשון המרדכי
והרשב"א ז"ל אך כל אשר המפרשים ז"ל לא פירשו כן ואפי'
שראוי להחמיר כדברי הר"ש והמרדכי והרשב"א ז"ל די לנו
במה שאמרו הם דהיינו נפרץ על שפתו כו' וכ"כ הרב בעל
הטורים ז"ל מקוה שנמשך כו' יע"ש אבל כשלא נמצא שם
שדק מהיכא תיתי לאסור
וגדולה מזאת כתב הרמב"ם ז"ל בפ"ט דה' מקואות וז"ל
וכן הנו מי גשמים של מימי הנהר אינם מטהרין
בזוחלין אלא בהשבורן לפיכך צריך להקיף מפץ ויוציא בו
באותו הנהר המעורב עד שיקוה המים ויטבול בהם עכ"ל
ועוד כתב בפרק הנז' וז"ל מי גשמים הנאי'מן המדרון והגם
זוחלין ויורדין אע"פ שיש מתחילתן ועד סופן מ' סאה אין
מטבילין בהם כשהם נזחלין עד שיקוו ויכוהו בהשבורן מ'
סאה הרי שגדר בכלים ועשה מהם מחילה עד שנתקב' ביניה'
אחבעי' סאה ממים הנזחלין מן הגשמים הרי זה יוכל בהם
עכ"ל

הרי לך בהדיא שבונר הרמב"ם ז"ל שאפילו אם ניקב
המקוה מטהר בהשבורן כל עוד שיש בו מ' סאה
בשע'שטובל ומה שאמרו בת"כ אי מה מפיין מטהר בזוחלין
אף מקוה מטהר בזוחלין אינו אלא למעוטי שלא יטבול בהם
במקו' זחילתן אך אם המקוה נקוב אין בכך כלום כיון שאינו
פוגל במקום שהם זוחלין אלא בהשבורן ובשעה שהוא טובל
יש בו מ' סאה לא איכפת לן אם אח"כ יצאו המים דרך
הנקב דאם לא כן מה יתן ומה יומי' הקפת מפץ וכלים שכת'
הרמב"ם ז"ל שהרי המים דרך המפץ והכלים הן יוצאין ואין
לנו נקב גדול מזה שהרי לא הזכיר הרמב"ם ז"ל לטוחן בטיט
אלא ודאי כמו שאמרנו

וכיוצא בזה כתב הרא"ש ז"ל בסוף מסכת נדה וז"ל ועוד
המדר בכלים אי אמשר להקר כ"כ הכלים זה לזה
שלא יצאו המים שביניהם כי לא הוזכר במשנה שריך לטוחן
בטיט זכן בת"כ דקאמר אי מה מעיין מטהר בזוחלין אף
מקוה מטהר בזוחלין אמנם אלא כח למעט אלא דומיא
דמעיין שכולו זוחל והולך וכו' יע"ש • וכיוצא בזה כתב
רבינו יהודה ז"ל כתיב כ"ו ה"ה וז"ל מקוה שנעשה
ממי גשמים או ממעיין ונפסק המעיין שאין מטהר אלא
בהשבורן ונמרק כותל המקוה או ניקב אפילו נקב גדול אינו
נפסל בשביל זה אלא טהר בהשבורן אע"פ שמימיו יוצאין קמת
לחוץ כך כתבו הגאונים ז"ל עכ"ל • וכ"כ רבי' בשיש
ז"ל במסכת נדרים פרק אין בין המודר בפי' הגמ' וז"ל תכן
במסכת מקואות המוטפין שעשאן זוחלין כלומר שהמשיכן
מומר אפי' מקל אפי' קנה אפי' זב וזבה כלומר גודר בפניה'
בשו והוו להו כהשבורן ומטהרין רבי יוסי אומר אין מזחילין
בדבר המקבל טומאה כלומר אין עושין בו גדר וקי"ל כר' יוסי
עכ"ל

הנה זכינו לדין דמ"ל להר"ן ז"ל דמ"ל לרבי יוסי דקי"ל
כוותיה דהטעם שאינו גודר בקנה ובמקל היינו
משום דבר המקבל טומאה הא אי לא הוי דבר המקבל
טומאה מודה רבי יוסי שגודר בהם ואף אם המים יוצאין
בין מקל למקל ובין קנה לקנה מאחר שהוא טובל במ' סאה
המכוסין בהשבורן לא איכפת לן אם יוצאין המי' דרך הנקב
מאחר שיש בו מ' סאה בשעה שטובל דאם לא כן למה לו לר'
יוסי לפומבו משום דבר המקבל טומאה תפוק ליה משום
זוחלין אלא ודאי כדאמרן ואע"פ שיש לאחות ולומר דהה"נ
דמ"ל

דס"ל לרבי יוסי ז"ל דאף אם לא היה דבר המקבל טומאה
פסול מקום להוו-להו זוחלין וחדא מיכייהו נקט זה לא אפש'
דהרי אליבא דרב יהודה דאמר מגוזר בהם לא פירש המשנה
ובלבד שיטוח בטיט אם כן בודאי דס"ל לרב יהודה דאפילו
אם טח בטיט שרי וא"כ הו"ל לר"י לפלוגי עליה דרב יהודה
בתרתי וק"ל

וכתוב בחורחות חיים ז"ל ז"ל ואם רבו הנוטפין על
העוזלין וכן אם רבו מי גשמים אל מי הנהר אין
מטהרין בזוחלין אלא באשבורן לפיכך צריך להקיף מפץ
וכיוצ' בו באותו הנהר המטהרו עד שיקוו המים ויטבול בהם
ועושין מחיצה בכלים עד שיתקבץ ביניהם מ' סאה ממים
זוחלין ויטבול בהם וכן כתבי דעת הרמב"ן ז"ל וכתב עוד
וצריך ליזהר אלא לטבול בנהרות בשעת הגשמים ולא בזמן
שגדלי'מן הגלגי'שנתפש' כך אמרו חכמי'אין המים מטהרי'
בזוחלין אלא פרת ביומי ניסן אבל אין צריך לטבול בנהרות
שמבזבזין אין טובלין בהם אלא בשעת הערב ואלא יתערב
בהם מטייכין עכ"ל וכן שמקו הי"ח והרי"ף ז"ל וכן כתב
הרשב"א ז"ל וז"ל מדבריהם למדנו אין טובלין בנהרות
אלא עומדין גומא שביב הנהר ומושכין אם מימי הנהר כאבוה
דשמואל ולהם שומעין כשל תורה להחמיר כאבוה דשמו' עכ"ל
כ"ז כתוב בא"ח ז"ל

הנה מלאנו ראינו אשם הרמב"ן ז"ל והרב בעל ה"ח ז"ל
ס"ל כדעת הרמב"ם ז"ל אם כיקב המקוה כשר
וכן דעת בעל ה"ח ז"ל ואם לא כן מה הועילו חכמים
בתקנתם בהקפת מפץ ובמחילת כלים אכתי לא יצא מידי
זוחלין שילאו דרך הקדקים אל המפץ ובין הכלים אלא ודאי
כמו שאמרנו הנה כל הנביאים פה אחר ה"ה הגאונים
ז"לה"ה והרמב"ם והרמב"ן ורבינו ירוחם ז"ל והר"ן והרב בעל
ה"ח ז"ל כולם כאחד יעידון יגידון שאם ניקב המקוה כשר
אף אם המים יוצאין וזוחלין דרך הנקב מאחר שבשעת
שטובלת יש בו מ' סאה מכונסין באשבורן ומה שאמרו אין
מקוה מטהר בזוחלין היינו אלא יטבול בהם בדרך זחילתן
דומיא דמעיין שבולו זוחל והולך דהיינו מי גשמים הירדים
מדולין אל הר מזוחלין והולכין אך אם מכונסין באשבורן
לא איכפת לן אם זוחלין והולכין חוץ למקוה דרך הנקב שהרי
בשעה שטובל אינו טובל בזוחלין אלא במים המכונסין
באשבורן אף הרא"ש ז"ל שבארה ליה הכי אם לא שחושש
לפירוש ר"ש ז"ל באשר נראה ממ"ש בפוף נדה ובתשובה
יע"ש

ומעתה נבא לענין דינא אף אם נחוש לפי'רבינו שמשון
ז"ל ולדעת המרדכי והרשב"א ז"ל שפוסלין בניקב
אין לנו לפסול אלא במה שאמרו הם דהיינו ניקב נקב גדול
עד שהמים המכונסין בתוך האשבורן שבתוך המקו' כשעדי'
ומתנוטעים לצאת דרך הנקב וכראין המי'המכונסין באשבורן
בתוך המקוה כזוחלין דהכי דייק ליאמר דר"ש שפירש כגון
מקוה שנפרץ על שפתו ומימיו יוצאין וזוחלין אסור לטבול
בו דכיון שמימי המקוה נעברו והתחילו לצאת כו' ש"מ דוקא
שנפרץ דהיינו ניקב נקב גדול באופן שהמים נעברים
ומתנוטעים לא פסל ר"ש ז"ל ואף המרדכי דייק הכי שכתב
פי' כגון מקוה שנפרץ על שפתו כו' וכן הוא לשון הרשב"א
ז"ל שכתב נפרץ המקוה כו' באופן שזכינו לדין שאף ר"ש ז"ל
והרב המרדכי והרשב"א ז"ל שפוסלין בניקב לא פסלו אלא
בנקב גדול דהיינו נעברים ומתנוטעים כו' כגון שפרץ על
שפתו כו' אך בנקב קטון שאין המים נעברים ומתנוטעים לא
פסלו אף אם יוצאי' דרך הנקב מעט מעט
וכ"כ הרשב"א ז"ל בפי' בשער המים וז"ל וראה לי שאע"פ
שניקב המקוה ומימיו נוטפין מעט מעט אז

נבלטין בקרקע מעט מעט כשר לפי שאין זחילתן ניכרת
ואם אי אתה אומר כן אין לך מקוה כשר שהקרקע מתחלש
ובולע מעט מעט עכ"ל • וכ"כ הרא"ש ז"ל בתשו'
כלל ל"ח סימן ל' וז"ל ואל יעלה על לב אדם לפסול את
המקוה אם מימיו זכין קלת לחוץ ואף רבינו שמשון ז"ל לא
פירש אלא שנפרץ על שפתו ומימיו יוצאין וזוחלין ומשמע
שנפרץ כ"כ על שפתו מימיו זוחלין ומתנוטעי'לצאת ולא יאחר
בו מ' סאה אם לא יסתום אותו כו' עכ"ל

ומעתה ק"ו בן בנו של ק"ו אם המקוה נבדק יפה יפה
ולא נמצא בו סדק קטון וגדול כלל ועיקר
והמים שבתוך האשבורן הם שקטים ושאינם וחיל מתעוררי'
ומתנוטעים לצאת אלא שמאיליהם מתמעטים והולכים אז
יהיה מחמת שנבלעין בקרקע או יהיה שמחמת חמימות
המרחץ הם מתמוטטים לא ע"ל ואין זחילתן ניכרת לא
עלה על לב ר"ש והמרדכי והרשב"א ז"ל לפסול כדפירשנו •
והנה זכינו לדין כיון שזה המקוה נבדק ולא יש בו סדק כלל
כשר לטבול בו לכתחילה אליבא' דכ"ע ואף שהולכין ומתמעטים
המים בכל יום ויום כשנים ושלשה אצבעות כנ"ל
בתוספן שהגאונים הרבנים הנזכרים בשאלה שטהרו
את המקוה הנ"ל יפה כוונו להלכה אף לפי דעת הרב
רבינו שמשון והרשב"א ז"ל והרב המרדכי ז"ל • וכן
פסק הרב מהר"י קארו ז"ל בש"ע סימן ר"א סעיף כ"א וז"ל
ניקב המקוה ומימיו נוטפין מעט מעט או נבלעין בקרקע
מעט מעט כשר עכ"ל • וכן פסק הרב בעל הלבוש ז"ל
וז"ל בל"ח שכפסל המקוה ע"י שיוצאין המים ממנו דרך סדק
ה"מ בסדק גדול שיוצאין המים בזחילה אבל אם לא ניקב
המקוה אלא מעט שמימיו יוצאין טיפין טיפין או נבלעין
בקרקע מעט מעט שאין זחילתן ניכרת הרי זה מקוה כשר
שאין זחילה עכ"ל

והגם שנאחר מקום להתעקש ולומר שכיון שזה המקוה הולך
ומתמעט בכל יום כשנים ושלשה אצבעות אין זה נקרא
מעט מעט אלא הרבה הרבה זה אינו דאם איתא דפירוש
מעט מעט הוא שמה שנבלע בקרקע יהיו מים מועטים ולא
יהיו מים רבים לא היה להם להרשב"א ולמהר"י קארו ז"ל
ולבעל הלבוש ז"ל לאתוסי דבריהם היה להם לפרש כמה נק'
מעט מעט וכמה נקר"א הרבה הרבה
ועוד דאם הוא כן לא היה לו לאתוסי הטע' דלפי שאין זחילתן
ניכר' אלא ודאי שפי'מעט מעט'אינו כן אלא ר"ל
לאט לאט בשובה ונחת מבלי שום התעוררות ותנועה וזחילה
כלל ומפני זה מיימו דבריהם ולפי שאין זחילתן ניכרת שהוא
פי'מעט מעט כלו'אל יעלה על דעתך לומר שמעט מעט ר"ל
מים מועטים ולא רבים אלא ר"ל בשובה ונחת בלי תנועה
והתעוררות כלל וכיון שאין זחילתן ניכרת כשר וכן דקדקתי
ממ"ש בא"ח בשם הרשב"א שכת'מדבריהם'למדנו שאין טובלין
בנהרות אלא עומדין גומא שביב הנהר ומושכין שם מימי
הנהר כאבוה דשמואל עכ"ל ואם אית'דהאי מעט מעט דכת'
הרשב"א הוא לאפוקי אלא יבלע הקרקע מים רבים היאך
האי' כתבו נוטפין על הזוחלין אלא אין הנהר מטה' בזוחלין
אלא באשבורן שיעשו גומא שביב הנהר ויתמשכו שם את מי
הנהר ולא הזכיר ובלבד שיהא טח בטיט שאין לך קרקע ק'
שאינו בולע הרבה הרבה אלא ודאי שפי' מעט מעט
לאחר יבר הולך הוא כמ"ש

וכמדומה לי שראיתי בס' ש"ך שכת'גומא שבאמצע החבר
שבתמלאה מימי גשמים ובא בהם מ' סאה מוב"ר
לטבול בהן לכתחילה הגם אלא כמלא אתי אפר שפתי כהן
עם כל זה זכורני באמת שכן כת'וכמדומה לי שהוא בס' ר"א
הנהה

ומעתה

ומעתה אם הוא כמבנה החומר כשהמים נבלעים במקום
למה לא הטיל הרב בעל שפתי כהן ז"ל תנאי
שיהיה הגומא טוחה בטיט כדי שלא יהיו נבלעין המים בקרקע
הרבה הרבה שאין לך קרקע קשה שבעולם שלא יבלע מן
המים המכונסין בגומא שכים ושלשה טפחי' בכל מקום •
אחר שכתבתי זה ראיתי להריב"ש ז"ל שכתב בשי' קכ"ה בשם
הרשב"א ז"ל על הא דתנן בפרק שני דמקוואות המניח קנקנים
ברחש הגג לגגבן ונתמלאו מים רבי אליעזר אומר אם עונת
גשמים הוא אם יש בו כמעט מים יטבר כו' ופי' הרשב"א ז"ל
וכמעט דקאמר לאו דוקא מעט אלא רוב המקוה דהיינו כ"ש
מאה כדברי אליעזר בן יעקב דאמר בפרק קמא דתמורה
מקוה שיש בו כ"א מאה מי גשמי' ממלא בכת' י"ט מאין ופיתק'
למקוה והן טהורין שאחובה מטהרת ברביה ובמשכה וכל
שאין בו מ' מאה קרי ליה מעט אפי שאין בו שלמות הכשר
מקוה והיינו דקתני מעט ולא קתני כל שהוא עכ"ל •
ומעתה אבל תלונת המגמגמים ואומרים בהאי מעט דכתב
הרשב"א ז"ל בנבלעין בקרקע מעט מעט ר"ל מעט מים
שהרי הרשב"א ז"ל פירש במשנה שכל שהוא פחות ממ'
קרוי מעט וק"ל
ומעתה אודיע לאחל מה שכתחדש אחר שכתבתי זה כי
זה המקוה אחר שנתרוקן מן המים ונבדק יפה
יפה ולא נמצא בו נקב כלל כתמלא פעם שנית מימי גשמים
וילכו המים שבמקוה הלוך וחסור עד שהגיעו לחצי המקוה
הן חסר הן יתר ואז קטמדו ימים רבים ולא נתמעטו באופן
שהמקוה הנז' העיד על עצמו שממקום שיש בו מ' מאה ויותר
ולמעלה לא יש בו אוס נקב כלל וכיון שכן אף אם נאמר
שמקום המיעוט ולמעלה יש נקב מה שאינו כן הרי כתב
הרא"ש ז"ל הביאו הטור סימן ר"א וז"ל ודאי אם יצאו מ'
מאה אחר שילאו המים דרך המדק כשר אבל אם לא יצאו
בו מ' מאה פסול וכ"כ הרא"ש ז"ל בתשובה אף לפי דעת הרב
רבינו שמשון ז"ל יע"ש זכן פסק הרב הגדול מהריב"ש ז"ל
סימן ר"א סעיף ז' וז"ל מקוה של מי גשמים שנפרץ אחד
מכותליו והמים יוצאין דרך המדק אם יצאו בו מ' מאה אחר
שילאו המים דרך המדק כשר ואם לאו פסול דהוו להו זוחלין
ואין מקוה מטהר בזוחלין ע"כ
הגם שכפי דעת המרדכי ז"ל אין הדין כך עם כל זה כבר
אחה דבריהם הרב מוהרי"ק ופתם לן כהרא"ש מבלי
הזכיר שום חולק כלל ואע"פי שכתב הרב בעל המפה ז"ל
ז"ל ויש מחמירין אפי' אם יצאו מ' מאה אחר שילאו דרך
המדק ויש לחוש לדבריהם לכתחילה לחוש המדק ע"כ עם
כל זה מלאתי הון לי לטהר את המקוה הנז' ומטהר אני
במקומי כיון שאנחנו תכשי העיר הזאת מנהגיהם יע"ש כל
מנהגינו בדיני אסור והתר הוא על פי דעת הרא"ש ז"ל שהרי
הבעבוע שנמצאת בריאה אם היא מלאה ליח' מרוחה או מים
מרוחים או עכורים טריפה לדעת הרי"ף והרמב"ם ז"ל וכן
פסק הרב הגדול מוהר"י קארו ז"ל טור י"ד סי' נ"ז ואנחנו
אנשי העיר הזאת מנהגיהם יע"ש אוכלין אותה אפי' במקולין
של גוים כפי דעת הרא"ש ז"ל ומעיד אני עלי שמים וארץ
שמעתי מפי מורי אדוני אבי ז"ל שהרב הגדול המה"ר יצחק
לבית חזן ז"ל רגיל למחות בבודקים המכשירים אותה וכתב
לו רבו הרב מוהרשד"ם ז"ל שלא יפחת בידם כי אנשי העיר
מנהגיהם יע"ש הם מתנהגים בכל דיני אסור והתר על פי
דעת הרא"ש ז"ל בין להקל ובין להחמיר וכמדומה לי שזה
ימים ראיתי כדברים האלה בספר מוהרשד"ם וכעת בקשתיו
ולא מצאתיו עם כל זה דבר ידוע ומפורסם הוא לכל יודעי
שטר עירנו היושבי' ראשונה במלכו' וא"כ אמר מעתה כיון
שהמקו' הזה מעיד על עצמו שממקו' שיש בו מ' מאה
ולמטה לא יש בו שום נקב כלל אם כן אפילו אם יהיה שום אדם
הרא"ש ז"ל ומה גם כיון דאתם לן תנא כוותיה ה"ה הרב
הגדול אבי התנ"ה ועתה ההוראה מורינו ורבינו המהר"י
קארו ז"ל ומעתה המומיר בזה אינו אלא מן המתמיהין •
כל זה כתבתי להפיס דעת הח' המלא מר קשישא המה"ר
בנימין מלמד שהוא שופט בדעתו אחי איפסר אלא יש נקב
במקוה הנז' והאנשים אשר הלכו לבודקו הורו בשבורים ופח
מרחות שיגיהם מהשכיל לבודקו ולא ראו את המדק אך כפי
האמת אין צורך לכל זה יען האנשים האלה הבודקים את
המקוה אלמים הם אתנו יודעי' בטיב מקוה בטהרתו וטומאתו
בשברותו ובפגלותו ובדקוהו יפה יפה שנים ושלשה פעמים
ובשקול דעתי אני אשיב שואלי דבר שהמקוה הנז' מחליו ולמט'
מ' הוא בתוך חפירה בנוי לתלפיות ומחליו ולמעלה הוא
בתוך חלל המרחץ ומפני זה עד חליו שבתוך החפירה אין
המים שבו מתמעטים מפני שאינו מקבל מהוס המרחץ אך
מחליו ולמעלה שהוא בתוך חלל המרחץ מקבל הוס מה מרחץ
ומפני זה מימיו מתמעטין והולכין אף בימי החורף כדרך כל
המקוואות שמתיבשין והולכין בימות החמה
הכלל העולה בידינו שזה המקוה טהו' הוא והמחמי' בזה
מלבר כי לא טוב הדבר מופלא לעז על הראשונים
ח"ו כל זה כתבתי להתלמד אבל לא למעשה כי ידעתי את
ערכי מה אני מה חיי איני כדי לדון ולהורות אפי' כביעתא
בכותחא אשר על כן איני מסכים להורות הלכה למעשה אם
לא שמוד יד ימינו עלי גאוניו עטרת ראשינו אבי התשובה
ועמוד ההוראה מופלא שבמנהגרין כמה"ר חיים בנבנשת נר"ו
באם הלעיר והקטון מתאבק בעפר רגלי ת"ח ומחוי קידה
קמייהו נרדף ולא רודף נשלב ואינו עולב מקוה רחמי אל
משה בכמה"ר יעקב עזיאל ז"ל הה"ל

הי נדרים ושבועות

סימן קצ"ט

חיים מדבר אחר תחילת הענין ונר' שהיה על
לבור שהשכימו בכל תוקף אלא לתת יין
לתוגרמים בשום לד ועתה הם מוכרחי' ליתן יין לאנשי המושל
שאם לא יתנו מטי להו היזקא)

שבתב מרן ז"ל בש' הקצר י"ד סימן רכ"ח סעיף
כ"ה בנדרים וחרמים שמטילין הקהל
אפי' הזכירו שבועה עם החרם נודרים ומתיריים הם בעצמם
דהו"ל כאלו התנו מתחלה דאם ירצו להתירה מתירין ואע"פ
שהשכים שם הרב ואם התנו בפירוש אלא יוכלו להתירו אז
שאמר ע"ל הקהלות הרחוקות כו' גילו אדעתייהו דלהחמיר
בזו • ולכאורה נראה לכאורה אלו התנו אלא להתירו
כבר כתב שם הרב בעל המפה ז"ל די"א דאפי' התנו בפי'
אלא יהא להם התרה אפ"ה יכולין לחזור ולהתירו ואם
החרימו אלא להתירו מתירין חרם האחרון תחלה ואחר כך
מתירין חרם הראשון כ"ש שאינו נראה כאן תנאי אלא יוכלו
להתירו דמ"ש הרב ז"ל אם התנו בפירוש דלא יוכלו
להתירו היינו שהמתקני' בעצמם התנו אלא יוכלו הם בעצמם
להתירה • אבל בנדון שלפנינו דקדקתי בלשון ההשכמה
ולא ראיתי בה גילוי שהתנו אלא יוכלו להתירה דמה שהתנו
אבל מי שירצה לבטל ההשכמ' ומלבד שהוא בלבד ברם' החרם
מחוייבים הקהל כו' הדברים מבוארים אלא באו אלא לקנות
על השאר בלתי התרה דייקא אמי דקאמר לבטל השכמה
זו ולא קאמר להתיר השכמה זו גם מ"ש אלא יהיה שום אדם

רשאי

מכות השיס

ו) טוס ה.: ב) ל"ל שא"ג) [יומא נמ:] ד) [ומס כה:]

פירוש רב האי גאון ה"ה הגבוה. פירוש מגיד לשון תרגום בתרגום (מלכים ע"ח) עשה הגבוה הזה בגים בגיסו:

מהר"ם מרוטנבורג א מפני שהי' מסבר נעשה ומי' בגים שנם שמי שלמבר מפרש ומי' בגים ומי' בגים כרים ואינם נרס ספר שלמבר דקדק לפרש עיקרא דפסול דגיבה. למשמע דלא מלינא דלמתרם לא מיבה מלאכה כמוהם לקמן פיר כמה כון דלמבר מסיב לתחת ביה לאחרים ביה מלאכה ביה:

הגהות הגר"א [ה] מ"א מתני' כבר מפני מלאכה. עיין: [ב] שם ר"ש ומס בפסל מחמיק לחר. מיב ני' מרבנים מלאכה תחיון: [ג] שם מ"ב בפר מפילוי הזמנה מי: נמחק:

כדמוכח בפרק מלו מן הכסרפין (דף מז:) נמי צריך בטולת ומזרה לאחרים: נפל מן הטפופרת לשוקת פסול. אם הפילו מוץ כסר כדאמרינן בפרק מלו הגוזל (דף ט.) בטמוכה על ידי דבר אחר שאם תזיזם: נטל. אחר מן הטפופרת לשוקת אם הזיזו ולא קדם הקרום אבל אם הזיזו לא הזיזו ולא קדם הקרום הרי הם כבר כדאמרינן בפרק מלו הגוזל (דף ט.) והחבים פסולין. משמע מלאכה עם המים ואין לעיל ל' ל' והמלאכה מלאכה מים עד שיטילו את אחר: וקפה. אחר דכתיב (במדבר ע) ומאמרת ואין זה אם לא בטמוכה: לתוך ידו כבר. דלמיסבר לשומרת ולמשמרת אות: מעיין בטוטפת [רש"ס] הגאון לקרם מרי אי בטל מעתה ופותח קורדום ומוציא מלאכה ומלוך מעקום לאחרים וכבר מפני שהוא שוקק עם הקרום ואם מעכבו"

פסול ו) נפל מן הטפופרת לשוקת פסול "נטל משפופרת ובסה או שהניח את הדלת הקדוש כשר והחמים פסולין וקפה בארץ פסול לתוך ידו כשר מפני [ז] שאפשר: ב היה קדוש צף על פני המים ר"מ ור' שמעון אומר נוטל ומקדש וחכמים אומרים יכל שנגע במים אין מקדשין בו זלף את המים ונמצא קדוש ממנו ר' מאיר ורבי שמעון אומרים מגגב ומקדש וחכמים אומרים כל שנגע במים אין מקדשין בו: ג המקדש בשוקת והטפי בתוכה אע"פ שפיו צר כל שהוא המים שבתוכה מקדשים "אם היה ספוג המים שבתוכה פסולין כיצד יעשה יזלף ז) עד שהוא מגיע לספוג נגע במפגת אע"פ שמים צפין על גביו כל שהן פסולין: ד ז') נתן ידו או רגלו או עד ירקות כדי שיעברו המים לחביתפסולים עליקנים ועליאנוז כשרים "זה הכלל דבר שהוא מקבל טומאה פסול דבר שאינו מקבל טומאה כשר: ה המפגה את המעיין לתוך הגת או לתוך הגבים פסולין לזבים ולמצורעים "ולקדש בהן מי חטאת מפני שלא נתמלאו בכלי:

פרק שביעי

א חמשה שטלאו חמש חביות לקדשן חמשה קדושין ונטלכו לקדשן קדוש אחד

ב אז לקדשן קדוש אחד ונטלכו לקדשן ה' קדושין הרי כולן כשרים יחיד שטלא חמש חביות לקדשן חמשה קדושין ונטלך לקדשן בקדוש אחד אין כשר אלא אחד "אז לקדשן קדוש אחד ונטלך לקדשן ה' קדושין אין כשר אלא זה שקדש ראשון אמר

פסול ח) ב"ר ר"ש ומכמים: ג המקדש וכו'. מפי קקן בפרק ב' ואין כ' בכשרות מגוד ומפיני מגוקים מפי מין בפרק מים ומ"ל מגוקים ומפני מגוקים מים ומ"ל מגוקים ומפני מגוקים מים ומ"ל מגוקים ומפני מגוקים

המניח פרק רביעי מקואות

ה״א מ״ז פ״ו מהל׳ מקואות כ״ב ומ״ש מהלכות פרה אדומה פ״ב הלכה ה׳:

ב מ״ז פ״ב מהל׳ מקואות כ״ב:

א מ״ז פ״ט מהל׳ מקואות כ״ב סמג עשין ריב סמ״ג לאוין רמ״ד סמ״ק ח:

ב ד מ״ז פ״ב מהל׳ מקואות כ״ב סמ״ג:

ה מ״ז פ״ז מהל׳ מקואות כ״ב סמ״ג:

ד ו מ״ז פ״ז מהל׳ מקואות כ״ב:

ה ז מ״ז פ״ז מהל׳ מקואות כ״ב סמ״ג עשין ריב סמ״ק ט:

ו מ״ז פ״ז מהל׳ מקואות כ״ב:

ה השוקת שבכלי פ״ב (מסכת פרה מ״ח) ואין מטמאין בכיפין: אלא יתרון כלים כיצד הנו דכיעו בתמציתו שהוא שטוי כפיפה ובפרק ב׳ דתולין (דף לח:) מייתי לה: מקום שלובה לא מי אמרה בתוספתא פרה (

הנוטפים שדם כשרים ⁸ונוטפים שעשאן וחולין
טמוך אפי׳ מקל אפילו קנה אפילו זב וזבה יורד
וטובל דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר כל דבר
שהוא מקבל טומאה אין מוחילין בו: ד (ג) גל
שנתלש וכו׳ ארבעים סאה ונפל על האדם ועל
הכלים טהורים כל מקום שיש בו ארבעים סאה
טובלין ומטבילין ⁹מטבילין. בחריצין ובנעיצין
ובפרסת החמרה המעורבת בבקעה (ג) ב״ש אומרים
מטבילין בחרדלית בית הלל אומרים ¹⁰אין מטבילין
ומודים שהוא נודר כלים וטובל בהם וכלים שגדר
בהם לא הוטבלו: ⁷

פרק ששי

א כל ¹המעורב למקוה כמקוה ²חודרי המערה
וסדקי המערה מטבילין בהם כמה שהם
²עוקרי המערה אין מטבילין בה אלא אם כן היתה
נקובה כשפופרת הנור אמר רבי יהודה ³אומר
בזמן שהיא מעמדת עצמה אבל אם אינה מעמדת
עצמה מטבילין בה כמה ⁴שהוא: ב (ג) ⁵דלי שהוא
מלא כלים ⁶טהורין חרי אלו ⁷טהורין ואם לא מטבל
(ד) אין המים מעורבין עד שיהיו מעורבין כשפופרת
הנור: ג ⁸לשלשה מקואות בזה ⁹ג׳ סאה ¹⁰ובזה
¹¹ד׳ סאה מים שאובין והשאוב מן הצד וירדו
שלשה וטבלו בהן ונתערבו המקואות טהורין
והמובלין טהורין היה השאוב באמצעו וירדו שלשה
וטבלו בהם ונתערבו המקואות כמות שהיו

מקרין בחזחלה: שהן מרין. כלומר באמילה כופלת ומטמין מטפטין ומלינוך לכן משמעין לכן דלי לא תימא סכי מלי קל״ל משום דל״ל מכל מכילים אפילו לא מקום שמין לכל מ״ל נוטפין שמשאן זוחלין: כגון מקום שמקרין מכל מ״ל נוטפין שמשאן זוחלין: שטבל ראשו. כגון מקום שמקרין מ

למעין ע"י המים המועטין הנופלים על השוקת ונטהרים אע"פ שכבר נפסלו בשאיבה כשעברו דרך השוקת. ע"כ. אבל מהר"ם כתב וז"ל כשר חולה לה לדוקא חולה לה כשר. אבל ע"ג שפה לא דכתיב מעין ובור מקוה מים יהיה טהור. דהיינו בקרקע דלא חזו לקבולי טומאה. אבל ע"ג כלים לא. ע"כ: **על גבי בריכה.** °והיא מלאה מי גשמים. שאין מטהרין אלא בנשבורן ובמ' סאה. ב"י: **והפסיקו.** עיין מ"ש במ"ו: **הרי הוא כמקוה.** ל' הר"ב ואין מטהרים בכ"ש עד שיהא שם מ' סאה. וכן ל' הר"ש. והטור מסיים ובנשבורן. וכ"כ הרא"ש:

והפסיקו. שאין מי הבריכה מחוברין למעין: **הרי הוא כמקוה.** ואין מטהר בכל שהוא, עד שיהא שם מרבעים סאה:

שֶׁהַמַּעְיָן מְטַהֵר בְּכָל שֶׁהוּא. הֶעֱבִירוּ עַל גַּבֵּי בְרֵכָה וְהִפְסִיקוּ, הֲרֵי הוּא כַּמִּקְוֶה.

מלאכת שלמה

ז"ל לפסק הלכה. **העבירו ע"ג בריכה.** וכמוב בב"י שם סי' ר"ל דף רל"ח ע"ד בשם מהר"י קולון ז"ל בשרש קע"ו וקכ"ו ולע"ד דלע"ג דקאמר מתני' דמעין דהספיקו הרי הוא כמקוה היינו דוקא היכא שגמו המים במקוה וכבר נעשו משבורן אלא שאמה בא להמשיכו כמעין ע"י מכובו למעין ומש"ה דין הוא כשהופסק ממנו שחזר לדין מקוה אבל היכא דאכתי לא נייחי מים בנשבורן אלא עדיין מים חוזלין מכח נביעת המעין אע"פ שהופסקו מהמעין מ"מ שם מעין עליהם עדיין מלד עצמן כיון דאכתי מים חוזלין הן ולא פקע חיותן מינייהו והבא ראיה מהתוא דתנן גל שנתלש וכו' מ' סאה ונפל על האדם ועל הכלים טהורים ופשיטא שאין לך הפסקה מן המעין גדולה מזו שנתלשה הגל מן הים והולך למרחוק וכן אין לך זחילה גדולה מזו שאין כאן משבורן כלל וכי היכי דלא יקשה מהתם דמעין שהפסיקו לריך לחלק דטעמא דגל משום דאכתי לא נייחי מים דגל כדפרישית לעיל עכ"ל ז"ל. **והפסיקו הרי הוא כמקוה.** לשון הרמב"ם ז"ל בחבורו היו מימיו נמשכין לתוך בריכה שהיא מלאה מים ונקוין שם הרי הותה בריכה כמקוה היה יוצא חוץ לבריכה ה"ז פסול לזבין ולטמאת אדם וכו' וכתב מהרי"ק ז"ל וגרלה שמפ' רבינו דמתני' בבריכה מלאה מי מקוה עסיקי' והא דקתני והפסיקו הייגו לומר שמי המעין היו יורדין לבריכה ולא היו יוצאים חוצה לה ולפיכך הרי הוא כמקוה דכיון דאין מי המעין נמשכין ויוצאין מן הבריכה אע"פ שעדיין קלוח מי המעין יורדין לתוכה אינם מעלין את המים שבתוך הבריכה מדין מקוה ואם אח"כ המשיכו לצומר שעשה שימשך ויצא מהלך האחר פסול לזבים וכו' עד שידע שיצאו ממנו המים הראשונים שידלו מן המעין לבריכה לכיון שנקוו בבריכה פסק מייחיהו שם מים חיים ולפיכך פסולין לזבין וכו' ומ"מ בבריכה פסק מייחיהו שם מים חיים ולפיכך פסולין לזבין וכו' ומ"מ

יכין — תפארת ישראל — בועז

שום תערובות שאובין. והוא מהפך הכל להיות דינו כמוהו (א). אמנם אפ"ה גרע על שפת השוקת מהמקוה שהמים יצאו מהשוקת. שעכ"פ על שפת השוקת אסור לטבול כשהשוקת שלם. דלא גרע מע"ג שפסל דאסור לטבול [משנה כ"ז] וכן אם השוקת הוא של אבן אין לחוש [נק"מ פל"ח]. אבל תוך השוקת עצמה אפי' היא של אבן. אם היא שלמה אסור לטבול במוכה. אע"ג שקלוח המעין עובר עליה וגם על שפתה. ומחובר המי מעין עם המים שבשוקת כשפופרת הנוד. אפ"ה אסור דלא עדיף מחיבה שבים [פ"ו מ"ה]. ולא דמי למטביל כלי חוץ כלי דאפי' שכשהכלי המיצון טהור. וגם לא השקיע כל שפת התיצון חוץ המקוה. אפ"ה הכלי הפנימי טהור. אם המים שתוך התיצון מעורב עם מי המקוה כשפופרת הנוד [כפ"ו מ"ב]. י"ל התם מי המקוה מקיפין לכלי התיצון. להכי סגי במעורבין למעלה כשפופרת הנוד. ומו התם מטביל בכלי מלוא. להכי אין לחוש שיטביל בו כשאינו מחובר למקוה. אבל הכא השוקת עומד על שפת המעין ואין מי המעין מקיפו. ועוד שגם הוא קבוע ומחובר לארץ. איכא למיחש שפיר שמא יטעה להטביל במי' סאה גם כשלא יהי' מחובר למעין: ה ר"ל ואע"ג שהמים היורדים על שפת השוקת רק מעט הם והשאובין שיותרו מהן בהשקה מרובין מאד אפ"ה הוכשרו כל השאובין. מיהו מדנקט בכולה מתני' מעין משמע הא אמת המים מי גשמים שהן מי' סאה שהעבירו ע"ג השוקת הזה וגם על שפתו. לא הוכשרו המים המרובים שחוץ לשוקת ממים המקלחין על שפת השוקת עד שיהיו מוסקין יחד כשפופרת הנוד. דדוקא כשהוסקו שאובין למעין או שהוסקו מ' סאה מי גשמים למקוה פחותה ממ' סאה שנפסלה ע"י ג' לוגין שאובין סגי בשוסקו יחד כשערה. אבל בב' לריעותא שהמוסק כולו שאובין דפסול מדאורייתא. והמסיק אינו מעין רק מ' סאה מי גשמים לריך שיוסקו יחד כשפופרת הנוד [עי' רעו"ז ר"פ פ"ק פ"ג וש"ך שם פ"ק קי"ז]. והא דתנן לקמן [פ"ו מ"ה] דסגי בהשקה כשערה מיירי נמי בשם בהפסול רק איסור דרבנן ולא בשכולו שאובין דפסול מדאורייתא [ש"ך שם] (ב): ו להמעין: ז היא גומא מרובעת ריקה (ג): ח שהפסיק המעין מהבריכה: ט הבריכה: י לריך

והפסיקו. פי' הר"ב שהפסיקו מן המעין וזהו פשיטא כיון שהופסק הרי הוא כמקוה עיין קפ"ו דפרה וז"ל דמשום קיפא תני לה אע"פ שחזר והמשיכו פסול עד שיצאו הראשונים ג"כ לגופי' לריכא לדי' מהתם דמק' פרה ה"ל דוקא לזבין ולטמאת אדם אבל לטהר בכ"ש כשר לכך תני הרי הוא כמקוה משום דאתמלא היתה מקוה והב"י כתב שהראב"ד מפרש העבירו ע"ג בריכה ריקנית אע"פ שנתמלאה כולה מים חיים כשהפסיקו אין לכן דין מים חיים ואפי' חזר והמשיכו כבר נפסלו עד שיצאו. והב"י כתב שמהרי"ק מבשיר בזה כיון שכולו מים

משנה אחרונה

רק להיות מים חיים כמובן מעצמו. ואין כל ספק מ "ומשפטו משפט המקוה" עולה ונמשך אחרי דבריו. ואם נתמלא שהיו בבריכה כבר יצאו וכלו "ומשפטו משפט המקוה" ואח"ז ושזה המקובן. אך הסידור דומה כמו שקדרש בלשון בהלכותיו.

משניות בכבר חנוך
יוצא לאור ע"י הוצאת ספרית תי' ובשל ירושלים

---

(11)

ציונים

העבירו ע"ג בריכה. תוס' בכורות נה: ד"ה שמא יבכה. מי' שם עוד ושו"ע שם סעיף י.

תוס' רעק"א

[אות ח] תי"ט ד"ה ע"ג **בריכה. והיא מלאה מי גשמים.** וכ' הב"י ולפי דבריהם אם היה הבריכה ריקנית והמשיך לתוכה מי המעין אע"פ שהפסיק הקלוח הנמשך מהמעין אפשר שהמים הללו הנקוים בבריכה דין מעין להם וצ"ע עכ"ל. וע' בפרקין מ"ו בתוי"ט בשם מהרי"ק.

מסכנות-נפתלי

[שייך לעמ' הבא]

פ"ה א משי חזר והמשיכו פסול לזבים ולמצורעים ולקדש מהן מי חטאת עד שידע שיצאו הראשונים. הגאון בבית שמואל מעיר על הרמב"ם בפירושו בסופו שכתב ומשפטו משפט המקוה. לענ"ד ז"ל משפט המעין וכן מבואר בכסף משנה פ"ט ממקואות ה"ט. ולפי השקפתי אין הכסף משנה מעיר כלל וכלל על הרמב"ם בפירושו ובהלכותיו לתקן הטעות, כי בעומק לשון הרמב"ם בפ"ט מקואות יש הפירוש האמתי לדבריו בשאינות, כי הרמב"ם ה"ט מוסיף על לשון המשנה "עד שידע שיצאו כל מי המקוה שהיו במוך הבריכה". דעתו מבואר ע"פ הכסף משנה שם המים שנקוו בבריכה להם משפט המקוה שפסק מייחיו שם מים חיים ולפיכך פסולים לזבים וכו'. אמנם אחר שיצאו מי המקוה מן הבריכה כלו מעלים הם את המים שמקלחין מן המעין אל הבריכה כמעין לטבילת זבים ומקרצים מים מים. ועתה הרוצים לפייט אמרות רבינו לכופות במשניות. ואם נתאמת שהיו בבריכה כבר יצאו וכלו, ושזה המקובן הוא ממי המעין הנחלים אלו, הנה הוא כשר, לשונו לטבילת זבים ומצורעים. על המים שהיו נקוים בבריכה "משפטו משפט המקוה" שכבר יצאו (כלשונו ממש בהלכות) ונמצא רק מעין מים חיים לטהר את הזבים והמצורעים. שזה מובן המשנה עד שידע שיצאו הראשונים לגמרי ואז נשארים הטבעים מתדש

חָזַר וְהִמְשִׁיכוֹ[יא], **פָּסוּל לַזָּבִים**[יב] **וְלַמְצוֹרָעִים**[יג] **וּלְקַדֵּשׁ מֵהֶן מֵי חַטָּאת**[יד], **עַד שֶׁיֵּדַע שֶׁיָּצְאוּ הָרִאשׁוֹנִים**[טו]: **ב הָעֲבִירוּ עַל גַּבֵּי כֵלִים**[טז] **אוֹ עַל גַּבֵּי סַפְסָל**[יז], **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הֲרֵי הוּא**[יח] **כְּמוֹ שֶׁהָיָה**[יט]. **רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, הֲרֵי הוּא כַּמַּקְוֶה**[כ],

פסול. עדיין הם פסולים כו'. ג"י: עד שידע שיצאו הראשונים. איכא למידק אמאי לא קאמי עד שיצאו כו' כדקאמי במשנה א"ב דפ"ג. ונראה לי דלישנא דשידע שיצאו הוה כמו הלשון דעד שיתחסר שלא נשאייר כו' דהתם נמי"ג שכתבתי שם בשם הרא"ד דמתחשבין לפי תשבון. וה"נ דכוותה דטעמא דהתם שייך נמי הכא. ודו"ק: **ב העבירו על גבי כלים.** פירש הר"ב על דפני הכלים מבחוץ. וכן פי' הרא"ש. וכתב דטעמא דר' יוסי דגזר אטו חוץ כלי. חזר והמשיכו. שמיכר מי המעין לבריכה: **פסול לזבים.** דכבר פסק חיומן. וזבים ומצורעים ומי חטאת כתיב בהו מים חיים: **ב העבירו על גבי כלים.** שהעביר המעין על דופני הכלי מבחוץ: **הרי הוא כמו שהיה.** לטהר בזוחלים לענין זה דלא הוי מעין. אבל לא גזר אטו חוץ כלי. הכלים היו המים עוברים. דאלמ"ה יהיו נפסלים אפילו למקוה. משום דהווי ע"י טהרה בעינן. וכמו שכתבתי בשם הרמב"ם ז"ל דמתני' העבירו כו' מבחוץ. וכ"כ הרמב"ם בפי' אבל במיבורו פ"ט הלכה י' כתב דאיירי שאין לו בית קיבול כלל. [תי"ט ד"ה] **עד שידע כו' דמתחשבין לפי חשבון.** וכ"ג להפך דאין מתשמין כאן דהא הרא"ד כתב שם דמקילין דהוי מדרבנן אבל כאן הוי גדולות" להיות מים חיים גם הרמב"ם במיבורו פ"ט מה"מ ד"ה עד שידע שיצאו כל מי המקוה שהיה בתוך הבריכה (מהגרש"ח זצ"ל).

פירוש המשניות להרמב"ם

ב על גבי הכלים. על חיצוני הכלים כדי שלא ישוב שאוב. **פסל.** כסא קטן. **הרי הוא כמו שהיה.** רוצה לומר שאלה המים הנודלים הם כמעין עם היותן עוברין על אלה הכלים והלכה כרבי יוסי.

מלאכת שלמה

דינם כמעין לענין טבילה שמאחר שמי המעין נכנסין לה ויוצאין ממנה מעלין הם את המים שבבריכה להיות כמעין עכ"ל ז"ל והילך פי' הרמב"ם ז"ל במתני' העבירו שעם המים של המעין ירדו לתוך הבריכה ומקבצו בה ולא יצאו ממנה הנה דין זאת הבריכה והמקוה שוה ואם יהיו מי המעין המגיעין לבריכה נכנסין מצד זה ויצאו מצד אחר הנה מקום הבריכה פסול עמה לזבים וכו'. וכתוב בב"י יו"ד סימן ר"ל דף רל"ח ע"ג ומיהו מדברי הרמב"ם ז"ל בפי' המשנה משמע דבלא היו בבריכה מים קודם שהעביר המעין עליה אלא היינו לומר שעל ידי העברת המעין עליה היא מלאה מים וע"ע והרא"ד ז"ל פירשה בספר בעלי הנפש להא דהעבירו ע"ג בריכה בריקנית שמלאה ממי המעין ואפ"ה קאמר דאם הפסיקו הרי הוא כמקוה ע"כ. **ב העבירו ע"ג כלים.** שהעביר המעין ע"ג דופני הכלים מבחוץ ואפ"ה קאמר ר' יוסי דהרי הן כמקוה כלומר שנפסל מלטהר בזוחלין ובכל שהוא וכן פוסל עבילה ע"ג הפסל גזרה אטו חוץ כלי כן פירשו הרמב"ם והרא"ש ז"ל אבל הר"ש ז"ל פי' ע"ג כלים נקובין דאי לאו הכי

יכין תפארת ישראל בועז

שיהי' בה מ' סאה ומטהר רק בחשבון. וקמ"ל דאף שקודם שהפסיקו הי' דינו כמעין. והי' כשר אף לזבים [בפרה פ"ו מ"ח]. אפ"ה לאחר שהפסיקו דינו כמקוה: יא שהמשיך המעין לבריכה: יב לטבילת זב וזבה: יג לאפרי מצורע: יד כולל בזה קידוש והזיי' [בפ"ד מ' ו' ז' מ]. וגם לשאוב מים כלי למי חטאת אפור. עד שיעבר שיעלו טולן [בגליל פ"ג מ' מ']. והיינו משום דכל הנך צריך מים חיים. והרי מעורב שם מים שפסק חיומן [ועי' פפ"ו דפרה]: טו דהיינו שמתחשבין המים היוצאים מהבריכה לפי חשבון המים שהי' בהבריכה כשהופסק. ולפי המים שירדו אח"כ לתוכה. שכשהיו מחלה על מחצה מתחשבין היוצאין ג"כ מחלה על מחלה וכשמ' מהן מרובה מהבירו מתחשבין היוצאין ג"כ כך בשיעור זה לפי רבוי הא' על חבירו [בגליל פ"ג מ' י"מ]. מיהו לכל הראוי לטבול בהן א"ל לשבורן ולא מ' סאה כיון שאם נתחברו נ"ל מ"ח]: טז ר"ל ע"ג אחורי כלים. דאז אע"ג שיש נתחברו לא נעשה ע"י שאוכין: יז שאין לה בית קבול כלל. וג"ל שנקט אחורי כלים שיש להן עכ"פ בית קבול לרבותא דר' יהודה. ונקט שפסל שאין לה בית קבול כלל לרבותא דר' יוסי: יח המעין לאחר שעבר מעל הכלי: יט ר"ל קודם שעבר. ולהכי כל שלא פסק מגוף המעין. גם לאחר שעבר דינו כמעין לטהר אף בזוחלין. וגם פ"ל מ' סאה ונ"ל דמה"ע כשר אף לעבילה זציס]: כ דאף שלא פסק מגוף המעין צריך לאחר שעבר על

משנה אחרונה

חיים ותחלת עשייתו מן המעין. ונראה דמהרי"ק לא הכשיר אלא לטהר בכל שהוא כמעין אבל לזבין ולמצורעים ולמי חטאת תנן בהדיא בספ"ו דפרה המפנה את המעין לתוך הגת פסולין לזבין וכו' והרא"ש ד' שפוסל אפשר נמי דלא פסל אלא לזבין וכו' משום שפסק חיומן אבל מ"מ מי מעין הם לטהר בכ"ש ומר אמר מדא ומא"ח ולא פליגי ול"ע דמשמע דהרא"ש פוסל לגמרי דלענין פסול זבין וכו' שאינו נוגע עכשו לא הי' כותבו בס' בעלי הנפש. והרמב"ם יש לו פי' אחר במשנתינו דהא דתני והפסיקו אין פירושו שהפסיקו מחיבורו למעין אלא שמחבר עדיין במעין והפסיקו מזחילתו משאבו לבריכה והם נחים ועומדין בתוך הבריכה ולכך דינם כמקוה ואם חזר והמשיכו עד שהם יוצאין וזוחלין מן הבריכה ולהון פסול לגמרי שהיו חיים מחמת מעורבת מי גשמים של הבריכה שנתוכן עד שידע שיצאו ונשארו כולם מים חיים כשרין אף לזבין ולא ידענו למה חיים בפירושו לאחר שהמשיכו ודאי הרא"ש מ"ח משפטו המקוה ע"כ והוא ממוה. ונראה אפי' קודם שהמשיכו דקאמר הרי הוא כמקוה. דוקא לענין שפסול לזבין מים חיים מפני מעורבת מי גשמים. אבל מ"מ מטהר בכל שהוא דדין מעין שהמעין מטהר אף השאובין בכל כדתנן בפ"ק ועי' בש"ע י"ד סי' ר"ל ס"מ בהג"ה. **עד שידע שיצאו הראשונים.** ואפי' רבו מי המעין על מי הבריכה פסולין עד שיצאו והא דאמרי' לקמן מ"ה זוחלין שרבו על הטופין כשרים היינו לטהר בזוחלין כמעין אבל אין לזבין דין מים חיים כיון שמעורב במי גשמים והיינו מי מערוכת דפ"ח דפרה מ"ו. אבל לטהר בזוחלין לא נפקלו מעולם אפי' קודם שהמשיכו כדפי' לעיל. **ב העבירו ע"ג כלים או ע"ג ספסל.** נראה דאמי ספסל לגלויי מלכים דלא נימא ע"ג הכלים היינו לתוכן כמו ע"ג השוקת דמתני' דלעיל דהיינו לתוכה. אלא הכא דומיא דספסל שאין לו תוך וה"ל ע"ג כלים היינו ע"ג אחוריהם כמ"ש הר"ב ולעיל גבי שוקת דמתי' ע"ב אע"ג דבתוכה חייבי לעיל פי' הטעם. ר' יוסי אומר הרי הוא כמקוה. לריך טעם במאי קמפלגי. ועוד עיקר מילתיה דר' יוסי

ציונים

ב העבירו. מ' הרא"ש בלא לא סימן ג' ובמשנות הרשב"א סימן תמכה והגיהה כ"י בשם הר"ן ציו"ד סימן קלח: **כמקוה** מי' שם ה"י עוד ושו"ע שם סעיף יב:

שינויי נוסחאות

פ"ה ב כמקוה נד"ל כמו המקוה.

תוספות חדשים

ב [בהר"ב סד"ה] **העבירו כו' מבחוץ.** וכ"כ הרמב"ם בפי' אבל במיבורו פ"ט הלכה י' כתב דאיירי שאין לו בית קיבול כלל. [תי"ט ד"ה] **עד שידע כו' דמתחשבין לפי חשבון.** וג"ל להפך דאין מתשמין כאן דהא הרא"ד כתב שם דמקילין דהוי מדרבנן אבל כאן הוי גדולות" להיות מים חיים גם הרמב"ם במיבורו פ"ט מה"מ ד"ה עד שידע שיצאו כל מי המקוה שהיה בתוך הבריכה (מהגרש"ח זצ"ל).

ראשון לציון

ב [תי"ט סד"ה] **העבירו ע"ג כלים כו' וכמ"ש בשם הרא"ש בפ' דלעיל מ"ב גבי זקפה לידות.** ועי' ש"ך י"ד סי' ר"מ ס"ק ל"ו שמשיג על זה. ועיין בתשובה שנדפסה סוף מנחת יעקב סימן ג' וסי' מ"ה שהמגלה בעד המי"ט בפלפולא חריפא.

חידושי מהרי"ח

פ"ה א [תי"ט ד"ה] **עד שידע שיצאו הראשונים. איכא למידק כו' דמתחשבין לפי חשבון כו' עכ"ל.** ול"נ להוסיף עוד על דבריו דאי כדברי הרב תי"ט הול"ל דמחשבין לפי חשבון דזהו עיקר הרבותא. אבל נראה דכאן אינו מחשבינן אפילו לפי חשבון רק שצריך לידע שיצאו כל הראשונים דוקא ולא דמי לדלעיל ע"ש ששם פסול שאיבה הוא מדרבנן וכמ"ד אפילו כולו שאוב כשר מן התורה לאפוקי הכא לזבין וכו' הא מן התורה בעינן מים חיים אז צריך לשער דוקא שיצאו כל הראשונים.

מסכנות נפתלי

א משנה **חזר והמשיכו** וכו'. ראה בעמ' הקודם.

ב משנה **העבירו על גבי כלים** או **על גבי ספסל.** עיין תוס' מדשים

שאובים אם אין בהם מ' קאה אין מעבילין בהם הידים ואע"פ שהרב רבינו יונה והרשב"א סוברים כדעת הראב"ד כבר כתבתי שם שלשון התוספתא משייע לרבינו:

ב למעלה מהם מי תמצית שלא פסקו וכו'. שם ברש מקואות למעלה מהם מי תמצית שלא פסקו ומקייים בה כשרים לתרומה וליטול מהם לידים: ומ"ש אבל אין בהם מ' סאה. הכי משמע מדקתני בתר הכי למעלה מהם מקוה שיש בו מ' קאה אלמא דעד השתא מיירי כשאין בו ארבעים קאה: **ומ"ש** ומטביל בהם את המים שנטמאו וכן מ"ש פסקו הנשמים וכו'. תוספתא בפרק [רלשון] דמקואות:

ג החופר בצד הים וכו' עד הרי הן כמי גבאין. תוספתא בפ"ק וא"ת למה לא חילק בחופר בצד הנהר בין כל זמן שהיו כלים מחמת הנהר כמו שחילק בחופר בצד המעיין ואפשר לדמוק ולומר דלהא"ל דתני במעיין והוא הדין לנהר ועי"ל דנהר אינו תשוב כמעיין לענין זה משום דבנהר הרבה פעמים רגים נוטפים על הזוחלים אבל קשה מחופר בצד הים לכן נ"ל דיש הגדול והנהרות כיון שאין דינם כמעיין לענין מי חטאת כמ"ש רבינו בפ"י מהלכות פרה הוא הדין שהם מוחלקים ממנו לענין זה:

ה למעלה מהם מקוה שיש בו מ' סאה וכו' עד ולקדש מהם מי חטאת. משנה בפ"ק דמקואות:

ח מה בין מעיין למקוה וכו' והמעיין מטהר בכל שהוא. בת"כ ולאו דוקא בכל שהוא אלא כ"מ שגופו עולה בנתא אחת וי"י קובר דהא דמעיין מטהר בכל שהוא דוקא לכלים אבל לא לאדם ורבינו אע"פ שלא כתב בפירוש שמטהר בכל שהוא לאדם מ"מ מדכתב קודם לכן דמקוה שיש בו מ' קאה שבו טובל כל אדם טמא תוך מן הזב וכו מטבילין כלים כשכתב אח"כ למעלה מזה המעיין שמימיו מועטין וכו' שהמעיין אין למימיו שיעור וכו' גם לעבילת אדם שכתב לעיל בקמוך קאי:

ומ"ש המקוה אינו מטהר אלא באשבורן וכו' המקוה לא תעלה בו טבילה לזבים וכו'. מבואר פ"ק דמקואות ובכלל מ"ש רבינו טבילה לזבים ה"ה למצורעים ולקדש מהם מי חטאת וסמך על מ"ש לעיל בקמוך:

ט מעיין שמימיו יוצאים וכו'. רפ"ה דמקואות: היו מימיו נמשכים לתוך בריכה וכו'. שם העתיקו על גבי בריכה והפסיקו הרי הוא כמקוה חוץ והמשיכו פסול לזבים ולמצורעים ולקדש מהם מי חטאת עד שידע שיצאו הראשונים וראיה שמפרש רבינו דמתני' בבריכה מליאה מי מקוה עסקינן והא דקתני ממתינין והפסיקו היינו לומר שמי המעיין היו יורדין לבריכה ולא היו יוצאים חוצה לה ולפיכך הרי הוא כמקוה דכיון דאין מי המעיין נמשכים ויוצאים מהבריכה אע"פ שעדיין קילוח מי המעיין יורדין לתוכה אינם מעלים את המים שבתוך הבריכה מדין מקוה ואם אח"כ המשיכו כלומר שעשה שימשך ויצא מהלך האחר פסול לזבים וכו' עד שידע שיצאו המים הראשונים שירדו מהמעיין לבריכה דכיון שנקוו בבריכה פסק מייניהו שם מים מים ולפיכך פסולים לזבים וכו' ומ"ת דינם כמעיין לענין טבילה שמאחר שמי המעיין נכנסים לה ויוצאים ממנה מעלים הם את המים שבבריכה להיות כמעיין:

י מעיין שמימיו נמשכים וכו'. שם ופסק כר"י:

יא מעיין שהיו אמות קטנות נמשכות ממנו וכו'. שם מעיין מושך כנגד ריבה עליו והמשיכו הרי הוא כמו שהיה היה עומד וריבה עליו והמשיכו שזה למקוה לטהר בהשבורן ולמעיין להטביל בו בכל שהוא ופירוש משנה זו מבואר בדברי רבינו וכן פי' הרא"ש אבל הראב"ד כתב הרי הן כמעיין לכל דבר ג"א תוספתא ואינו מטהר בזוחלין אלא עד מקום שהיה יכול להלך בתחילתו ע"ל. ורבינו והרא"ש שלא מילקו בין מקוה שהיה זוחל בו מתחלתו

למקוה שנתרחב נ"ל שהם מפרשים דהתם תוספתא פליגא אמתניתין דלא מפלגא ביניהו ומדברי הר"ן משמע שרבינו סובר דהלכה כהתם תוספתא דמפלגא ביניהו ואינו יודע מנין לומר כן דאם איתא הו"ל לפלוגי ביניהו בהדיא ולא לאיתמא סתומי: ומלשון רבינו שכתב וריבה עליו מים שאובים לתוך המעיין משמע דהא דתנן ריבה עליו והמשיכו הרי הוא כמו שהיה במרבה בגומת המעיין דוקא היא שם הוא משיבות מימיו ומבטלים כל המים הבאים עליהם אבל ריבה במקוה משך המעיין למטה אם רבו נוטפין עליו נפסל מלטהר בזוחלין ואם רבו שאובים עליו נפסל מלטהר אפילו בהשבורן דכיון דרובו שאובין הו"ל כאילו כולו שאובין שהרי מדכתב וריבה עליו מים שאובים לתוך המעיין משמע דבריבה לתוך גומת המעיין דוקא מיירי וכן נראה מדברי בפירוש המשנה שכתב על מתני' דמעיין שהוא משך כנגד וריבה עליו שנפך מים שאובים בעיקר המעיין וכ"כ הר"ן בפסיטות שזהו דעת רבינו אבל ק"ל שמאחר שמי המעיין מטהרים בכ"ש אפילו בזוחלין לא גרעו ממקוה שיש בו ארבעים קאה וכיון דבמקוה שיש בו ארבעים קאה אפילו נפלו עליו כל מים שאובים שבעולם לא פסלוהו ה"ה למים הזוחלין מן המעיין לכך נ"ל דלתוך המעיין שכתב כאן ובעיקר המעיין בפי' המשנה לא חלוקת המעיין דוקא קאי דבמים הנמשכים ויוצאים מן המעיין נמי שייך למימר דהו הני לישני בתוך המעיין ועיקר המעיין ואפשר שכתב הני למעוטי היכא דריבה המים שאובים מחוץ למים היוצאים מהמעיין דכל הא"ג אפי' נוגעים בגומת המעיין עצמו לא נתבטלו כמי המעיין:

יב כל הימים מטהרין בזוחלין וכו'. שם פ"ח דפרה ובפ"ה דמקואות כל הימים כמקוה שנאמר ולמקוה המים קרא ימים דברי ר"מ ר"י אומר היס הגדול כמקוה לא נאמר ימים אלא שיש בו מיני ימים הרבה ר"י אומר כל הימים מטהרים בזוחלין ופסולים לזבים ולמצורעים ולקדש מהם מי חטאת ומשמע דהלכה כר"י וכן פסקו רבינו והרא"ש בפירוש"י בפרק שמנה שרצים ר"י אומר כל הימים ויס הגדול חורת מעיין עליהם לענין שהם מטהרין בזוחלין וכן פי' רבינו שמשון אבל רבינו פירש אמר ר"י שאחר הימים זולת היס הגדול נחשבים כמעיין לענין שיטהרו בזוחלין ושהמימות הנגרים המחלים מכולם יטהרו כ"ש כמעיין ונחשבים כמקוה לענין שהם פסולים למי חטאת ולטהרת מצורע ולטבילת הזב עכ"ל וראיה מתוך דבריו ז"ל שהוא מפרש דמודה רבי יוסי בים הגדול שהוא כמקוה ואינו מטהר בזוחלין וכך הם דבריו בפ"ו מהלכות פרה לאלק בין יס הגדול לשאר ימים כמו שהכתוב לשונו בסמוך אבל בכאן פסק סתם כל הימים מטהרים בזוחלין וכו' ולא חילק בין יס הגדול לשאר ימים ובפ"ו מהלכות פרה כתב היס הגדול כמקוה ואינו כמעיין לפיכך אין ממלאין ממנו לקילוח וכל הטהרות פסולים לקדש מהם מי חטאת ושאר הימים כמעיין והמים הנגרים משאר הימים והם הנקרלים זוחלים פסולים והזוחלים מן המעיין הרי הם כמעיין וכשרים עכ"ל. והרי כאן שתי סתירות אחת בענין יס הגדול כמ"ש והשנית שכתב שאחר ימים כמעיין ומשמע דכשרים למלאות מהם לקידוש כדין מעיין בגומא דריש דקתני גבי יס הגדול שהוא כמקוה וכאן כתב שכל הימים פסולים לקדש מהם מי חטאת ומתוך כך נ"ל שרבינו סובר דלכולהו תנאי לענין עבילת שאר טמאים כל הימים דינם כמעיין ליטהר בין בהשבורן בין בזוחלין ולא חילקו אלא לטבילת זבים ומצורעים וקידוש מי חטאת דכתיב בהו מים חיים דר"מ סבר דולהו ימים כמקוה ופסולים להני תלת מילי דבעי מים חיים ורבי יהודה סבר דיס הגדול הוא דמיפסיל להני תלת מילי אבל שאר ימים כשרים אף להנך תלת מילי בין בזוחלין בין בהשבורן כדין מעיין ואתא רבי יוסי למימר לרבי יהודה שפיר קא אמר לפלוגי בין יס הגדול לשאר ימים ומיהו לאו לאכשורי שאר ימים להנך תלת מילי בין בזוחלין בין בהשבורן אלא

ב למעלה מהן מי תמצית שלא פסקו אלא עדיין הגשמים יורדין והחרים בוצצין והן נמשכין ונקוין ואינן שאובין אבל אין בהן מ' סאה הרי הן כשרין לתרומה וליטול מהן לידים ומטביל בהן את המים שנטמאו. פסקו הגשמים ולא פסקו החרים מלהזחיל עדיין הן מי תמצית. פסקו החרים ואינן בוצצין הרי אלו כמי גבאין: **ג** החופר בצד הים ובצד הנהר ובמקום הבצין הרי הן כמי תמצית שלא פסקו: **ד** החופר בצד המעיין כל זמן שהיו באין מחמת המעיין אף על פי שפוסקין וחוזרין ומושכין הרי הן כמי מעיין. פסקו מלהיות מושכין הרי הן כמי גבאין: **ה** למעלה מהן מקוה שיש בו מ' סאה מים שאינם שאובין שבו טובל כל אדם טמא חוץ מן הזב הזכר ובו מטבילין את כל הכלים הטמאים ואת הידים שמטביליו לקדש כמו שביארנו: **ו** למעלה מזה המעיין שמימי מועטין והרבו עליו מים שאובין שזה למקוה שאין מטהרין במים הנמשכין ממנו אלא במים הנקוין ועומדין באשבורן ושזה למעיין שהוא מטהר בכל שהוא שהמעיין אין למימיו שיעור אפילו כל שהן מטהרין: **ז** למעלה מזה המעיין שלא נתערב בו מים שאובין אבל מימיו *מוכים כגון שהיו מימיו מרים או מלוחים שהרי הוא מטהר בזוחלים והן המים הנגררים ונמשכין מן המעיין: **ח** למעלה מזה המעיין שמימיו מים חיים שבהן בלבד טובלים בו הזבים הזכרים ולוקחין מהן לטהרת המצורע ולקדש מי חטאת. מה בין מעיין למקוה המקוה אינו מטהר אלא במ' סאה והמעיין מטהר בכל שהוא. המקוה אינו מטהר אלא באשבורן והמים הנזחלים ממנו אינן מטהרין והמעיין מטהר בזוחלים. המקוה לא תעלה בו טבילה לזבים והמעיין אם היו מימיו מים חיים הזב טובל בהן: **ט** מעיין שמימיו יוצאין ונמשכין לתוך השוקת ואחר כך יוצאין מן השוקת ונזחלין הרי כל המים שבשוקת ושחוץ לו פסולין. היו מקצתן נמשכין על שפת השוקת אפילו כל שהוא הרי המים שחוץ לשוקת כשרים שהמעיין מטהר בכל שהוא. היו מימיו נמשכין לתוך בריכה שהיא מים ונקוין שם הרי אותה הבריכה כמקוה. היה יוצא חוץ לבריכה ה"ז פסול לזבים ולמצורעים ולקדש מי חטאת עד שידע שיצאו כל מי המקוה שהיו בתוך הבריכה: **י** מעיין שמימיו נמשכין ע"ג כלים שאין להן בית קיבול כגון שלחן וספסל וכיוצא בהן ה"ז כמקוה ובלבד שלא יטביל על גבי הכלים: **יא** *מעיין שהיו אמות קטנות נמשכות ממנו ורבה עליו מים שאובין לתוך המעיין עד שגברו המים שבאמות ושטפו *הרי הן כמעיין לכל דבר. היו מימי המעיין עומדים ואינן נמשכין ורבה עליו מים עד שמשכו ממנו אמות המים הרי המים שמשוכין שוין למקוה לטהר באשבורן בלבד ושוין למעיין לטהר בכל שהוא: **יב** כל הימים מטהרין בזוחלין ופסולין לזבים ולמצורעים ולקדש בהן מי חטאת:

המים

השגת הראב"ד

*מעיין שהיו אמות קטנות. ג"א זהו שמושך כנגדו:

*הרי הן כמעיין לכל דבר. ג"א תוספתא ואינו מטהר בזוחלין אלא עד מקום שהיה יכול להלך בתחילתו:

*[בכמשנה ספ"ח דפרה נשנה כמשנה המלוחים והפוסרים ורבינו כתב חמים במקום פוסרים וכ"כ בכמשנה מ' פ"ח דמקואות וכאן לא כתב לא חמין ולא פוסרין ול"ע]:

עצמו ואיכא למימר דלא גרע מבהמה וכולי כמו שכתב רבינו מאיר, אבל בנדון הזה עיקר הליכת שמעון בפוויא"ה לא לצורך ראובן הייתה ואדעת' דנפשיה הוא קא אזיל להתם כמבואר בטענות שאמר לו שמעון לראובן מאחר שבדעתי בלאו הכי ללכת בפוויא"ה וכו' אם תרצה אשרתך וכולי, ולא שייך לומר בזה שהיה גוף שמעון שאול לראובן מפני טובת הנאה שעשה לו אגב אורחיה לישא הספר עמו[25], ועוד דהתם שהיה גוף הבן נתפס הוה שייך למימר דחייב האב בהשבת גופו, אבל הכא לא מבעי' בבושת וצער דלא שייך הא טעמא[26] דלא הוי אלא גרמא בעלמ' אלא אפילו במה שנתפס שמעון שם אין נראה לחייב ראובן מאחר שכבר יצא שמעון מתפיסתו ודמי למבריח ארי אלא שאין לי להאריך ללא צריך דבלאו הכי מיפטר ראובן כדפירשתי.

ועוד דאפילו התם שהלך הבן בשליחות האב ולא לצורך עצמו וגם הייתה התביעה מפני פדיון גוף הבן שהיה נתפס אפי' הכי לא הוה פשיטא לי' לרבי מאיר לחייב את האב בדאית ליה לבן לפדות את עצמו, כמו שכתב בסוף דבריו אבל היכא דיש לו לבן וכו', צ"ע כ"ש הכא דאיכ' למימר דלא מספק' ליה כלל מן הטעמים שפירשתי.

קצור ופסקי השורש

על דבר הספר אשר נלקח בעלילת מכס מיד שמעון שלוחו של ראובן, וטוען ראובן ששמעון נעשה עליו שומר שכר מאחר שאמר לו לשמעון שאם ימכר הספר יותר מל"ד דוקאטי שיהיה המותר של שמעון ושתק שמעון ומתוך אותם הדברים נשא הספר עמו למכרו, ושמעון טוען שלא נעשה שומר שכר, שהרי ראובן עצמו הודה שמתחלה לא בקש ממנו דבר רק אמר לו אם תרצה אשרתך ואשאנו עמי ואמכרנו בעבורך כסך אשר תעריך וכו'. — רואה אני את דברי ראובן, כי בודאי נעשה שמעון שומר שכר כיון דלבסוף אמר לו ראובן שהמותר יהיה שלו והוא שתק, ואע"ג דמעקרא לאו אדעתא דאגרא נחית, ואעפ"י שטוען שמעון שדברי ראובן לא היו אלא דברי הבאי, שהרי הספר לא היה שוה כל כך שיהיה בו מותר, אי אפשר לצמצם הערך ובקל נעשה שומר שכר. ועל טענת הפשיעה שטוען ראובן ששמעון פשע כאשר לא הראה הספר למוכסים מיד בבאו אליהם, ושמעון כופר בזה, ישבע שמעון שבאונס גמור לוקח ממנו. ועל מה שטען שמעון שאלמלא שאמר לו ראובן שהספר ההוא אינו פורע מכס לא היה מטפל בו להוליכו, רואה אני את דבריו אם כן הוא שהיה מחוייב מכס על פי דיניהם שהרי מוטעה היה וכל דבר שהוא בטעות חוזר. ואם כן הוא לא מבעיא שנפטר שמעון מכל ההוצאות והגלגולים שנתגלגלו מחמת חיוב המכס בדיניהם, אלא אף מן ההוצאות שנתגלגלו שלא מחמת חיוב המכס נפטר שמעון, כיון שבטעות היתה קבלת השמירה עליו. ועל אשר טוען ראובן שהמוכסים תבעו משמעון בקנס כפלים בדמי הספר ונמצא שכשנתפשרו וגם הוציאו הוצאות אין מגיע לו רק הרביע מהם, ושמעון טוען שכל ההוצאות באו מחמת הספר, הרי שמעון נאמן בשבועתו עד כדי דמי הספר אשר בידו, אעפ"י שכבר יצא הקול כשנתפס במכס שספרו של ראובן בא לידו אם בשעה שירדו לדין בראשונה וטען שמעון טענותיו לא היו לו לראובן עדי ראיה שראו אז הספר בידו נאמן עליו בשבועה עד כדי דמיו. ועל אשר תובע שמעון מראובן דמי המכס אשר פרע על הספר הנ"ל וראובן ממאן לפרוע, אם לא פשע שמעון ישבע כמה הוציא בפרעון המכס ההוא על פי השופט אשר שם ומה שהוצרך לפרוע יטול מן הספר. על אשר תבע שמעון זמן בטלתו ובשתו וצערו על שהיה במאסר, אינו חייב ראובן בשום דבר מכל דברים אלו, שאין השולח חייב בנזקי השליח אפי' עושה עמו בחנם וכ"ש בשכר.

שורש קנו

ד בקי בחדרי תורה. ועליו תופע נהורה. הוותיק ידיד נפשי הח"ר יצחק מורגיי"ש יצ"ו שלום. ע"ד המקוה אשר שאלת האם יפסל מחמת הקילוח אשר הוא מקלח לחוץ מצד אחד מאחר שלפעמים נפסק הוא ממקור ואין מחובר לו כלל ואם כן יש לו דין מקוה שאינו מטהר בזוחלין. והרי כתוב בטור יורה דיעה[1] מקוה שנסדק אחד מכותליו וכו' שיש פוסלין כולי.

הנה לא בארת בשאלתך אם הקילוח ההוא יוצאא) ממנו הוא בשפתו העליונה או באמצעו בדרך שישאר שיעור מקוה מלמטה לקילוח ויוכלו לטבול מן הקילוח ולמטה. או אם הוא בתחתית המקוה או קרוב לו בדרך שלא יוכלו לטבול ממנו למטה. והנה דבר פשוט הוא שהרבה יש להקל יותר אם כן הוא שיוכלו לטבול מן הקילוח ולמטה משאם לא יוכלו לטבול שהרי כתב בטור יו"ד ז"ל אדוני אבי ז"ל כתב ודאי אם ישארו מ' סאין אחר שיצאו קצתם דרך הסדק כשר עכ"ל. ופשיטא דלדברי רבינו אשר ה"נ לא שנא דכשר הוא אם יכולין לטבול מהקילוח ולמטה. רוצה לומר שמתחת לקילוח ישארו שם מים מ' סאה. וגם שתוכל האשה הטובלת להתכסות כל גופה באותן המים מבלי סיוע המים אשר ממעל למוצא הקילוח[2] ואפילו דעת הראשון אשר שם בטור יורה דעה שפוסל אפילו ישארו שם מ' סאה אחר שיצאו דרך הסדק מ"מ יש לחלק ולומר דדוקא במקום מים מכונסין הוא שאמרו לפסולב) הוא בכה"ג אבל הכא שהמקוה הזה בא מן המעין אשר דינו לטהר בזוחלין שהרי י"ל דיש להכשירו ממה

חילופי גירסאות ותיקוני טעויות: א) צ"ל שיוצא. ב) צ"ל דפסול.

25. ב"י סר"ס קפח ועי' רמ"א סי' קעו סעי' מח. 26. ב"י שם.

1. סי' רא דף קט, ב. 2. חזו"א סי' קכז ס"ק א ע"ש וע"ע סי' קמ ס"ק ד, ולחם ושמלה בשמלה סי' רא ס"ק פו פז.

נפשך שאם אתה מחשיב כל המים בזוחלין א"כ עדיין שם מעיין עליו ודינו הוא ליטהר בזוחלין שהרי לעולם מקלח הוא וזוחל מצד הקלוח ההוא כדרך מעין שהוא תמיד זוחלין. ואע"ג שהוא נפסק ממקור המעין כמו שכתבת שפעמים הבות אין מים מצד האחד אשר דרך שם באים המים מן המעין למקוה מ"מ כיון שלא נח באשבורן כדרך מקוה אלא זוחל ויוצא דרך הצד אחר נראה שעדיין שם מעיין עליו, וראיה ממה ששנינו בפ' ה' דמקואות ומייתי לה בפ' ב' דחולין (לא, ב) גל שנתלש ובו מ' סאה ונפל על האדם ועל הכלים טהורין עכ"ל המשנה ועוד תנן ומייתי לה התם בפ"ב דחולין (שם) מטבילין ברישין ואין מטבילין בכיפין שאין מטבילין באויר ופרש"י שם וז"ל מטבילין כלים בראשי גלים הנתלש מן הים והולך למרחוק ובא על הארץ נכנס אדם תחת ראשו ומקבלו דהוי טבילה זו במחובר לקרקע וכו' ופשיט' דאין לך הופסק מן המעיין גדול מזה שנתלש הגל דרך הים והולך למרחוק על הארץ. ואפ"ה קאמר דמטבילין בו דרך נפילתו על הארץ ואע"ג שאין לך זוחלים גדול מזה, שמעת מינה שאע"ג שנפסק ממקום נביעתו מ"מ כיון שלא נח במקום אשבורן אלא תמיד היה נע ונד לא פסק ממנו שם מעיין ומטהר בזוחלין, ה"נ ל"ש שהרי לא נחו המים אלא נכנסין בזו ויוצאין בזה. ולא מבעי' שהמים שהם יוצאין מנקב ולמעלה ששם מעיין עליהם שהרי לא נחו כדפי' אלא אפי' המים שהם מהנקב ולמטה כשרים ממה נפשך אי חשיבי זוחלין מחמת שנגערו לצאת כדכתב בטור י"ד א"כ הוו להו מי מעין ואי לא חשיבי זוחלים א"כ ה"ל מקוה ומטהרים במ' סאה.

ומ"מ מטעם זה אין ראוי כ"כ להכשיר המקוה דיש לחוש שמא תפסוק הזחילה משני הצדדים הן ממוצאי' הן ממובאין כגון שכלו המים תחלה מצד מובאין ושוב נחסר המקו' ונבלעו המים בקרקע עד שגם הצד ג) מוצאין אין המים יוצאין כלל שאין המי' מגיעין עד כנגד נקב המוצא דהשת' פשיט' שפסק ממנו שם מעיין[3]. ושוב כשיחזרו המים לקלח מצד הנהר דרך מובאו ויתמלא המקוה מים על כל גדותיו עד שיצא דרך מוצאיו כאשר בתחלה. נמצא שנגערו המים לצאת וחשיבי כזוחלין ולא יטהרו שהרי פסק מהם שם מעיין כשנחסר המקוה כדפי'.

ועוד נראה לחלק ולומר דהא דכתוב בטור יורה דיש פוסלים בנסדק וכו'. וכן במרדכי[4] דכתב דאפי' יש במקוה אלף סאין שיש ליזהר שלא יעלו המים על שפת המקוה. משום דהוי להו זוחלין וכו' דהיינו דוקא במי מקוה דאין מעיין אבל במי מעיין י"ל דמודו כ"ע דכשר. דאלת"ה תקשי להו ממה ששנינו במסכת מקואות[5] שלש מקואות בזה כ' סאה ובזה כ' סאה ובזה כ' סאה מים שאובים והשואב) מן הצד וירדו ג' וטבלו בהם ונתערבו המקואות טהורים והטובלין טהורים עכ"ל המשנה. וכן פסקוה רבינו משה[6] וטור י"ד[7] וז"ל ג' מקואות שיש בשנים מהם כל אחד עשרים סאה מים כשרים וכו' ובאחד וכולי עד וירדו בהם ג' וטבלו ומתוך כך נתמלאו ויצאו על שפתם ונתערבו יחד שלשתם כשרים עכ"ל הרי לך בהדיא שאף ע"פ שיצאו על שפת המקוה אפ"ה הטובלים טהורים, ואי אמרת בשלמא דסבירא להו להנך פוסקים דפסלי בכה"ג דדוקא במי גשמים הוא דפסלינן[8] כדפי' אבל במי מעיין אע"פ שנפסק המקור לעולם דין מעיין יש לו ומטהר אפי' בזוחלין אתי שפיר דלא יקשה להם ההיא דג' מקואות וכו' דנוכל לומר דאיירי במקוה הבא מן המעיין ונפסק[8] כדמשמע לשון מקואות דקאמר דמשמע דקוו וקיימי, אלא אי אמרת דבכל ענין פסלי תקשה להו ההיא משנה דמשמע בהדיא דאע"ג שעלו המים על שפת המקוה אפ"ה טהורים הטובלים[9].

וכ"ת א"כ יקשה להם מההיא דתנן בפרק ה' דמקואות[10] דמעיין שהעבירו ע"ג הבריכה והפסיקו הרי הוא כמקוה דמשמע דכיון שהופסק שוב אין לו דין מעיין. נראה לע"ד שהם העמידוה בבריכה מלאה מים שאינה מי מעיין וחבר להם מי המעיין מש"ה דאם הפסיקו חזרו המים להיות מי מקוה כאשר בתחלה אבל היכא שהבריכה נתמלא ממי המעיין עצמו לעולם אימא דאע"ג דהופסק לעולם שם מעיין עליו. ואל תשיבני מדברי הראב"ד בספר בעלי הנפש שלו שפירש להההיא דהעבירו ע"ג בריכה בבריכה דיקנית שמלאה ממי המעיין ואפ"ה קאמר דאם הפסיקו דהרי הוא כמקוה די"ל דראב"ד יסבור כדברי רבינו אשר דאית ליה דאינו נקרא זחילה רק ממה שיצא חוץ למקוה כגון מן הסדק ולמעלה וה"ה כשהמים צפים על שפת המקוה שאין חורת זחילה על הנשאר במקוה ולדידיה ל"ק כלל מההיא דג' מקואו' שהבאתי למעלה דאע"ג דאין המקוה השאוב נכשר כי אם ע"י הזוחלים היוצאים מ"מ כיון שגם הזוחלים משלימים לשיעור המקוה וראיה מהא דתנן בפרק ז'[11] מקוה שיש בו מ' סאה מכוונות וירדו שנים וטבלו זה אחר זה. הראשון טהור והאחרון טמא רבי יודא אומר אם היה רגליו של ראשון נוגעת במים אף השני טהור והרי ידוע הוא שאין זוחלין גדול מזה כאותן המים שנשארו על גוף הראשון שהרי הן נוטפין ונזחלין מעל גופו. ואפ"ה פליג ר' יודא אתנא קמא ואמר דהשני טהור וע"כ לא פליג ת"ק א"ר יודא אלא משום דה"ל כקטפרס כדפירשו התוס' בפ"ב דגיטין (טז, א) הא לאו הכי הוו מודה לר' יודא דאף על גב שהן כזוחלין כדפי' דאפ"ה הן משלימין לשיעור מ' סאה, ומאחר שכן הוא פשיטא דלא יקשה לרבינו אשר מההיא דג' מקואות כדפי' דכיון שהזוחלין מעוטים בטלים הם בשאר המים וחשבינן להו כקוו וקיימו ומשום כך מצטרפות להכשר המקוה השאוב[12] כדאיתא התם במשנה. ומהשתא מצינו לאוקומיה ראב"ד כרבינו אשר ולא יקשה עליו מההיא דג' מקואות דלעיל אבל לדעת האחר קשה עליו מההיא דג' מקואות אם לא נעמידה במי מעיין ונחלק בין שהבריכה או המקוה מלאה ממי המעיין עצמה דאז לא חיישינן לנפסק דלעולם שם מעיין עליו כדפי' לעיל ובין כשהבריכה או המקוה מלאים ממים מכונסים דאז יש לחלק בין נפסק ללא נפסק. וכן משמע מתוך לשון רבינו משה וטור

חילופי גירסאות ותיקוני טעויות: ג) צ"ל מצד. ד) צ"ל והשאוב.

3. וכ"כ בשורש קטו, ב"י שם דף קא, א ודף קי, א וד"מ ס"ק טו ועי' ש"ך ס"ק קח וס"ק ל וחזו"א סי' קכז ס"ק א. 4. פ"ב דשבועות סי' תשמה. 5. פ"ו מ"ג. 6. הלכות מקואות פ"ו הלכה יד. 7. שם דף קי, ב ושו"ע סעי' נה. 8. עי' ש"ך שם ס"ק קכ וס"ק ל ובחי' רע"א ודגמ"ר וחזו"א שם. 9. ב"י שם דף קי, א ורמ"א סעי' נ ע"ש בבהגר"א ס"ק צב וס"ק צג. 10. מ"א. 11. מ"ו. 12. עי' חזו"א שם.

יורה דעה שהם מפרשים ההיא משנה דהעבירו על גבי הבריכה כגון שהיתה כבר מלאה ממים אחרים שאין מן המעיין שהרי כתב רבנו משה[13] וז"ל היו מימיו נמשכין לתוך בריכה שהיא מלאה מים ונקוו שם הרי אותה בריכה כמקוה עכ"ל. וכתב בטור יורה דעה[14] וז"ל מעיין שהמשיכו לתוך בריכת מים שהם נקווים ועומדים יש להם דין מעיין בכל ואם הפסיק ראש הקילוח חוזר להיות דין מקוה וכו' משמע שהם מפרשים אותה במלאה מים מכונסים או גשמים שאין מי מעיין דאם לא כן למה להם לומר שהיא מלאה מים.

ועוד נראה לע"ד דיש קצת להוכיח עוד מדברי טור יו"ד דמי מעיין אע"פ שהופסקו שם מעיין עליהם שהרי כתב וז"ל מעיין שיורד מן ההר טפין טפין בהפסק יש לו דין מקוה אא"כ יורד בקלוח בלי הפסק עכ"ל ומדקאמר טפין טפין וכו' משמע דוקא טיפין טיפין שהופסק מן המעיין קודם שיגיע לארץ אבל היכן שהגיעו המים למקוה בעוד שראש הקילוח עדיין מחובר למעיין לעולם יש לו דין מעיין אפילו אחר שהופסק דאלת"ה לשמעינן אפי' ירד ע"י קילוח דיש לו דין מקוה לאחר שהופסק וכ"ש טיפין טפין שלא נתחבר המקוה עם המעיין לעולם.

קצור ופסקי השורש

על דבר המקוה אם יפסל מחמת הקלוח שהוא מקלח לחוץ מצד אחד מפני שלפעמים נפסק הוא מהמעין ואינו מחובר לו ואם כן יש לו דין מקוה שלא לטהר בזוחלין — הרבה יש יותר להקל בזה כשיש מקום לטבול בו מן הקלוח ולמטה, ר"ל שממקום הקלוח ולמטה ישאר בו ארבעים סאה מים, וגם שתוכל האשה להתכסות בהם כל גופה בלי סיוע המים אשר ממעל למוצא הקלוח, ואולם גם על זה אין לסמוך כל כך ולהכשיר.

שורש קנז

הנה אמת כי זה הגט ממרת מנטו"א אשר ביד ר' דוד מרחשו"ן השליח הלז נעשה בשני בשבת בשגים ועשרים יום לירח מרחשון שנת רל"א לפ"ק וחתום עליו יהושע בר מנחם ושמואל בר' אברהם נעשה על פי סידורי בעיר פארמ"א וע"י אחרים נכתב ונשתלח אלי ועיינתי בו ולא ראיתי בו שום דופי שלא יוכשר להנתן אפילו לכתחלה. דאף ע"ג ששגה העד הראשון שכתב בר מנחם ולא כתב בר רבי מנחם כמו שרגילין[1] לכתוב פשיטא ופשיטא שאין כאן בית מיחוש דלא גרע משאם לא היה כתוב בו אלא יהושע עד או בן יהושע עד דכשר, וגם פשיט' שאין לפקפק משום דאין חתימ' העדים בסגנון א' שהאחד כ' בר בלא ר' והשני בר רבי דהא אפילו עד אחד חתם עברית והשני יונית כשר כ"ש וכ"ש הוא שאין קפידא כלל. ומ"מ לולי שהבעל הלך לו וגם אמר שלא יוסיף עוד לצוות לעשות גט אחר לפי מה שנאמר לי לרווחא דמלתא הייתי כותב שם בעיר פארמ"א להכתיב ולהחתים גט אחר ואף כי אין כאן בית מיחוש כלל וכדפי' ולהגיד דברי אמת וגם בחמלתי על האשה שלא תתעגן באתי על החותמת. אני הוא הצעיר יוסף קולון במהר"ר שלמה ז"ל.

קצור ופסקי השורש

על דבר הגט — אעפ"י ששגג העד האחד שכתב בר פלוני ולא כתב בר ר' פלוני כמו שרגילין לכתוב, אין כאן בית מיחוש, ואעפ"י שאין חתימת שני העדים בסגנון אחד שהעד השני כתב בר ר' פלוני.

שורש קנח

הגביר והוותיק ידיד נפשי הח"ר ברוך י"ץ שלום. בהיות לי מעט שעת הכושר וגם לקיים מוצא שפתי אשר בקשתני עליו אמרתי להשיב מעט על שאילותיך אך בדרך קצרה לפי הזמן ותן לחכם ויחכם עוד.

ראשונה על אשר שאלתני זה ימים על נחל איתן האם הוא עמק יבש ונגוב או אם נחל מים וכו'. על זה נבהלתי למה זה תשאל לשמי והלא הבאת בעצמך דברי הגאון רבי' משה מיימון[1] ז"ל ומי הוא בדור הזה אשר יבא אחרי וכו' וכ"ש פעוט וחסר דעת כמוני. ואם שאלת ממני להודיעך אם שאר המפרשים מודים לו או אם חולקים עליו הנה אמת כי לא מצאתי חולק עליו בהדיא בזה אמנם נראה מתוך דברי רבינו שלמה שהוא חולק עליו שהרי פרש"י בפירוש חומש[2] נחל איתן קשה שלא נעבד ולפי דברי רבינו משה איתן הוא דרדיפי מיא כמו שכתוב נחל שוטף. וזהו איתן האמור בתורה משמע דאינו מפרש איתן חזק וקשה מפני שלא נעבד כדפרש"י. גם מלשון רבינו משה בר' נחמן משמע ג"כ שלא ירד לשיטת רבינו משה כלל שהרי כתב שם בפרשת שופטים וז"ל נחל איתן קשה שלא נעבד לשון רש"י. ורבותינו אמרו שהוא נאסר לחרוש בו ולזרוע לעולם א"כא) אזהרות שהזורע בו או העובד בו עובר בלאו הזה. וטעם אשר יוציאו אותם אל נחל איתן כי לא יעבד בו ולא יזרע בו לעולם עכ"ל ומשמע שהוא ר"ל דלדברי רבותי' ז"ל לא יתכן לפרש כפרש"י שפי' שלא יזרע בו ולא יעבד בו שהוא פירושו של איתן כלומר איתן וקשה שאינו ראוי לזריעה ועבודה ולפי שיטת רז"ל אינו כן כי לא יזרע אינו נמשך למה שאמר למעלה אלא בא להזהיר על הזריעה ועל העבודה בו ולכך פירש דלשיטת

חילופי גירסאות ותיקוני טעויות: א) צ"ל הן.

13. הלכות מקואות פ"ט הלכה ט ע"ש בכס"מ. 14. שם דף קא, א ע"ש בב"י וד"מ ס"ק יג.

1. עי' לעיל שורש כו, אבה"ע סי' קכט סעי' ז.

1. הלכות רוצח פ"ט הלכה ב. 2. דברים פרק כא פסוק ד.

המרובים והא דאמר בתחלה (עט:) דאם מעין מקלח לתוך כלי ויוצאין ממנו ולתוך פסולין וכו' היינו דוקא שכל המעין עבר ומקלח לתוך הכלי ויוצאין ממנו ולתוך ואפילו טיפה אחת מן המעין אינה עוברת אצל שפת הכלי דהשתא כל המעין שנפל לתוך הכלי וממנו ולתוך כולן נעשו שאובין ואין להם דבר שיהיו נכשרין על ידו והכי איתא ריש פ"ה דמקואות מעין שהעבירו על גבי השוקת פסול העבירו על גבי השפה כל שהוא כשר חולה לה שהמעין מטהר בכל שהוא פירוש שאם העביר קצתו של מעין על גב השפה של שוקת כלומר אצל השוקת ולא עברו לתוך השוקת הנה כל המים שתוך לשוקת כשרים לטבול בהן לפי שהמעין מטהר בכל שהוא כלומר אפילו מים מועטים של מעין שלא נפסלו מעצין ומטהרין המים מרובים שכבר נפסלו ועכשיו נכשרו על ידי שנתערבו עם המים המועטין שלא נפסלו וכך פירשו כל המפרשים אבל הרב בית יוסף כתב שמדעת הרשב"א נתשובה נראה שהוא מפרש דאפילו כל המעין נפל לתוך השוקת וממנו יצא לתוך דהיינו שעברו מעל גב השפה ולתוך מה שהוא תוך השוקת פסול ומה שחולה לה כשר ויש לו דין מעין כיון שמתחלה היו מחוברין למעין וגם עתה מחוברין ושרי ליה מריה שהרי במשנה השנייה קיימא לן כרבי יוסי דמעין שהעבירו על גבי אחורי הכלי אין לו דין מעין לטהר בכל שהוא ובוחלין אצל יש לו דין מקוה ואם כן כל שכן כשהעבירו לתוך הכלי דנתבטל ממנו שם מעין וכבר השיג הרב הגדול מהר"ר יוסף טייטאצק על פירושו כאשר מצואר בבית יוסף שהבית דבריו מיוסדים על אדני פז והרב בית יוסף חזר והחזיק דבריו מלשון התשובה שכתב הרשב"א ז"ל ואם אין מ' סאה במים שתן המעין לכלי אין טובלין ומטבילין לתוך הכלי אף על פי שהמעין נמשך ועובר על גביו ולתוך טובלין וכמו שביארנו בפ"ה דמקואות (מ"א) מעין שהעבירו על גבי שוקת וכו' ואיתה גדולה היאך אפשר להבין לשון זה אצל הגה"ה שהרי כתב ואם אין מ' סאה וכו' אין טובלין וכו' ואח"כ כתב אף על פי שהמעין נמשך ועובר על גביו ולתוך טובלין וכו' אצל הדבר פשוט וברור שטעות סופר הוא ולריך להגיה אף על פי שהמעין נמשך ועובר על גביו ולתוך אין טובלין בו וכמו שביארנו וכו': **וכך** היא הלעת דבריו מתחלה כתב דלפעמים מותר לטבול אפילו בתוך הכלי שהוא בתוך החפירה וכגון שהיו מ' סאה במים שבין המעין לכלי ומטעם עירוב מקואות שהרי המים שבתוך הכלי העומד בתוך המים מחוברים הם למי המעין וכו' מפורש בדבריו דכיון שהכלי עומד בתוך המים והמים מקלחים ע"פ הכלי אם כן המים שבכלי נתערבו עם מימי המעין שבתוך לכלי וכיון דאיכא מ' סאה ביניהם שרי לטבול אף בתוך הכלי אבל אם אין מ' סאה במים שבין המעין לכלי אין טובלין ומטבילין לתוך הכלי אף על פי שהמעין נמשך על גביו ולתוך והכל מעורב אפילו הכי אין טובלין בו וכמו שביארנו מעין שהעבירו על גבי השוקת פסול העבירו על גבי השפה כל שהוא כשר חולה לה שהמעין מטהר בכל שהוא אלמא דאף על גב דחולה לה הכל כשר לפי שהמים מועטים מעצין את המרובים שנפסלו ונתערבו יחד אפילו הכי בתוך השוקת פסול אף על פי שנתערבו ולריך לפרש בעל כרחך דהיינו טעמא דמיירי בשאין מ' סאה במים שבין המעין לשוקת דאם היה מ' סאה ביניהם אף בתוך השוקת כשר לטבול וכמו שהבית לריה בתחלה מפרק קמא דחגיגה ומפרק שני דיום טוב דשרי לטבול אף בתוך הכלי ואם כן בעל כרחך כדי שלא תקשה אהדדי לריך לתרץ כאן דאיכא מ' סאה ביניהם כאן דליכא מ' סאה ביניהם. אבל פירוש המשנה מודה בה הרשב"א לכל המפרשים וכמו שכתב מהר"ר יוסף טייטאצק אין בזה ספק ודאי כמו שכתב בית יוסף ומיהו מה שמתיר הרשב"א לטבול תוך הכלי כשיש מ' סאה ביניהם הוא דין חדש לא נזכר בדברי הראשונים ופשטא דמשנת המעין שהעבירו על גבי שוקת פסול נמי משמע דאין חילוק אצל תוך הכלי לעולם פסול אם לא ניקב בשוליו אפילו אם יש מ' סאה בין המעין לכלי והכי משמע פשט דברי הרמב"ם והרא"ש ושאר פוסקים דאין דין עירוב מקואות אצל במה שאינו כלי ושוקת יהוא דכל טהרות נעשו על גבה בירושלים מטעם עירוב מקואות כדאיתא סוף פרק קמא דיבמות האי שוקת יהוא לא היה כלי כמו שעלה על דעת הרשב"א ומו נראה דהרשב"א גופיה לא פסיקא ליה האי דינא שהרי כתב באותה תשובה וז"ל ולא אזל אצל שאפשר לומר שפעמים שמותר לטבול אפילו בכלי שבתוך החפירה וכו' הרי שלא כתב אצל שאפשר לומר דמותר וכו' ולא שבקינן מאי דפשיטא להו לשאר פוסקים דאסור מקמי אפשר דמותר להרשב"א ☜ והכי נקטינן לאסור הטבילה תוך הכלי שלא ניקב בכל עניין:

מעין שהמשיכו לבריכת מים וכו'. משנה פ"ה דמקואות (מ"א) העבירו (המעין) ע"ג בריכה והפסיקו הרי הוא כמקוה חזר והמשיכו פסול לזבין וכו' פירוש בריכה זו מלאה מי גשמים וכשהעבירו המעין על גבי בריכה חזר להיות לו דין מעין לטהר בוחלין ובכל שהוא וכדלעיל דמי מעין מועטים מכשירין אף מים שאובין מרובין שכבר נפסלו כל שכן דמכשירין מי גשמים על ידי חיבורם והוה ליה מעין וכשהפסיק מלקלח בבריכה חזרה למשפטה הראשון והרי היא כמקוה ואם חזר והמשיך מי המעין לבריכה אף על פי שחזרה הבריכה להיות לה דין מעין לטהר בוחלין ובכל שהוא מכל מקום עדיין פסולים לזבים ולמצורעים ולקדש מהן מי חטאת עד שידע שיצאו הראשונים ולפי שאין דין מים חיים עוהג עכשיו כתב רבינו בפסק דאם חזר והמשיך קילוח המעין לתוכה חזרה לדין מעין אבל הרמב"ם יש לו דרך אחרת בפירוש משנה זו ומבואר בבית יוסף ע"ש:

[קונטרס אחרון] **מעין שהמשיכו לבריכת מים שהן נקוין ועומדים וכו'.** פירוש בריכה זו היו נקוין בה מי גשמים מקולדים

ד' מעין שהמשיכו לבריכת מים שהן נקוין ועומדין יש לה כל דין מעין וכו'. בפ"ה דמקואות (מ"א) תנן גבי מעין העבירו על גבי בריכה והפסיקו הרי הוא כמקוה חזר והמשיכו פסול לזבין ולמצורעים ולקדש מהן מי חטאת עד שידע שיצאו הראשונים והביאו הרא"ש בפרק מיעוטא (הלי מקואות סי' ט) ופירש בה הרי הוא כמקוה ומטהר בחשבורן ולריך ארבעים סאה חזר והמשיכו פסול לזבין וכו' אבל דין מעין יש להם לטהר בכל שהוא ע"כ. ורבינו שמשון כתב והפסיקו. שאין מי המקוה מחוברים למעין: הרי הוא כמקוה. ואין מטהר בכל שהוא: פסול לזבים וכו'. דכבר פסק חיותן וזבין וכו' כתיב בהו מים חיים ע"כ ומשמע לי על פי דבריהם דבריכה זו מלאה מי גשמים שאין מטהרין אצל בחשבורן ובארבעים סאה וכשהעבירו עליה מי מעין חזרו מי הבריכה נאלו הם מי מעין לטהר אף בוחלין ובכל שהוא

דין מעין יש להם לטהר בכל שהוא ע"כ. ורבינו שמשון כתב והפסיקו. שאין מי המקוה מחוברים למעין: הרי הוא כמקוה. ואין מטהר בכל שהוא: פסול לזבים וכו'. דכבר פסק חיותן וזבין וכו' כתיב בהו מים חיים ע"כ ומשמע לי על פי דבריהם דבריכה זו מלאה מי גשמים שאין מטהרין אצל בחשבורן ובארבעים סאה וכשהעבירו עליה מי מעין חזרו מי הבריכה נאלו הם מי מעין לטהר אף בוחלין ובכל שהוא

פרישה

(כא) יש לה כל דין מעין. לטהר בכל שהוא ובוחלין וטובלין בו זבין ומצורעין ומשום הכי כתב כאן כל דין מעין ובסמוך לא כתב "כל" אצל ואם חזר והמשיך קילוח המעין לתוכה חזרה "לדין" מעין וזה לשון המשנה מעין שהעבירו על גבי מדאורייתא מה שאין כן לענין בוחלין וטובלין כל שהוא אינו אצל מדרבנן סט]. וכתב הרא"ש אבל דין מעין יש להו לטהר בכל שהוא ע"כ הרי שבא הרא"ש להשמועינן שיש לו דין מעין שלא תאמר הואיל ושינו שם דאפשר מזבין אפשר גם לכל דבר מדין מעין

דעל ידי מיבורס למעין הוו להו כמעין וכשהפסיק מי המעין מלקלח בבריכה כיון שאינה מחוברת עכשיו למעין חזרה למשפטה הראשון שהיה כמקוה שאינו מטהר אלא בארבעים סאה ובאשבורן והמשיך מי המעין לתוכה אף על פי שיש להם דין מעין לטהר אף בזוחלים וכל שהוא מכל מקום עדיין הם פסולים לזבים וכו' דבעו מים חיים עד שידע שיצאו המים הראשונים שאינם מים חיים. וכך הם דברי רבינו ולפי דבריהם אם היתה בריכה זו ריקנית והמשיך לתוכה מי מעין אף על פי שהפסיק הקילוח המשך מהמעין אפשר שמים הללו הנקוין בבריכה עדיין דין מעין עליהם וצ"ע: **והרמב"ם** כתב בפ"ט מהלכות מקואות (ה"ע) היו מימיו נמשכים לתוך בריכה שהיא מלאה מים ונקוין שם הרי אומה הבריכה כמקוה היא יוצא חוץ לבריכה הרי זה פסול לזבים ולמצורעים ולקדש מהם מי חטאת עד שידע שיצאו כל מי המקוה שהיו בתוך הבריכה עכ"ל. נראה מדבריו שהוא מפרש דמתניתין בבריכה מלאה מי מקוה עסקינן והא דקתני מתניתין והפסיקו היינו לומר שמי המעין היו יורדים לבריכה ולא היו יוצאים חוצה לה ולפיכך הרי היא כמקוה דכיון דאין מי המעין נמשכים ויוצאים ממנה אף על פי שעדיין קילוח מי המעין יורדים לתוכה אינם מעלים את המים שבתוך הבריכה מדין מקוה ואם אחר כך המשיכו כלומר שעשה שימשך ויצא מהצד האחר פסול לזבים וכו' עד שידע שיצאו המים הראשונים שירדו מהמעין לתוך הבריכה דכיון שנקוו בבריכה פסק מיניהו שם מים חיים ולפיכך פסולים לזבים וכו' ומכל מקום דינם כמעין לענין טבילה דכיון שמי המעין נכנסים לה ויוצאים ממנה מעלים הם את המים שבבריכה להיות כמעין והיכא דאין בבריכה מים כלל והמשיך מי המעין לתוך הבריכה והם נקוין שם ואינם נמשכים לחוץ איכא לספוקי אי סברא ליה להרמב"ם דהוו כמקוה כיון דאינם נמשכים או אי הוו כמעין כיון דאין מים אחרים בבריכה וכן כתב מהרי"ק בשורש קנ"ו (בסופו) דמשמע מתוך לשון הרמב"ם שהוא מפרש משנה זו כשהיתה הבריכה מלאה מים אחרים שאינם מן המעין ע"כ (יג). ומיהו מדברי הרמב"ם בפירוש המשנה משמע דבצא היו בבריכה מים קודם שהעביר המעין עליו מיירי ואם באו להסכים דבריו אלו עם אלו אפשר שמה שכתב שהיא מלאה מים ונקוין לאו למימרא שהיתה מלאה מים קודם שהעביר המעין עליה אלא היינו לומר שעל ידי העברת המעין עליה היא מלאה מים וצ"ע. וכתב מהרי"ק בשורש קנ"ו שהראב"ד בספר בעלי הנפש פירשה להא דהעבירו על גבי בריכה ריקנית שמלאה ממי המעין ואפילו הכי קאמר דאם הפסיקו הרי הוא כמקוה ע"כ (יד): **וכתב** שם בשורש קט"ו נראה לענות דעתי דאף על גב דקאמר מתניתין דמעין שהפסיקו הרי הוא כמקוה היינו דוקא שנתו המים במקוה וכבר נעשו אשבורן אלא שאחה בא להחשיבו כמעין על ידי חיבורו למעין ומשום הכי דין הוא כשהופסק ממנו שחזר לדין מקוה אבל היכא דאכתי לא נייחי מיא באשבורן אלא עדיין מים וזוחלין מכח נביעות המעין אף על פי שהופסקו מהמעין מכל מקום שם מעין עליהם עדיין מצד עצמם כיון דאכתי חיים וזוחלין הם ולא פקע חיותן מיניהו והיא ראיה מהיא דתנן (מקואות פ"ה מ"ו) גל שנתלש וכו' מ' סאה ונפל על האדם ועל הכלים טהורים ופשיטא שאין לך הפסקה מן המעין גדולה מזו שנתלש(ה) הגל מן היס והולך למרחוק וכן אין לך זחילה גדולה מזו שאין כאן אשבורן כלל וכי היכי

ראש הקילוח (כב) **חזר להיות לה דין מקוה שאינה מטהרת אלא בארבעים סאה ובאשבורן ואם חזר והמשיך קילוח המעין לתוכה חזרה**

ואחר כך המשיכו לתוכה מעין וכו' כמו שכתבתי בחיבורי ומהרו"ך (פרישה אות כא) נדחק לפרש דברי רבינו דמיירי דלא היו מים כלל בבריכה מתחלה אלא דלאחר שהמשיכו המעין לתוכה נקוו לשם מים וכמו שפירש הרמב"ם למשנה זו ולא נהירא. עוד הקשה מהרו"ך ז"ל מאי שנא בריכה זו כשהיו בה מתחלה מי גשמים ואחר כך המשיכו לתוכה מעין דיש לה דין מעין ובהרות כשרבו הנוטפין על הזוחלין אין לה דין מעין לר"י ומהר"ם והרא"ש לעיל בסעיף ד' ותירוצו על זה אין בו ממש ועיין בחיבורי במה שכתבתי על זה בסעיף ה' ועד כאן:

דנפסל מטמילת זבין כיון שראינו שדרכו לפסוק ממנו קילוח של מעין. ולדין ליתן טעם מאי שנא מעמילה בהרות בעת הגשמים דפוסל ר"י (טור ט.) הא גם שם נמשך המעין עם מי המקוה ולמה לא יהיו למי הגשמים תורת מקוה כמו כאן ע[ואפשר דשאני התם דמי מעין הוא מעורב ואינו בעין גרע טפי. גם משום דשם הוא ידוע דלסוף יתפרדו מי הגשמים מהמעין מה שאין כן כאן דיכול להיות דיהיו מצורפין מכאן ולהבא לעולם כן נראה לענות דעתי לפרש לפי מה שכתב בית יוסף דדעת הר"ש והרא"ש ורבינו בבריכה זו היתה תחלה מלאה מים מכונסים ואחר כך העביר עליהן המעין וכו' ע"ש וכן משמע מדכתב רבינו לבריכת מים שהן נקוין ועומדין וכו' וגם מדכתב חזר להיות לו דין מקוה דמשמע שגם קודם שהעביר עליה המעין היה עליה תורת מקוה ואם כן לריך לומר שהיתה תחלה מלאה מים מכונסים: **אלא** שקשה לי דאם כן מאי שנא תחלה דהיה לה תורת מעין אף לענין טבילת זבין ומצורעין ולא אחר כך כשחזר והעביר עליה וקברתי מה שכתבתי לעיל שהרי רבינו שדרכו לפסוק ממנו קילוח של מעין דמוק הוא ועוד קשה למה שינה במשנה מעין שהעבירו על גבי מקוה והפסיקו הרי זה כמקוה הוי ליה למימר אינו אלא כמקוה ולא מעין דהא מה שיש לו דין מקוה זהו פשיטא ועוד קשה דהוי ליה לאשמועינן תחלה דבשעת העברה ראשונה יש לו דין מעין ולפי מה שכתב הרמב"ם בפירוש המשניות אחי שפיר הכל דמשמע מדבריו דבצא היו בבריכה מים קודם שהעביר המעין עליו מיירי ואם כן זהו פשוט מתחלה כשהעביר המעין על הבריכה דהיינו חפירה בצא מים ונתמלא מים מהמעין דיש לו דין מעין אלא איצטריך לאשמועינן דכשהפסיק אחר כך המעין דיש עליו תורת מקוה דהוי אמינא עדיין תורת מעין עליו כיון שנאסף שם המעין ואחי שפיר נמי הא דבסוף תורת מקוה עליו לענין זבין כיון שהופסק ממנו פעם אחת המעין והיה על המים שבבריכה שם מקוה תו לא מיקרי מעין עד שיצאו ממנו כל אותן מים ראשונים ואחי שפיר נמי דאיצטריך רבינו לאשמועינן דחזרה להיות דין מעין דהוי אמינא דוקא בראשונה שנאסף כל המים מהמעין מה שאין כן בסוף שכבר הופסק ודוק. ואף על פי שלשון רבינו לא משמע הכי וכמו שכתבתי לעיל מכל מקום נראה לענות דעתי לדחוק ולפרש כן שהרי גם הרמב"ם כתב לתוך בריכה שהיא מלאה מים ומהרי"ק בשורש קנ"ו כתב שם דהרמב"ם משמע שמפרש היו בה מים מקודם לכן ואפילו הכי כתב בית יוסף כיון שבפירוש המשנה משמע דאחרי באין בהן מים תחלה יש להשוות דברי הרמב"ם עם פירוש המשנה ולפרש מה שכתב שהיא מלאה מים רצה לומר שעל ידי המשכת המעין עליה היא מלאה מים והכי נמי נראה לפרש דברי רבינו שהמים הנמשכים שם מהמעין נקוין ועומדין תוך הבריכות ומה שכתב חזר להיות לה דין מקוה רצה לומר חזר שנפסק ממנה שם מעין ונעשה מקוה וכמו שצריך לומר במה שכתב רבינו מיד אחר זה במעין שהעבירו על גבי כלי וכו' חזר להיות לו דין מקוה ודוק: (מעין שהעבירו על גבי אחורי כלים צריך לומר דנפסק הקילוח מהמעין עא[דאם לא כן לא היה לה דין מקוה אלא דין מעיין וקל להבין. עד כאן המגיה): (כב) **חזר להיות לו דין מקוה.** פירוש פסק ממנו דין מעין להיות דין מקוה:

לדין מעין: יב מעין שהעבירו על גבי אחורי כלים והמשיכו למקום אחר חזר להיות בה דין מקוה [ז] ובלבד שלא (יטבול) [יטביל] על יג מעין שיורד מן ההר טיפין טיפין בהפסק יש לו דין מקוה אלא אם

יז מעין שהעבירו ע"ג אחורי הכלים וכו'. משנה פ"ה דמקואות (מ"ג) העבירו (המעין) על גבי כלים או על גבי ספסל רבי יהודה אומר הרי הוא כמו שהיה (פירוש לטהר בזוחלין ובכל שהוא) רבי יוסי אומר הרי הוא כמקוה ובלבד שלא יטביל על גבי ספסל (פירוש גזרינן שלא לטבול על גבי אחורי כלי או על גבי ספסל שאין לו תוך אטו תוך כלי) והלכה כרבי יוסי דמה שנמשך המעין מאחורי הכלים והספסל למטה למקום אחר אין לו דין מעין אלא דין מקוה ובלבד שלא יטביל על אחורי כלי ממש ואיכא למידק דמשנה תנן ובלבד שלא יטביל על גבי ספסל דפירושו דלא יטביל כלים קאמר ורבותא קא משמע לן אף על גב דליכא בכלי משום ביעתותא אפילו הכי לא יטביל מטעם גזירה אטו טבילה בתוך הכלי ולפי זה אפילו בדיעבד לא עלתה לה טבילה ורבינו כתב ובלבד שלא יטבול דמשמע שהאדם לא יהא טובל ואפשר לפרש (פי' טעות) [הטעם] דמשום ביעתותא הוא ובדיעבד עלתה לה טבילה וכדלעיל בסימן קל"ח (פה:). וקרוב לומר דטעות סופר הוא וגריך לומר ובלבד שלא יטביל ואו איכא למידק אמאי לא תנן הכא לחלק בין כשכל המעין העבירו על גבי אחורי הכלים דחזר להיות בה דין מקוה ובין כשקצתו של מעין מקצת אצל שפת הכלי דחזר הכל לדין מעין ומעלין כל המים להכשירם כשנתערבו יחד ויש לומר דכיון דשניו דאף שהעבירו אל תוך השוקת אם העביר מקצתו גם כן על גבי שפה ואפילו כל שהוא ונתערבו יחד דנתכשרו כולן אם כן כל שכן שהעבירו על אחורי הכלים ולא איצטריך ליה לאחור ולמיתנייה הכא:

יח מעין שיורד מן ההר וכו'. משנה בפ"ה דמקואות (מ"ה) הטוטפין כמקוה ועל פי מה שפירש בו הרמב"ם שהטוטפין מן המעין שעל ההר כשיפולי ההר טיפין טיפין כיון שאינו זוחל אלא יורדין בהפסק יש להם דין מקוה ועיין לקמן (קט.) אצל הבא להמשיך מים למקוה כתב רבינו דין אחר דנלמד ממה שפירש הרא"ש במשנה זו:

דלא יקשה מהיא דמעין שהפסיקו צריך לחלק דטעמא דגל משום דאכתי לא נייחי מיא דגל כדפירשתי לעיל (טו): וז"ל שער המים שבסוף תורת הבית (סוף שי"ם) המעין מטהר אפילו בזוחלים במה דברים אמורים בזמן שלא הפסיק וחילתו מן המעין הפסיקוהו מן המעין הרי הוא כמים הנוטפים לכל דבריו מעין שהיו מימיו נקוין ועומדים במקום אחד והיו מימיו מועטים וירדו עליו מי גשמים או שמילא בכתף ונתן אף על פי שרבו עליו הנוטפים או [ה]שאובים שוה למעין ולמקוה כילד שוה למעין לטהר בכל שהוא כמות שהיה ושוה למקוה שאינו מטהר בזוחלין אלא בשטורן כמקוה:

יא ולא עוד אלא מקוה מים שאובין שהמשיכו עליו מי מעין אפילו מי המעין מועטים המועטין של מעין מטהרים את השאובים המרובין ואין מחלקין בין קדמו מי מעין לנוטפין בין קדמו נוטפין למעין עכ"ל:

יב מעין שהעבירו על גבי אחורי כלים והמשיכו למקום אחר וכו'. משנה בפ"ה דמקואות (מ"ג) העבירו על גבי כלים או על גבי ספסל רבי יהודה אומר הרי הוא כמו שהיה רבי יוסי אומר הרי הוא כמקוה ובלבד שלא יטבול על גבי ספסל. ופירש ר"ש על גבי כלים נקובים דמי לאו הכי מאי שנא משוקת אצל הרמב"ם והרא"ש פירשו על גבי כלים היינו על גבי אחורי הכלים ואפילו הכי קאמר רבי יוסי דהרי הן כמקוה כלומר שנפסלו מלטהר בזוחלין וכל שהוא וכן פוסל טבילה על גבי ספסל גזירה אטו תוך כלי. וכבר האריכתי בביאור משנה זו בסימן קל"ח (פה:) אצל לא תעמוד על גבי כלי או תחיכת עץ ותטבול:

יג—יד מעין שיורד מן ההר טיפין טיפין בהפסק יש לו דין מקוה וכו'. בפרק ה' דמקואות (מ"ה) תנן הזוחלין כמעין והטוטפין כמקוה העיד רבי צדוק על הזוחלין שרבו על הטוטפין שהן כשרים וטוטפין שעשאן זוחלין סומך אפילו מקל אפילו קנה אפילו זב וזבה יורד וטובל עב] רבי יוסי אומר כל דבר שהוא מקבל טומאה אין מזחילין בו ופירש הרמב"ם הזוחלין היינו הנהרות והיאורות המושכים מן המעיינות יש להם דין מעין לכל דבר והטוטפין פירוש מעין שעל ההר ומימיו נופלים טיפה טיפה למטה בשיפולי ההר אף על פי שאותן טיפות יורדות במרוצה תיכף זו אחר זו עג] כיון שאינו זוחל אלא יורדים בהפסק יש להם דין מקוה וכעו ארבעים סאה ואינם מטהרים בזוחלה ופסולים לגזים ולמצורעים ולקדש בהן מי חטאת והעיד רבי צדוק שאם ירבו הזוחלין על הטוטפין שחזרו לדין מעין. נוטפין שעשאן זוחלין כלומר אם ירצה לעשותן זוחלין סומך אפילו מקל אפילו קנה שהן כלים כדי שירדו המים דרך המקל והקנה בלי הפסק ואז יטבלו בו אפילו זב וזבה דמים חיים מינהו ואגב זב נקט זבה דמזבה לא בעיא מים חיים ועוד השמיענו רבי יהודה דלאו לענין טומאה וטהרה בלבד אלו המים אלא המים אלא אף לענין איסור והיתר ואפילו הזבה שהיא ערוה עד שתטבול טובלת בו ומותרת לבעלה וכבר ידעת שהמקבל מקבל טומאה מדרבנן לפי שהוא פשוטי כלי עץ ומלק רבי יוסי ואמר לא יסמוך מקל או כל דבר שמקבל טומאה אפילו מדרבנן והלכה כרבי יוסי וכך הם דבריו בפרק ט' מהלכות מקואות (הי"ג—יד) ורבינו שמשון פירש לטוטפין הם מי גשמים וטוטפין שעשאן זוחלין הוא כגון מקוה שפרץ על שפתו ומימיו יוצאין וזוחלין סומך אפילו מקל או קנה או זב או זבה סומכים ביד או ברגל וסומכים מקוה ילאת המים ועשים משטורן ויורד (השתא) [הטמא] וטובל. והרא"ש בפירוש המשנה הקשה על פירוש ר"ש וכתב שפירוש הרמב"ם הוא הנכון וגם בפרק תינוקת (הל' מקואות פי' יא) כתב גם כן שפירוש הרמב"ם במשנה זו הוא נאה ומקובל ולפיכך פסקו רבינו שתם. וז"ל הרמב"ם בפרק ט' מהלכות מקואות (הי"ד) נוטפין שעשאן זוחלין כגון שסמך למקוה עד] המנטף טבלא של חרס חלקה והרי המים זוחלים ויורדים עליה הרי הן כשרים וכל דבר שמקבל טומאה ואפילו מדברי סופרים אין מזחילין בו. וכתב עוד (הט"ו) זוחלין

דרכי משה

(טו) וכן כתב בשורש קנ"ו וכתב שם מיהו אם עמד פעם אחת מזחילתו אף על גב דחזר אחר כך וזוחל אפילו הכי הוי דינו כמקוה וע"ש אמנם בית יוסף כתב בשם תורת הבית המעין מטהר אפילו בזוחלין במה דברים אמורים בזמן שלא הפסיק וחילתו מן המעין הפסיקוהו מן המעיין הרי הוא כמים הנוטפים לכל דבריו עכ"ל משמע דאם הופסקה מן המעיין אף על גב דזוחל עדיין אפילו הכי דינו כמקוה דלא כדברי מהרי"ק:

פרישה

(כג) אחורי כלי ממש. גזירה אטו תוך כלי ועיין מה שהקשה בית יוסף לעיל בסי' קל"ח (פח: ד"ה לא) מזה:

בין שאין בהן רביעית. הגה מיס ואע"ג [הליכה* שיעורו (ה)גמי עגילה יליס לגבי קידוש לא בעינן שיעור: בקודרה (ז)בתוכו. קודם דופנו של כיור ומוסב בתוכו כלי קטן ומקלתו לתוך חוזק מימי הכיור ומעלים ז)מבל בתמיה נפשים בעינן שיעור מרבעה כהנים: והא ממנו כתיב. מתמני פריך תורה אור

בין שאין בהן רביעית ובלבד שיהו כלי שרת אמר רב אדא בר ח) אחא "בקודרה בתוכו והא ממנו אמר רחמנא "ורחצו "לרבות כלי שרת אי הכי כלי חול נמי אמר אביי כלי חול לא מצית אמרת מקל וחומר מבנו ומה בנו שנמשח עמו אינו מקדש כלי חול שאינו נמשח עמו אינו דין שאינו מקדש ובנו מנלן דתניא ר' יהודה אומר יכול יהא בנו מקדש כדרך שהכיור מקדש תלמוד לומר "ועשית כיור נחשת וכנו נחשת לנחשת הקשתיו ולא לדבר אחר אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינאמה לבנו שאין עשוי לתוכו תאמר בכלי חול שעשוי לתוכו אלא ממנו "למעוטי כלי חול אי הכי כלי שרת נמי הא רבי רחמנא ורחצו ומה ראית זה מעון משיחה כמותו וזה אין מעון משיחה כמותו: אמר ריש לקיש "כל המשלים למי מקוה משלים למי כיור "לרביעית אינו משלים למעוטי מאי אילימא למעוטי טיט "הנדוק היכי דמי "אי דפרה שורה ושורה ממנו אפי' לרביעית נמי ואי אין פרה שורה ושורה ממנו אפילו למקוה נמי אין משלים ח) אלא למעוטי יבושין ארומן אפילו בעיניידו נמי דהא תניא רשב"ג אומר 'כל שתחילת ברייתו מן המים ממבילין בו ט) ואמר רב יצחק בר אבדימי 'ממבילין בעינו של דג אמר רב פפא "למעוטי נתן סאה ונטל סאה *דתנן "מקוה שיש בו מ' סאה מבוונות נתן סאה ונטל סאה הרי זה כשר ואמר רב יהודה בר שילא אמר רב אסי א"ר יוחנן 'עד רובו אמר רב פפא אבקרח בו רביעית ממבילין בו מחשין וצינוריות הואיל ומהבשירא דמקוה אתיא"ר ירמיה אמר ריש לקיש מי מקוה כשירים למי כיור למיראדלא מיבחיים נינהו "ורתניא "במים *יולא ביין במים ולא במוז במים לרבות שאר מים וק"ו למי כיור מאי ק"ו למי כיור לאו דמים חיים נינהו לא ז) (לקרוש) ז)דקרוש וקרישי מעלייתא היא והא תנא "רבי שבאל מים שאין להם שב לוי

בין כהן רביעית. נמתי דקס"ד בגלח קודם ים מימה דגרע מעגילה יליס ויש לומר דגעגילה יליס נמי כמים בה רביעית

טעלן לאיליס לגעים והכא בהוה ביס רביעית ממיקרא:

והא ממנו אמר רחמנא. פי' בקונטרס לתמניתין יש (פריך) דאמר כל כלי שרת לאוין לקרם פריך וקשה מיקמה ליה מתמיתין (דיומא) (דף מג:) דקתני דהכן גדול מקדש בקיסון של זהב ונראה דקאי מהא דאני בקודרה מתוכו כ) [ופריך] והא ממנו אמר רחמנא דאין לקדש אפי' קודם אלא אם כן יהא ממוהו שיהא בו כשיעור: קודרה מתוכו. פי' מעגל כ) ממימיו בכלי קטן וכשירה לקדש כיון דבאין מכלי גדול וכתי"ג נקרון אם קדם בו רביעית מטבילין בו מחטים וצוריות כ) דמבשירות דמקוה אתו ובקונטרס לא פירש כן: קין מכו. דמעתא שיש לו חוך ומשוי חוזק עליו כ) "וכי" פי' כעין יורה כפוייה על פיה ונפתחו כ) שוליה: לרביעית לא מטבלים. פי' בקונטרס לרביעית נעגילה יליס וקלת כ) מימה והיה נראה לפרש לרביעית היינו לטבילה ראיה ודאיתא דקריא ו מחמיר ונעגילה דבכלי מיילי בסוף הגמרא ומיהו נראה כפירוש הקונטי' דמימי ר"ל בכר בטלו רביעיות ומקוה כדמוכח בפרק בפרק אלמה מיים (דף לח.): למעוטי טיט הנדוק. תנא"ג דמשלים למי מקוה לין מטבילין בו כדאמר בפרק קמא דסוכה (דף יט.) גבי תור מלגרף ולין שיעים מתחיה ופריך מי מיכא מידי דלוהו לא מזי ומלגרף וקאמר טיט הנדוק יוכים ולא כמו פירש שם בקונטרס דלתנ"ג דמשלים כדאמר במסכת מקואות פ"ח לגו מעגלן ולא פוסלין מי הקלה והכרך וטיט הנדוק מכל מקוה לא מעה מקוה אלא מטיט הנדוק לא עלתה לו טבילה לפירוש לין זה יוכים דטיט הנדוק בעצמה שהוא משלים מי לטבילה ולא דמי מ) [לאויר] ולין שיעים מתחיה לפי' בעצמה שהוא משלים לפיקר נראה [דטיט הנדוק נמי] לפי' בעצמה מלגרף לין מטבילין בו והכי תנן במסכת מקואות פ"ב (מ"א) מקוה שיש בו מ' סאה מ) ומיט רבי אליעזר אומר מטבילין במים ולין מטבילין בטיט רבי יהוסף אומר בטיט ובמים בחיה טיט תמרו בטיט שבמים לפין על גבי ולא הוי המים מלגרף לתר מודה רבי יהוסף שמטבילין במים ולין מטבילין בטיט בחיה טיט תמרו בטיט שהקנה יורד מחילוי מ) בתוכו דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר מקוה שלין קנה הגדה שמד לבה מ) אליעזר [בן דילמי] אומר מקוה שהמקולת יורדת רבי אליעזר אומר יורד בפי חבית רבי שמעון אומר ג) יורד בשפופרת הגדל רבי אליעזר בדבי לדוק אומר הגמדד בלוג ויהיו טיט הנדוק דומה (דף יט:) דאמר יוחנן לא) [דבשהטיט מגר מ' מלגרף לכ"מ ולין מטבילין בו]: אפילו לרביעית. כלן פי' בקונטרס לתמיניתן פרק כל הכשר (הולין דף קו.) מים שנפסלו משקיות בהמה בין בכלים בין בקרקע פסולין הא לא נפסלו כשירים ואיזו כן בהמה מהיות בהמה בקרקע כשירים ופלגי הים בלפסקת בבת בירחת אבל במקומות כשירין לטלי עלמה ואפי' מקוה והא דקתמר הכא מי לין פרה שותה ושותה ממנו תפילו למקוה נמי אינו מטלים לא קדיש דהתם כמים גלוגים מיילי בלא טיט אלא שהם כרוחים ומפסלו משקיות בהמה והכא מיילי במים עגים שנפסלו על ידי טיט המעורב בהן ויש מימה מגא ליה הא שיעורא דכל הני תנאי

נתן סאה. פירש בקונטרס דמשמע לגבי מקוה [ס"ס פ"ס] פעמים מעגלן ופעמים לין מעגלן מי פירות וכל מקוה שאינו מים ומחד מהסמתן וקמני התם פעמים מעגלן פעמים לין מעגלן כלפ מקוה שים בו ל"מ סלין ונפלה?] סאה מהן נתוכי לא הטלתהו פירות לא הסלימתהו ואף לא פסלתו פעמים דמעגלן כלפ היו נתוכו מרבעים סאה מכוונות נתן סאה מאלו המיים ונטל סאה אחר המיים כשר דבטלו לתוך קמאי מקוה הסלם הלכך כי חוד ונטל לו מיסקל נמלא שהמקוה הזה נעלם על יחיסם שיהו רביעית מים והכוותיה נגמלא יליס לא מגלמי סאה היתם שיהו רביעית מים ונתן ממיים הלו לתוכו רובע רביעית ונטל כנגדם פסולה דלא מיפסל לא. דכי נטל סאה בהיסם מסר ליה וכי הדר מליה הוה ליה מקוה מסר. דמשקין הלו לא מין מטלימין מי המקוה (יבמות כב:).

נתן סאה ונטל סאה הרי זה כשר. גמי סאר משקין ומי פירות ומחד מהסמתן קלי בתמכת מקואות. ולמתניתן דתם"ג דתוכו ונטל ולחלא לגומר הא אחר ליה מקוה. אלא שיעורא דמקוה [ס"ס פ"ס] פעמים מעגלן ופעמים לין מעגלן מי פירות וכל מקוה שאינו מים ומחד מהסמתן וקמני התם פעמים מעגלן פעמים לין מעגלן כלפ מקוה שים בו ל"מ סלין ונפלה?] סאה מהן נתוכי לא הטלתהו פירות לא הסלימתהו ואף לא פסלתו פעמים דמעגלן כלפ היו נתוכו מרבעים סאה מכוונות נתן סאה מאלו המיים ונטל סאה אחר המיים כשר דבטלו לתוך קמאי מקוה הסלם הלכך כי חוד ונטל לו מיסקל נמלא שהמקוה הזה נעלם על יחיסם שיהו רביעית מים והכוותיה נגמלא יליס לא מגלמי סאה היתם שיהו רביעית מים ונתן ממיים הלו לתוכו רובע רביעית ונטל כנגדם פסולה דלא מיפסל לא. דכי נטל סאה בהיסם מסר ליה וכי הדר מליה הוה ליה מקוה מסר. דמשקין הלו לא מין מטלימין מי המקוה (יבמות כב:).

[ויקרא פרק ז]

[ויקרא לא]

הש"ס

מסורת השי"ס

כ"ג ולתוכו כלי לים לריך לכתוים רביעית אחל כיור עלמו נעגון שיעור ד' כרגים

נ"ק מ"ו

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ים כין ומ' ולגני נעגלה: (ב) ד"ה בקודה מתוכו בגיל וכן בגמרא.

[כלומר יס: וכן מים פ"ז מקוואות ל"ר מ"ים כרים ואכ"ן כעיגרה המחוי"ם גרסא כולם וכן מיכן מלכי לכוכיכו יכו בגמרא כלכי לכוכיכו מכלי אל כלי וכו' ולפ"ל כפר"י דהכא ד"ה בקוה]

נתנות סכ: מקוואות פ"ז משנה כ

נ"ק מ"ה בגמרא בפרק לדים כלים נפ' כל הכשר [מלין קו.] מים שנפסלו. כר

[מלכת סכרים ויקרא פרק ז]

מוסף רש"י

נתן סאה ונטל סאה הרי זה כשר. גמי סאר משקין ומי פירות ומחד מהסמתן קלי בתמכת מקואות. ולמתניתן דתם"ג דתוכו ונטל ולחלא לגומר הא אחר ליה מקוה. אלא שיעורא דמקוה [ס"ס פ"ס] פעמים מעגלן ופעמים לין מעגלן מי פירות וכל מקוה שאינו מים ומחד מהסמתן וקמני התם פעמים מעגלן פעמים לין מעגלן כלפ מקוה שים בו ל"מ סלין ונפלה?] סאה מהן נתוכי לא הטלתהו פירות לא הסלימתהו ואף לא פסלתו פעמים דמעגלן כלפ היו נתוכו מרבעים סאה מכוונות נתן סאה מאלו המיים ונטל סאה אחר המיים כשר דבטלו לתוך קמאי מקוה הסלם הלכך כי חוד ונטל לו מיסקל נמלא שהמקוה הזה נעלם על יחיסם שיהו רביעית מים והכוותיה נגמלא יליס לא מגלמי סאה היתם שיהו רביעית מים ונתן ממיים הלו לתוכו רובע רביעית ונטל כנגדם פסולה דלא מיפסל לא. דכי נטל סאה בהיסם מסר ליה וכי הדר מליה הוה ליה מקוה מסר. דמשקין הלו לא מין מטלימין מי המקוה (יבמות כב:).

[ויקרא פרק ז]

[ויקרא לא]

הש"ס

עין משפט נר מצוה

נב א מ"י פ"ה מהלי מלכים מקדש כלי יא

בהגהות מגמ עשין קמה:

נג ב ג מ"י שם הל"י:

נח ד מ"י שם הל"ים:

ד"י מ"ים פ"ל מהלי מקוואות הל"ים ומ"י

עמי ע:

ס ו ז מ"י פ"ה מהלי מקוואות הלכה יא

עוש"ע יו"ד מעמן כא סעיף לב ומוש"ע או"ח סי' קם סעי' ו:

סא א מ"י פ"ו שם הל' ו:

סב ט מ"י פ"ל שם הל' ו:

הלכה זעוש"ע יו"ד סי' כא סעי' כה:

סג כ מ"י פ"ו מהלי מעה"ק הלכה ו:

שיטה מקובצת

ח) בר אחבה היכבא אחא כמתק: כ) אלא למעוטי. פי' קרשא היא ומירוצא דקריא ו מחמיר לקמן אחר ומ' פמא למעוטי נתן מאה ונטל מאה ומ' אחר ומ' ל"ל: ו) אחר. ואי"ת והלא שלא ובדר משלשין לשקה אבל בעגיידו לא ור"ל דשלא ובדר אין תחילתו בן חמים הילכך לא מהני בהו בעגיידו ובדר ואינו גרילא. ולא נראילא. תר"א ד) היכא לקרוש נמתק: ה) הגא. רבי תיבת ר' ליש: ו) ואע"ג. דבגמרא שיעורא: ז) ומוציא. פ"א ואותו כלי אינו מחייב רביעיה אבל הביור עצמו מעגן: ח) לקרש. והא מסמע בתיב דמשמע דוקא מסמס מן הבור: ט) לטאר. דרבי: י) נחשת. הש"ר ומחלרת הקשתיו. דרשתיו הבדר: יא) מפרש. מאן ניתנו הש"ר: יב) נרוק דך שרשיו: יג) שם. שלא נמסמל מחחיות בחמה ולא נעשה בהם מלאכה כמרים לרים ומיתי תנן ואם ומיתי לה בם כל הכשר מים שנפסלו משחיה בחמה יד) (ובמלא) [ונשא] (בה) מאה תיבת מהן נמתק: טו) תיבת מן נמתק: טו) שיעור. שיעורא: יז) הביור. לתוכו אי למלאות: יח) לאו. לפ"ש דמים חיים ניגנו בחמה וה"ק מרון דאבר כל מ' ראיון לקרש וקמה תקשה ליה מחיצתין דיוקא: כ) מחוגו. אבל לעולם יוכ שאר כלי דאם יש שיעור כלי שרת דמקדשין בו נמי כביור אבל קשא ליה למאי דשני בקודרה מתוכו דמשמע דלית בהמשיעור לשון הרב"ם ברש"י [כל] מטיבין לשון הרב"ם ברש"י שטעה בכיור נקב מצדו ומרבקן שם כלי אחר קמן שמקלתו מים לקרמו ולא נחיה דמשמע דהני כמו כיור עה"ה ומאי פרוך מסנו אבר רחמנא. לכן נראה שטעה אותו בכלי קטן ונתן אותו תוך הביור ונמלא מיסוי ומקרש בו וכה ג כשרים לקרש בין דשכלי גדול קא אתי ובמ"ל: כי: כב) והמבשיא. כג) ורבנו. שי' פ' בהוספה: כד) שלים. עליון ולא נראה דא"ל לא הוה יכול לקרש מבמנו. ומ' מהרים: [לכם] וקנה הה נראה לפרש: כו) רבי. לעיר: כז) מאה. מים ומים: כח) תיבת בתוכו נמתק: ל) ר"ש אומר: מגנגם ד"ל אלעזר בן חולמי: ל) ר"ש אומר: מגנגם

בין שאין בהן רביעית. נמתי דקס"ד בגלח קודם ים מימה דגרע מעגילה יליס ויש לומר דגעגילה יליס נמי כמים בה רביעית

בד ב מ"י שם הל"י:

בח ד מ"י שם הל"ים:

ד"י מ"ים פ"ל מהלי מקוואות הל"ים ומ"י

עמי ע:

ס ו ז מ"י פ"ה מהלי מקוואות הלכה יא

עוש"ע יו"ד מעמן כא סעיף לב ומוש"ע או"ח סי' קם סעי' ו:

סא א מ"י פ"ו שם הל' ו:

סב ט מ"י פ"ל שם הל' ו:

הלכה זעוש"ע יו"ד סי' כא סעי' כה:

סג כ מ"י פ"ו מהלי מעה"ק הלכה ו:

שיטה מקובצת

ח) בר אחבה היכבא אחא כמתק: כ) אלא למעוטי. פי' קרשא היא ומירוצא דקריא ו מחמיר לקמן אחר ומ' פמא למעוטי נתן מאה ונטל מאה ומ' אחר ומ' ל"ל: ו) אחר. ואי"ת והלא שלא ובדר משלשין לשקה אבל בעגיידו לא ור"ל דשלא ובדר אין תחילתו בן חמים הילכך לא מהני בהו בעגיידו ובדר ואינו גרילא. ולא נראילא. תר"א ד) היכא לקרש נמתק: ה) הגא. רבי תיבת ר' ליש: ו) ואע"ג. דבגמרא שיעורא: ז) ומוציא. פ"א ואותו כלי אינו מחייב רביעיה אבל הביור עצמו מעגן: ח) לקרש. והא מסמע בתיב דמשמע דוקא מסמס מן הבור: ט) לטאר. דרבי: י) נחשת. הש"ר ומחלרת הקשתיו. דרשתיו הבדר: יא) מפרש. מאן ניתנו הש"ר: יב) נרוק דך שרשיו: יג) שם. שלא נמסמל מחחיות בחמה ולא נעשה בהם מלאכה כמרים לרים ומיתי תנן ואם ומיתי לה בם כל הכשר מים שנפסלו משחיה בחמה יד) (ובמלא) [ונשא] (בה) מאה תיבת מהן נמתק: טו) תיבת מן נמתק: טו) שיעור. שיעורא: יז) הביור. לתוכו אי למלאות: יח) לאו. לפ"ש דמים חיים ניגנו בחמה וה"ק מרון דאבר כל מ' ראיון לקרש וקמה תקשה ליה מחיצתין דיוקא: כ) מחוגו. אבל לעולם יוכ שאר כלי דאם יש שיעור כלי שרת דמקדשין בו נמי כביור אבל קשא ליה למאי דשני בקודרה מתוכו דמשמע דלית בהמשיעור לשון הרב"ם ברש"י [כל] מטיבין לשון הרב"ם ברש"י שטעה בכיור נקב מצדו ומרבקן שם כלי אחר קמן שמקלתו מים לקרמו ולא נחיה דמשמע דהני כמו כיור עה"ה ומאי פרוך מסנו אבר רחמנא. לכן נראה שטעה אותו בכלי קטן ונתן אותו תוך הביור ונמלא מיסוי ומקרש בו וכה ג כשרים לקרש בין דשכלי גדול קא אתי ובמ"ל: כי: כב) והמבשיא. כג) ורבנו. שי' פ' בהוספה: כד) שלים. עליון ולא נראה דא"ל לא הוה יכול לקרש מבמנו. ומ' מהרים: [לכם] וקנה הה נראה לפרש: כו) רבי. לעיר: כז) מאה. מים ומים: כח) תיבת בתוכו נמתק: ל) ר"ש אומר: מגנגם ד"ל אלעזר בן חולמי: ל) ר"ש אומר: מגנגם

בין שאין בהן רביעית. הגה מיס ואע"ג [הליכה* שיעורו (ה)גמי עגילה יליס לגבי קידוש לא בעינן שיעור: בקודרה (ז)בתוכו. קודם דופנו של כיור ומוסב בתוכו כלי קטן ומקלתו לתוך חוזק מימי הכיור ומעלים ז)מבל בתמיה נפשים בעינן שיעור מרבעה כהנים: והא ממנו כתיב. מתמני פריך תורה אור

בין שאין בהן רביעית ובלבד שיהו כלי שרת אמר רב אדא בר ח) אחא "בקודרה בתוכו והא ממנו אמר רחמנא "ורחצו "לרבות כלי שרת אי הכי כלי חול נמי אמר אביי כלי חול לא מצית אמרת מקל וחומר מבנו ומה בנו שנמשח עמו אינו מקדש כלי חול שאינו נמשח עמו אינו דין שאינו מקדש ובנו מנלן דתניא ר' יהודה אומר יכול יהא בנו מקדש כדרך שהכיור מקדש תלמוד לומר "ועשית כיור נחשת וכנו נחשת לנחשת הקשתיו ולא לדבר אחר אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינאמה לבנו שאין עשוי לתוכו תאמר בכלי חול שעשוי לתוכו אלא ממנו "למעוטי כלי חול אי הכי כלי שרת נמי הא רבי רחמנא ורחצו ומה ראית זה מעון משיחה כמותו וזה אין מעון משיחה כמותו: אמר ריש לקיש "כל המשלים למי מקוה משלים למי כיור "לרביעית אינו משלים למעוטי מאי אילימא למעוטי טיט "הנדוק היכי דמי "אי דפרה שורה ושורה ממנו אפי' לרביעית נמי ואי אין פרה שורה ושורה ממנו אפילו למקוה נמי אין משלים ח) אלא למעוטי יבושין ארומן אפילו בעיניידו נמי דהא תניא רשב"ג אומר 'כל שתחילת ברייתו מן המים ממבילין בו ט) ואמר רב יצחק בר אבדימי 'ממבילין בעינו של דג אמר רב פפא "למעוטי נתן סאה ונטל סאה *דתנן "מקוה שיש בו מ' סאה מבוונות נתן סאה ונטל סאה הרי זה כשר ואמר רב יהודה בר שילא אמר רב אסי א"ר יוחנן 'עד רובו אמר רב פפא אבקרח בו רביעית ממבילין בו מחשין וצינוריות הואיל ומהבשירא דמקוה אתיא"ר ירמיה אמר ריש לקיש מי מקוה כשירים למי כיור למיראדלא מיבחיים נינהו "ורתניא "במים *יולא ביין במים ולא במוז במים לרבות שאר מים וק"ו למי כיור מאי ק"ו למי כיור לאו דמים חיים נינהו לא ז) (לקרוש) ז)דקרוש וקרישי מעלייתא היא והא תנא "רבי שבאל מים שאין להם שב לוי

יצאו

אומר מטבילין במים ולין מטבילין בטיט רבי יהוסף אומר בטיט ובמים בחיה טיט תמרו בטיט שבמים לפין על גבי ולא הוי המים מלגרף לתר מודה רבי יהוסף שמטבילין במים ולין מטבילין בטיט בחיה טיט תמרו בטיט שהקנה יורד מחילוי מ) בתוכו דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר מקוה שלין קנה הגדה שמד לבה מ) אליעזר [בן דילמי] אומר מקוה שהמקולת יורדת רבי אליעזר אומר יורד בפי חבית רבי שמעון אומר ג) יורד בשפופרת הגדל רבי אליעזר בדבי לדוק אומר הגמדד בלוג ויהיו טיט הנדוק דומה (דף יט:) דאמר יוחנן לא) [דבשהטיט מגר מ' מלגרף לכ"מ ולין מטבילין בו]: אפילו לרביעית. כלן פי' בקונטרס לתמיניתן פרק כל הכשר (הולין דף קו.) מים שנפסלו משקיות בהמה בין בכלים בין בקרקע פסולין הא לא נפסלו כשירים ואיזו כן בהמה מהיות בהמה בקרקע כשירים ופלגי הים בלפסקת בבת בירחת אבל במקומות כשירין לטלי עלמה ואפי' מקוה והא דקתמר הכא מי לין פרה שותה ושותה ממנו תפילו למקוה נמי אינו מטלים לא קדיש דהתם כמים גלוגים מיילי בלא טיט אלא שהם כרוחים ומפסלו משקיות בהמה והכא מיילי במים עגים שנפסלו על ידי טיט המעורב בהן ויש מימה מגא ליה הא שיעורא דכל הני תנאי

נתן סאה. פירש בקונטרס דמשמע לגבי מקוה [ס"ס פ"ס] פעמים מעגלן ופעמים לין מעגלן מי פירות וכל מקוה שאינו מים ומחד מהסמתן וקמני התם פעמים מעגלן פעמים לין מעגלן כלפ מקוה שים בו ל"מ סלין ונפלה?] סאה מהן נתוכי לא הטלתהו פירות לא הסלימתהו ואף לא פסלתו פעמים דמעגלן כלפ היו נתוכו מרבעים סאה מכוונות נתן סאה מאלו המיים ונטל סאה אחר המיים כשר דבטלו לתוך קמאי מקוה הסלם הלכך כי חוד ונטל לו מיסקל נמלא שהמקוה הזה נעלם על יחיסם שיהו רביעית מים והכוותיה נגמלא יליס לא מגלמי סאה היתם שיהו רביעית מים ונתן ממיים הלו לתוכו רובע רביעית ונטל כנגדם פסולה דלא מיפסל לא. דכי נטל סאה בהיסם מסר ליה וכי הדר מליה הוה ליה מקוה מסר. דמשקין הלו לא מין מטלימין מי המקוה (יבמות כב:).

מסכת מקוואות (פ"ב) לא מיירו בחמיות פרה (ג:)

נתן סאה כשר. כמי פירות מיילי כדפי' פרק הערל (יבמות דף סב:) אבל מים שאובין אפי' כל כיור טלו (ג) [כשר דלתקן לתמין] בטל ויש מימה דגבי קרב וכרעים דרשינן כמים ולא כמוזג ומקוה [ומים] ולא נראה דא"ל דכמוזג [ומים] ולא ביין ולא כמוזג כמים: והא תנא דבי שמואל. לא דעגלא מהיכא קמי ומיטו שמעינן ל: "רבי שמואל. פי' בקונטרס לא דעגלא מהיכא קמי ומיטו בחוזק כלים תגיא (ג) [וקרב וכרעים ירחץ במים ולא ביין ולא כמוזג במים לכם] לרבות שאר מיס] *) יכול שאני מרבה לא מי פירות תלמוד לומר מים מים שאין להם סב לוי אלא מי הטיים שיש להם סב לוי (**)

*) [נמ"ש שאמרים לא מגלת עגיגין **) [ע' בהגהות רש"ר דעגעים ד"ים מים מים כו' ובמתא אחר מהגלת וכו' ע"ש דגם המ"ל בסמוכות מ"ל מים מים ולא מלומים ולא מעגלים ולא בהמכנים ומו' לא נמלא מדיין כתיב שלפנים)

בשמוטות: (לא) יבוה. דבשמרים מדר אחר מעמרה לכ"ל ואין מסבילין בו: (ג) פרה. נלגן ונראה הגם דלא אירמי אלא לענין הבטלה במים אפילו בן קנה יורד ואינך חילוקים כרסמרש הגם אבל הבא אירמי בהבטלה בסים עצמו ובקנה יורד עצמו אינא לאפלגי ולא מסבירה ליה אלא בין שהיה ושהיה דמרה לאין שהיה ושהיה: תר' היצוגיות: (ג) כלו. כשר דראשון ראשון בטל: (ד) נבי בטילה הוינה כיור ל"ש ונמסק: (ה) נבי

עין משפט נר מצוה

נב א מ"י פ"ה מהלי מלכים מקדש כלי יא

בהגהות מגמ עשין קמה:

נג ב ג מ"י שם הל"י:

נח ד מ"י שם הל"ים:

ד"י מ"ים פ"ל מהלי מקוואות הל"ים ומ"י

עמי ע:

ס ו ז מ"י פ"ה מהלי מקוואות הלכה יא

עוש"ע יו"ד מעמן כא סעיף לב ומוש"ע או"ח סי' קם סעי' ו:

סא א מ"י פ"ו שם הל' ו:

סב ט מ"י פ"ל שם הל' ו:

הלכה זעוש"ע יו"ד סי' כא סעי' כה:

סג כ מ"י פ"ו מהלי מעה"ק הלכה ו:

עין משפט
נר מצוה

סד א מיי' פ"ח מהל' איסו"ב מקרבן הע"ב:

[פיין לפנ"ל בהפנה עמ'] סה ב מיי' פ"ד מ"ב מ"ס מלכה ע ע"ש:
סו ג ד מיי' פ"ב מ"ס מ"ס הלכה יב:

[ועיי"ע תוס' תענית ה: ד"ה דמכנס]

מין בתלמוד בתמלות כמוף המסכת דף קמ:

יצאו מי כיור שיש להם שם לוי אלא לאו דאיירי למי כיור אלמא מים חיים ניגוחו תנאי היא *דאמר ר' יוחנן מי כיור ר' ישמעאל אומר מ מעין הן וחכמים אומרים "שאר מימות הן ;ערל : מנלן *אמר רב חמרא דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו מדברי יחזקאל בן בוזי לחנני °כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבא אל מקדשי (לשרתני) ומנלן דמחלי עבודה דכתיב °בהביאכם (את) בני נכר ערלי לב וערלי בשר להיות במקדשי לחלל את ביתי : תנו רבנן בן נכר ג) יכול בן נכר ממש תלמוד לומר ערל לב אם כן מה תלמוד לומר בן נכר שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים ואין לי אלא ערל לב ערל בשר מנין תלמוד לומר וערל בשר *וצריכי דאי כתב רחמנא ערל בשר משום דמאים אבל ערל לב דלא מאים אימא לא ואי אשמעינן ערל לב משום דאין לבו לשמים אבל ערל בשר דלבו לשמים אימא לא צריכי : מתני' פסול : אמרו זקני דרום לא שנו אלא מטמא שרץ אבל טמא מת ג) מתוך שמרצה בציבור מרצה נמי ביחיד אי הכי טמא שרץ נמי ליתי בקל וחומר מטמא מת מה מטמא מת שטעון הזאה שלישי ושביעי מרצה טמא שרץ שאינו טעון הזאה ג' ושביעי אינו דין שמרצה קסברי זקני דרום מכפרין כמחכפרין מה מחכפרין °טמא מת אין טמא שרץ אף מכפרין טמא מת אין טמא שרץ לא מאי קסברי אי קסברי *אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ אמאי לא עבדי ציבור בטומאה הא כל שביחיד נדחה ציבור עבדי בטומאה אלא קסברי שוחטין וזורקין על טמא שרץ אמר עולא תקע להו (ה) ר"ל לדרומאי וכי איזה כח מרובה כח מכפרין או כח מחכפרין הוי אומר כח מחכפרין ומה במקום °שנטמאו בעלים בשרץ ז) משלחין קרבנותיהן כהן שנטמא בשרץ אינו מרצה ח) מקום שנטמאו בעלים במת °שאין משלחין קרבנותיהן כהן שנטמא במת אינו דין שאינו מרצה ז) קסברי זקני דרום מטמא מת [נמי] משלח קרבנותיו והכתיב °איש איש כי יהיה טמא ועשה פסח בחדש השני וגו' למצות והא כתיב °איש לפי

יצאו מי כיור שיש להם שם לוי אלא לאו דאיירי למי כיור אלמא מים חיים ניגוחו תנאי היא *דאמר ר' יוחנן מי כיור ר' ישמעאל אומר מ מעין הן וחכמים אומרים "שאר מימות הן ;ערל : מנלן *אמר רב חמרא דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו מדברי יחזקאל בן בוזי לחנני °כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבא אל מקדשי (לשרתני) ומנלן דמחלי עבודה דכתיב °בהביאכם (את) בני נכר ערלי לב וערלי בשר להיות במקדשי לחלל את ביתי : תנו רבנן בן נכר ג) יכול בן נכר ממש תלמוד לומר ערל לב אם כן מה תלמוד לומר בן נכר שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים ואין לי אלא ערל לב ערל בשר מנין תלמוד לומר וערל בשר *וצריכי דאי כתב רחמנא ערל בשר משום דמאים אבל ערל לב דלא מאים אימא לא ואי אשמעינן ערל לב משום דאין לבו לשמים אבל ערל בשר דלבו לשמים אימא לא צריכי : מתני' פסול : אמרו זקני דרום לא שנו אלא מטמא שרץ אבל טמא מת ג) מתוך שמרצה בציבור מרצה נמי ביחיד אי הכי טמא שרץ נמי ליתי בקל וחומר מטמא מת מה מטמא מת שטעון הזאה שלישי ושביעי מרצה טמא שרץ שאינו טעון הזאה ג' ושביעי אינו דין שמרצה קסברי זקני דרום מכפרין כמחכפרין מה מחכפרין °טמא מת אין טמא שרץ לא מאי קסברי אי קסברי *אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ אמאי לא עבדי ציבור בטומאה הא כל שביחיד נדחה ציבור עבדי בטומאה אלא קסברי שוחטין וזורקין על טמא שרץ אמר עולא תקע להו (ה) ר"ל לדרומאי וכי איזה כח מרובה כח מכפרין או כח מחכפרין הוי אומר כח מחכפרין ומה במקום °שנטמאו בעלים בשרץ ז) משלחין קרבנותיהן כהן שנטמא בשרץ אינו מרצה ח) מקום שנטמאו בעלים במת °שאין משלחין קרבנותיהן כהן שנטמא במת אינו דין שאינו מרצה ז) קסברי זקני דרום טמא מת [נמי] משלח קרבנותיו והכתיב °איש איש כי יהיה טמא ועשה פסח °איש בחדש השני וגו' למצות והא כתיב לפי

תורת אור

יכול בן נכר ממש. עוצר כוכמים: תלמוד לומר ערל לב. אינו נפסל אלא מחמת ערלות לבו. אלמא בכהן קאמר: שנתנכרו מעשיו. ומחכמים נכנסים למקום: ערל בשר. והוא נזיק ממין: טמא פסול. אמתני' קאי: זזתמן מעבודה ועל כרחיך בקרבן יחיד קאמר דאילו בקרבן צבור קרב בטומאה: מתוך שמרצה בצבור. לכתחילה: מרצה ביחיד. דיעבד על ידי שהכלן מרצה עליו והלי דבטומאה מת פסיגא לן דכתיב במועדו* ופפי' בטומאה* מטמא בין שהכהן (נמי) טמא בין שהבעל טמאין ומדבגלי בדוכתא אחריתי גבי בטומאה בעלים דמי שהמרלי טומאה בעלים דמי שהמרלי בטומאה בעלים דמי שהמרלי בטומאה בעלים דמי שהמרלי בט

שעשה ברייה לפני ונתחלפה מים שהלין היו שהלין מתחלה לין לתוך מקומות כפרין אלא בתשבורן אבל מ' סאה ודלי לא בשו כתלתון במקום פרס מהלך מחצה מעבר לזו: מתחלה מעבר לזו: בעמלין: ח מים עוכין. מים מרה ס"ח (מ"ש) הון לא לה כמוכן בשלוחין והמפרין: ב דבין ומטרעין ומי המתא טלולה כתיב בהו מים מיים:

א אפיקו ח לדם כגון אבל מלי מרים מדברים מעמקים לו שתה רגישות מעקון ומעמקה מעבר דבר כן מלון כפרק קמא דבכורות (דף יג:): ואפילו מכלי לומר לו עומר בו מפקן מבל בתרכנים מאה שהיה מקום לפניו ומעמה הפר ואין לו יודעים לה בשעת בעילה היה אלא ואחר כך הפר לה לאו: דפיקו מהור. הך פיקה מטמא רבי מאיר היא דאיקל בטומאה דרבנן ובפרק בכל מערבין (דף לה:) סבר מהור לרבי מאיר אלדבר מאיר: רבי יוסי מטמא ואפילו בטומאה דרבנן מהטיר מטום דגבנרת בחזקה טומאה: תניא בטומאה (פ"ה) מקוה שנמדד ונמצא חסר כל מרכות שנעשו על גביו בין שמקוה זה נרשום כל מרכות בין בשום הרבים מתמלא לטברה ר' שמעון אומר מרכות פיחיד תולין מרכות הרבים מהור אמר רבי שמעון מעשה בטורה אל דיקוקים ביומם שנמדדה ונמצאה חסרה הרבה רבי מרכין מפסר ורבי עקיבא מטהר אמר רבי מרכין הולין ומקוה זה בחזקת מהרה הוא לשלם אלא בפטרתו אל שיודע שנטמא אמר רבי עקיבא הולין ומעמ זה בחזקת טומאה טומד לטלם הוא ומעמתם עד שיודע לך שפסר אמר רבי מרכין לפי זה דומה לפי שהיה טומד ר"ע המוכה ומקריב ובדם שבת בן גרוסה וכן תלוה שנעבוהו כפרה אמר ר' עקיבא לפי זה דומה לפי שהיה שומר ומקריב על בני המוכה ובדם שבת בפל מום שנעבדהו פטלה אמר ליה רבי מרכין אתה מקוה לנפל מום ואני מקוה לבן גרוסה וכן תלוה גרסה לפי דומה לנפל מום ואם דומה לבן גרוסה וכן תלוה לפי מלמדו מבן גרוסה וכן תלוה לפי עקיבא מקוה פטלו בעלמו ונפל מום פטלו בעלמו ואל יוכיח בן גרוסה וכן תלוה שפטלו בחיבוד ואל יוכיח בן גרוסה וכן תלוה שפטלו בבית בן מתו פלין ומטמאלו אמר לי רבי עקיבא בחזקת מתר בחזקת מטמאין: מי נפל מום פטלו בחיבוד: בקרבנין בפ' המאמר (דף מו:) דיקיבון הלי בע"מ פטלו בחיבוד ביומי דמי: עוד מעמתה אבל בכה בפרק בכל מערבין (דף לה:) שני מקוואות בחבר יש ב' כולם בחבר מכן מעבר מכן לא מכן בחבר מכן מעבר מכן לא מכן בחבר מכן מעבר מכן לא מכן

ג) ״השרוך״ פרה ופרים ״והמשלח את השעיר מטמא בגדים הרי זה אומר מטמאין אין מטמאין בגדים הרי זה אומר מטמאין לא מטאני ואתה מטאתני; ד ״האוכל מנבלת העוף הטהור והיא בבית הכליעה מטמא בגדים הנבלה עצמה אינה מטמא בגדים הרי זה אומר מטמאין לא מטאני ואתה מטאתני; ה ״כל ולד הטומאות אינו מטמא כלים אלא משקה ״נמצא משקה מימאן הרי זה אומר מטמאין לא מטאני ואתה מטאתני; ו ״יאין כלי חרס מטמא חבירו אלא בטשקה נמצא משקה טומאתו מטמאין הרי זה אומר מטמאין לא מטאני ואתה מטאתני; ז) ״כל הפוסל את התרומה ממטא את המשקין לדוות תחלה למטא אחד ולפסול אחד הוץ ״למטבול יום הרי זה אומר מטמאין לא מטאני ואתה מטאתני; ח) כל הימים מטמרה שנא׳ ״ולמקרה הימים כראשון ימים דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה אומר הימים הגדול כמקרה לא נאמר ימים אלא שיש בו מיני ימים הרבה רבי יוסי אומר ״כל הימים מטמרין בזוחלין ופסולין לזבים ומצורעים ולקדש מהן מי חטאת; ט ״הימים המרים פסולין אלו הן הימים המלוחים והפשרים הימים המכזבין פסולין אלו הן הימים המכזבים המכזבים אחר בשרוע המכזבים בפולמסיות ובשני בצרון כשרין רבי יהודה פוסל;

ד) ״מי קרמין ומי פינה פסולין מפני שהם מי בצים מי הירדן ומי ירמוך פסולים מפני שהם מי תערובות ואלו הן מי תערובות אחד כשר ואחד פסול

ומעמלה את הלחם לחמתה אש״ם מתם נאלו מטקין על כשרו מטר כדקתה בגנגה שלחר ש״ ושיא פרוטות דסך קמייתא דגזרו על מטקין מהרין שיעמלה כשרות לחמתה מהלש״ ומעמלין לת לחמתה דלמ״ל בגמרא מטקין מטמרה לחמתה לחמתה לחמתה אין מטמאין בגדים הרי זה אומר מטמאין לא מטאני ואתה מטאתני; ב ״האוכל מנבלת העוף הטהור בחוצה (דף יח.) אכולם הטהור לחמתה אם נגעו בעמלה אינו מטמא בגדים הנבלה בכלים אינן מטמא כגד מעמלה ואם״ם שלמה בכלים אינן אכות כטומאה כמו שמבאתי בבמעיני מזאת המסכתא וכמי זה הביקר לא בעלו מטקין מטמאה בגדים הרי זה אומר מטמאין לא מטאני ואתה מטאתני; ג) ״כל הפוסל את התרומה ממטא את המשקין לדוות תחלה למטא אחד ולפסול אחד הוץ ״למטבול יום הרי זה אומר מטמאין לא מטאני ואתה מטאתני; ד) כל הימים מטמרה שנא׳ ״ולמקרה הימים כראשון ימים דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה אומר הימים הגדול כמקרה לא נאמר ימים אלא שיש בו מיני ימים הרבה רבי יוסי אומר ״כל הימים מטמרין בזוחלין ופסולין לזבים ומצורעים ולקדש מהן מי חטאת;

ה) ״המים המרים פסולין אלו הן הימים המלוחים והפשרים הימים המכזבין פסולין אלו הן הימים המכזבים המכזבים אחר בשרוע המכזבים בפולמסיות ובשני בצרון כשרין רבי יהודה פוסל;

ו) ״מי קרמין ומי פינה פסולין מפני שהם מי בצים מי הירדן ומי ירמוך פסולים מפני שהם מי תערובות ואלו הן מי תערובות אחד כשר ואחד פסול

ומעמלים טוכלים ומטקין ומעמלה לחמתה לא יעמה כלל ממרו מפר כשרים אבל מטמאין מטמאין בגדים אבל מטמאין מי ומטמאין בגדים ומעיר מי ואין מי מטמא כמו שבילכתי בפתיחה זה הבדר: אמר ומטמלה הוא לשון הטוהר כמו ומטמלה וגו׳ ולכן יהודה המטמא ומטהרה אין מטמאין בגדים לפי שאין מטמא מגולים ומטקים שהם שהרהיר: ד כבר בילכתי בפתיחה שבגלת שלו טהור אמנם המטמא הכלים בבית הכליעה ואין מטמא בגדים בעצמו בהן אין מדרבנן אמנם אם נגעה בגלת טוף טהור עלמו בגדים לא המטמא הוא לא המטמא אם בגגיעה ושר ומכלתו הרלמה ש״ע בעהכות בהמלה המבסמתתיך בבר בילכתי זאת הלכה הגלה הגילוי בדברים בפתיחה זו הבדר ואם תהיה שומר למה שילכתי אם לא המסדר לאוכפה בילוכי: ד כבר בילכתי ש״כ בפתיחה זה הבדר שכל מרם לא יהיה אם המטמא לעולם ולא יעמה כלל מרם אבל המטמא לא בתמקים מטמים וכהיות הם ש״כ יתייב אלא יעמה כלי מרם לכלי מרם בשוש פנים אם נגע בו ומהמיקר המוקדם שכלי מרם יעמה מטקים ואלה המטקים יעמה כלי מרם לשוקן מטקים מטמים וכבר בילכתי אלה הגלרים מון הכלות בגילוי בפתיחה זו הבדר: ד זה ש״כ מיקר כבר קדם בילוכתי בפתיחה זו הבדר והוא שהלמטן ומכלי מרם לא נגעו במטקין יעמה הלה וכל אם לעומתה שמל לת המטמא מה שבבר אם וכמו שבבר בטוהרות (פ״ח) וכן בעמל מכלל מי חטאת אם הבדר מה שיהיה מרם מטמא בגדים אבל מרם מטמא בגדים בעמל בהן אין מרם מטמא בגדים לפי שאין מטמא מגולים ומטקים שהם שהרהיר: ד כבר בילכתי בפתיחה זו הבדר אם המטמא הוא לשון הטוהר כמו ומטמלה וגו׳ ולכן יהודה המטמא ומטהרה אין מטמאין

יב אינכם לבית הכנסת עושים לו מחיצה נבוחה ,מפחים על רוחב ארבע אמות נכנס ראשון ויוצא אחרון כל המציל צמיד פתיל באהל המת מציל צמיד פתיל בבית המנוגע וכל המציל מכוסה באהל המת מציל מכוסה בבית המנוגע דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר כל המציל צמיד פתיל באהל המת מציל מכוסה בבית המנוגע כל המציל מכוסה באהל המת אפילו מגולה בבית המנוגע מטהר:

פרק ארבעה עשר

א כיצד ממהרין את המצורע היה מביא פייליו של חרש חדשה ונותן לתוכה רביעית מים חיים ומביא שתי צפרים דרור שהם את הרוח על כלי חרש ועל מים חיים חפר וקוברה בפניו נטל עץ ארז ואזוב ושני תולעת וכרכן בשירי הלשון והקיף להם ראשי הנפים וראש הזנב של שניה טבל והוא שבע פעמים לאחר ידו של מצורע וי"א על מצחו ,יבך היה מזה על השקוף שבבית מבחוץ: ב ,יבא לו לשלח את הצפור החיה אינו חופף פניו לא לים ולא לעיר ולא למדבר שנאמר ישלח

בלא המת מה לו שיהו מטמאים אם אמר לו שיהו מטהרים ,אמר רבי יוסי ,אם אמר לו שיהו מטהרים אם אמר לו שיהו מטמאים ,אלא מה תלמוד לומר ,ישלח אל פני השדה ,ומה תלמוד לומר ,אל פני השדה ,אם אמר לו כי אם אל פני השדה ,אם אמר לו כי אם אל פני השדה ,אם אמר לו כי אם

ולמי דלר"ן אפילו רמינו בשעת שחיטתו דלא אמר מידי ג"כ פוסל, ומ"כ קשה לשיטת המוס' הנ"ל דבעי דיבור דוקא, אלא ולמי דלר"ן שתמא כפירושו הוי כדיבור ע"ש.

עוד י"ל דהנה כבר העירו דאיך יכולין הבעלים לפגל הא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, בשלמא הכהן יכול לאסור משום שעושה מעשה ובמעשה אדם אוסר דבר שאינו שלו כמבואר בר"ן נדרים דף ל"ו [ע"א ד"ה אלא א"א]. והעלו כיון דקניא לכפרה כדידיה דמי כמבואר בש"ס חולין דף מ"א [ע"א], ואפילו בקרבנות שאינם באים לכפרה עכ"פ באים לריצוי וע"כ חשיב שלו. או י"ל כיון דעדיין יש לו זכות דבידו לשאול על ההקדש על כן אמרינן הואיל ואי בעי מיתסיל כדידיה דמי.

ולפי"ז לפי מה דמבואר בירושלמי פ"ט דנזיר [ה"א] דעכו"ס אין להם נזירות משום דכתיב וכפר עליו עכו"ס שאין להם כפרה [עי' לקמן מ"ד סי' קט"ו], וגם ריצוי אין להם כמבואר בש"ס זבחים דף מ"ה [ע"ב] לרצון להם ולא לעכו"ס, [ועיין בש"ס יבמות דף ס' ע"ב לרצון להם ולא לפורענות ולעכו"ס אפילו לפורענות], וגם מבואר בירושלמי שם דעכו"ס אין להם הימר חכם, א"כ אין לו שום זכות בהקרבן שהקדיש ושפיר בהקדש אין ממשכתו פוסלת, משום שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו בלא מעשה.

ב) **וע"ד** קושית הגרע"א [דרו"א סוף מערכה מ' ד"ה ובדברי] לפי מה שהביא כ"מ קושיתו בקיצור לא הבנתי, הנה כ"מ הביא שהקשה אהא דפריך בש"ס פסחים דף נ"ט [ע"ב] רב כהנא רמי כתיב לא ילין חלב חגי עד בוקר, עד בוקר הוא דלא ילין הא כל הלילה ילין כו' הא עליה השלם כו', והקשה לפי דברי המוס' במנחות דף מ"ט [ע"א ד"ה תנמוד] דעליה השלם הוא רק אחרי הקטרת איברי התמיד, הא י"ל דכל הלילה ילין בא"ש לא הקטיר עדיין אברי התמיד. ולא הבנתי איך אפשר לאוקמי הכי דכל הלילה עד בוקר ילין, ממ"נ אם יקטיר אברי התמיד שג"כ צריך לתוש שלא יהיה נותר בבוקר, בריש"ת, א"כ לא יהיה אפשר לו להקטיר אברי חגיגה מכח עליה השלם, ואם יקטיר מקודם אברי החגיגה ואח"כ יקטיר אברי התמיד עכ"פ א"א להיות שכל הלילה עד הבוקר יכול להלין אברי החגיגה, כיון שמוכרח להשאיר זמן עד הבוקר בשביל הקרבת אברי התמיד.

אולם כאשר עיינתי ראיתי שבמילין קצרין מרמז הגרע"א ז"ל ע"ז, והיינו שכותב בסוף הלילה יקטיר שיהיה החלב חגי והתמיד, וכונתו שיקטירם ביחד, ונראה שפשיטא ליה דאם הקטיר בבת אחת שאר איברי קרבן עם התמיד של בין הערבים יחד, לא חשיב כאילו הקריב אחר תמיד של ערב והוי כאילו השלים על תמיד של שחר, ובספרי דובב מישרים ח"א סי' י"ח דנתי כעין זה אי בבת אחת חשיב כמאוחר.

ודהנה כ"מ העיר על קושית הגרע"א הנ"ל הא בש"ס מנחות דף ע"ב [ע"א] מסיק דתביבה מצוה בשעתה, אפילו בשבת, א"כ לכתחילה מצוה מן התורה להקדים ולהקריב האיברים ביום, ואי דהקושיא היא למצוא אופן דמשכחת לה בדיעבד, א"כ מאי אולמא מחירוץ הש"ס שם שמתרץ כשנתמרו עכ"ק.

לדעתי פשוט כונת קושית הגרע"א ז"ל, דע"כ תירוץ הש"ס לא מספיק רק על הקושיא זו דלא ילין וכו', אבל על כל הני מקומות מה שהעירו התוס' [הנ"ל] מתמשה שנתערבו עורות פסחיהן [פסחים פ"ח ע"ב], וכן העיר הברוך טעם בשער הואיל ומתוך [דין ג'] מהא דמבואר בש"ס בילה דף כ' [ע"ב] מכבשי עצרת ששחטן שלא לשמן כו' ואם היה שבת לא יזרוק ואם זרק הורלה להקטיר אימורין לערב, והתם לא שייך תירוץ הש"ס דפסחים כשנתמרו, דהא לא הוה חזי להקטיר קודם התמיד ואיך אפשר להקטיר האימורין, וע"כ מוכרחין אנו לתירוץ התוס' דמנחות דמקטיר אברי התמיד בלילה כנ"ל, ועל כן שפיר הקשה דהיה להש"ס לתרץ שיהיה מיושב כל הסוגיות, וז"ב.

ובאמת במזרחי פרשת צו [ויקרא ו', ה' ד"ה וערב] הביא בשם רבינו יעקב' על הקושיא דלא ילין עד הבוקר, דמיירי בשלא הקטיר איברי התמיד. ולאיתי מאז שכתבו שהרבינו יעקב' פירש כונת הש"ס כשנתמרו היינו איברי התמיד ולילא משום עליה השלם, וזה כקושית הגרע"א.

סימן לג

ד ב"ה בחודש אלול תשי"ג לפ"ק

כבוד הרב הגאון הגדול מו"ה ר' אברהם שלמה כ"ץ שליט"א, מלפנים אבד"ק רוסקיווע וכעת בברוקלין

אחדשכת"ה יקרת מכתב כת"ה השגתי והתענגתי להקשיב משלומו.

ועל דבר אשר נסתפק כת"ה במקוה העשויה באופן זה, שמתמלאת ממעיין מים חיים ואח"כ קותמין המיבור להמעין ומתממין המים שבדוד, ובעת הטבילה פותחין את הסתימה ומתחברת להמעיין, ומסתפק כ"ת אם מהני מה שפותחין הנקב כשפופרת הנוד בעת הטבילה שיהיה נקרא שם מים חיים על המים שבמקוה לגאת ידי המהדרין לטבילת זכר במים חיים וכמ"ש הנ"ח [יו"ד] בסי' ר"א [דיני הטימון].

תרת"ל ר' דוב דאדיש ווייזנפעלד בעמ"ה
אב"ד ור"מ דק"ק טשרבין

מגדור אבדן אליעזר חיים
פרענקל תאומים

הנה ספיקא כ"ת הוא דע"י החימוס מתבטל שם מיס חייס, ואמנם יש לדון מקודם דאפילו בלי החימוס י"ל דאין עליה שם מיס חייס, דהיכי שנפסקו מהמעיין שוב לא מהני חיבור שעושין אח"ז להיות חוזר וניעור שם מיס חייס, כפשטא דממני' בפרק ו' דפרה מ"ה המפנה את המעיין לתוך הגת או לתוך הגביס פסולים לזביס וכו', ובפי' הר"ש והרע"ב מפני שהפסיקן, וא"כ בטיל שם מיס חייס בשעה שהפסיק אותן מהמעיין ואינן חוזרין להיות נקראים מיס חייס.

ויותר מוכח מממני' דמקואות פ"ה מ"א דהעבירו ע"ג בריכה והפסיקו הרי היא כמקוה חזר והמשיכו פסול לזביס וכו' עד שידעו שיצאו מיס הראשונים, ולפי פי' הרמב"ם בפי' המשנה שם [עי' בב"י ד"ה מעיין שהמשיכו, ועי' בשמלה סוף פ"ק ל"ה] מייבי בבריכה ריקנית שנתמלאה עכשיו ממי המעין, וכן פי' הראב"ד בבעלי הנפש [עי' שער המיס ועי' במהרי"ק שורש קנ"ו], ועי' בש"ך סי' ר"א אות ל', ועל זה מבואר במשנה שם דאפילו חזר והמשיכו פסול לזביס עד שידעו שיצאו מיס הראשונים, הרי מבואר לדמיס הראשונים שבאו מהמעין לא מהני מה שחזר והמשיכן, כיון שהיו מופסקין מקודם ושוב לא מקרי מיס חייס.

ואם כי בחיבורו בהל' מקואות פ"ט [ה"ט] כתב הרמב"ם היו מימיו נמשכין לתוך בריכה שהיא מיס וכו', וכתב בכסף משנה שם דנראה שמפרש הרמב"ם דמתניתין בבריכה מליאה מי גשמים עסקינן, אולם בב"י בסי' ר"א [שם] כתב די"ל דכונת הרמב"ם בבריכה שהיא מיס היינו שנתמלאה עכשיו ממי המעין אבל הבריכה היתה ריקנית מקודם, והניח בל"ע ע"ש, וא"כ לפ"ז הרי מוכח דבנפסק פעם מחיבורו נתבטל ממנו שם מיס חייס. ועי' במשנה אחרונה פ"ה דמקואות מ"א [ד"ה והפסיקו] שכתב די"ל דגם לשיטת הסוברים דגם בנפסק שם מעין עליו זה דוקא לענין לטהר בזומלין אבל לזבין לכולי עלמא פסול ע"ש.

ומעתה יש לנו לדון בספיקא כ"ת אם ע"י החימוס נתבטל שם מיס חייס מהמעיין, והנפק"מ תהיה במקום שלא נפסק החיבור מעולם, באופן שמפאת החשש הראשון שהזכרנו אין לספק, מ"מ י"ל דהחימוס פוסל לפי מאי דמבואר בממני' פ"ה דפרה מ"ט מיס מלוחים והפושרים פסולין [ועיין בממני' פ"א דמקואות מ"ח, [ובפי' הר"מ והר"ש שם]], ובר"ש פי"ד דנגעים [מ"א ד"ה מיס חייס] בשם הת"כ [מצורע פרק א' ה"ד] משום דיש להם שם לוי [עי' זבחים כ"ב ע"א], ולפי דעת התפארת ישראל [פרה שם בוצו אות ה'] משום שנתחממו בידי אדם ואינם

מיס חייס כמו שהן בטבע, או נימא כיון שמחובר להמעיין והמעיין הלא לא נתחמם ותשוב כמעיין עצמו ושפיר נקרא מיס חייס.

והנה הנראה לענין זה לא מהני החיבור, דמה יהני הא גם גוף המעיין אם היה מחומם הלא לא היה כשר, וא"כ נהי דע"י החיבור חשיב הבטל כהמבטל, הלא גם המבטל גופא אם היו מימיו חמין לא היו בכלל מיס חייס, ודמי למקוה שמקלח ממנה נשתנה בשיעור מראה, דאפילו יש מ' סאה מיס שלא נשתנו אסור לטבול בהלד שנשתנה כמבואר בש"ך אות ס"ז דשרי רק לטבול באותן מ' סאה שמראיהן מיס. ועיין במשנה אחרונה במקואות פ"ז [סוף] מ"ג דמהאי טעמא לא מהני לענין שינוי מראה חיבור כשפופרת הגוד עיי"ש. וי"ל ג"כ מטעם זה משום דאם המבטל היה משונה במראה היה פסול, וממילא לא שייך לומר שיובטל מה שנשתנה למה שלא נשתנה, ומהאי טעמא באמת בנתחבר מקוה שנשתנה מראיה למעיין שאינה נפסלת בשינוי מראה והמשיך המעיין עליה, מטהר אומה אפילו לא חזרה למראיתן כמבואר בש"ע סעי' כ"ח, מ"מ י"ל דכל זה בהמשיך המעיין עליה דנעשית מעיין גמור, אבל בחיבור רק כשפופרת הגוד למעיין לא מהני, דהא לדעת הראב"ד [בעה"נ שער המיס, עי' ב"י ד"ה אין שאיבה] פסול דשינוי מראה הוא משום מראית העין ומראית העין גם בכה"ג איכא.

ודמות ראיה מש"ס סוטה דף מ"ג ע"ב דפריך שם מאי שנא ילדה בזקנה דבטלה ומאי שנא ילדה בילדה דלא בטלה כו', הכא אי מימלך עלה בת מהדר היא, ובפרש"י שם [ד"ה המס] אבל נטע לסייג אי מימלך עלה לקיימה לפירות חייבת בערלה הלכך ילדה דקא מרביא בגוה לאכילה חייבת בערלה, ואע"ג דלא אימלך אקמייתא הא מיהא לאכילה הוא ומהניא מחשבה, דעיקר דילה נמי אי חשיב עלה הוי מהני מחשבה, הרי מבואר היכי שהמבטל בעצמו שרי רק משום שאינו עומד לאכילה לא בטילה אליו הילדה שחשב עליה לאכילה, משום דגם המבטל עצמו היה אסור אם היה בו סבה זו שיש עכשיו בהילדה הבטלה אליו, ואיך יכשיר הפסול שגם בו היה פוסל, והכ"נ כיון דהמעיין גופא היה אסור אם היה מחומם, ממילא מה שמחובר לו כיון שמימיו מחוממין לא בטיל לגביה.

וכל זה בנוגע לדינא דמיס חייס לענין זב וקידוש מי חטאת י"ל ע"פ הנ"ל, אבל לענין הידור בודאי יש מקום לומר דבכה"ג חשיב הידור טפי.